

**Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΤΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Μπουσιούτη Νικολίτσας

**Υποβληθείσα εργασία στο καθηγητικό σώμα για την απόκτηση μεταπτυχιακού
διπλώματος ειδίκευσης στην Αθλητική Δημοσιογραφία, Επικοινωνία &
Φωτοειδησιογραφία**

Εγκεκριμένο από την Εξεταστική Επιτροπή:

1^ο Επιβλέπουσα: Αντωνοπούλου Παναγιώτα, Καθηγήτρια

2^ο Μέλος: Βρόντου Ουρανία, Καθηγήτρια

3^ο Μέλος: Ευθαλία Χατζηγιάννη, Καθηγήτρια

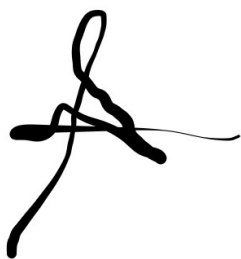
Σπάρτη, 2023

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και έχοντας γνώση των προβλεπόμενων κυρώσεων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 18 του κανονισμού λειτουργίας προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, δηλώνω υπεύθυνα ότι για τη συγγραφή της μεταπτυχιακής μου διπλωματικής εργασίας δεν έκανα χρήση ολόκληρου ή μέρους έργου άλλου δημιουργού ή τις αντιλήψεις ή ιδέες άλλου δημιουργού, χωρίς να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης (άρθρα από περιοδικά ή εφημερίδες, βιβλία κ.ά. Βεβαιώνω πως η διπλωματική εργασία έχει προετοιμαστεί προσωπικά από εμένα για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στη Σύγχρονη Αθλητική Δημοσιογραφία, Επικοινωνία & Φωτοειδησιογραφία. Σπάρτη 2023.

Ημερομηνία: 01/07/2023

Η Δηλούσα

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Copyright © Μπουσιούτη Νικολίτσα, 2023

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αποθήκευση, η αντιγραφή και διανομή της παρούσας εργασίας, τμηματικά ή εξ ολοκλήρου, για σκοπό εμπορικό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για μη κερδοσκοπικό σκοπό, ερευνητικής ή εκπαιδευτικής φύσεως, με την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης & να διατηρείται το αυτό το μήνυμα. Ερωτήματα που σχετίζονται με τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό λόγο πρέπει να απευθύνονται στον δημιουργό - συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται στο παρόν έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί πως αντιπροσωπεύουν επίσημες θέσεις του πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης & Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κ. Αντωνοπούλου Παναγιώτα για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση, υποστήριξη και την επίβλεψη συμβάλλοντας καθοριστικά στη διεκπεραίωση της διπλωματικής μου εργασίας. Ήταν ο άνθρωπος που με βοήθησε να προσεγγίσω το θέμα με τον τρόπο που επιθυμούσα, ενώ το δικό της επιστημονικό και συγγραφικό της έργο υπήρξε για μένα πολύ σημαντική πηγή πληροφοριών & σημείο εκκίνησης της διπλωματικής. Παράλληλα, έχω την ανάγκη να ευχαριστήσω την επιτροπή που μελέτησε τη διπλωματική μου συμβάλλοντας στην επιστημονική αρτιότητα, αλλά και τις κορούλες μου, την 18χρονη Δέσποινα και 14χρονη Ευαγγελία, για την κατανόηση και την αμέριστη ηθική συμπαράστασή τους για την εκπλήρωση των στόχων μου! Σας ευχαριστώ!

Στους εκλιπόντες, πολυαγαπημένους μου, γονείς & την αξιότιμη καθηγήτριά μου, κ Αντωνοπούλου Παναγιώτα.

«Ευχαριστώ που ήσασταν γονείς μου! Ευχαριστώ που με εφοδιάσατε με αγάπη, αξίες & ιδανικά! Σας ευχαριστώ, κ. Αντωνοπούλου για την εκπαιδευτική αλληλεπίδραση, για τον σεβασμό και την ελευθερία που ένιωσα μέσα από την συνεργασία μας!».

Σας ευχαριστώ που υπήρξατε στην πορεία της ζωής μου. Για πάντα μέσα στο πιο όμορφο κομμάτι της καρδιάς μου!

«Άσκησις άνευ φύσεως & μαθήσεως ατελής»

Η άσκησις άνευ φυσικών προσόντων & γνώσεως είναι ατελής

Πλούταρχος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Abstract

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο αθλητισμός ως επικοινωνιακή διαδικασία και πεδίο αναφοράς του δημοσιογραφικού λόγου

1.1 Αθλητισμός, επικοινωνία & Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

1.2 Αρχές Δεοντολογίας Δημοσιογραφικού Επαγγέλματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο δημοσιογραφικός λόγος και ο αθλητισμός στην εκπαιδευτική διαδικασία

2.1. Ο δημοσιογραφικός λόγος

2.2 Είδη δημοσιογραφικού λόγου

2.3 Γενικά γνωρίσματα δημοσιογραφικών ειδών

2.4 Δημοσιογραφική είδηση: σχόλιο & γεγονός

2.5 Η ανάλυση δημοσιογραφικού λόγου

2.6 Σχέση δημοσιογραφίας & η λογοτεχνίας

2.7 Οι συγκλίσεις & οι αποκλίσεις ανάμεσα στη λογοτεχνία και τη δημοσιογραφία

2.8 Δημοσιογραφικός λόγος και σχολικά βιβλία

2.9 Νέες μορφές αθλητισμού στα εκπαιδευτικά προγράμματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ & ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ

3.1 «Ιστορική αναδρομή» του αθλητισμού

3.2 Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί αγώνες

3.3 Οι πρώτοι σύγχρονοι ολυμπιακοί αγώνες

3.4 Το αθλητικό ιδεώδες και η σύνδεση του με την εκπαίδευση

3.5 Ο αθλητισμός & η θεωρία των αξιών

- 3.6. Οι έννοιες αθλητισμός – ομαδικά αθλήματα & πρωταθλητισμός
- 3.7.1 Αθλητισμός και παιδεία
- 3.7.2 Η αξία της άθλησης σε ψυχοσωματικό & πνευματικό επίπεδο
- 3.7.3 Η αξία της άθλησης σε κοινωνικό & εθνικό επίπεδο
- 3.8 Ποιες απειλές & κινδύνους διατρέχουν σήμερα οι αθλητικοί αγώνες
- 3.9.1 Αξίες του ολυμπισμού & «η προοπτική του στην εκπαίδευση»
- 3.9.2 Η οικονομική διάσταση του αθλητισμού & τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΗΜΕΡΑ ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ».

- 4.1 Η κρίση του αθλητικού ιδεώδους ως απόρροια της σύγχρονης αντιπνευματικής εποχής
- 4.2 Τα δημοσιογραφικά είδη των σχολικών βιβλίων που πραγματεύονται την εμπορευματοποίηση του αθλητισμού
- 4.3 Τα προβλήματα της μαζοποίησης και του φανατισμού στο ποδόσφαιρο που προβάλλουν τα σχολικά εγχειρίδια μέσα από δημοσιογραφικά είδη
- 4.4 Ο αθλητισμός μέσα από το σχολικό βιβλίο της Έκθεσης - Έκφρασης Γενικού Λυκείου, με τίτλο Θεματικοί Κύκλοι, και συγκεκριμένα μέσα από τρία άρθρα προσεγγίζεται το θέμα της «ποσοτικοποίησης του αθλητισμού έναντι της ποιότητας, της εμπορευματοποίησης του αθλητισμού και το στέμμα του σύγχρονου αθλητή φτιαγμένο με αριθμούς
- 4.5 Το πρόβλημα της στέρησης και της εξάντλησης στον αθλητισμό μέσα από το βιβλίο της Γλώσσας Α Γυμνασίου
- 4.6 Το πρόβλημα της φαρμακοδιέγερσης στον αθλητισμό που παρουσιάζεται μέσα από τα σχολικά βιβλία.
- 4.7 Το ποδόσφαιρο που γίνεται πάθος, «θρησκεία» και αποσπά τις μάζες από καίρια και μεγίστης σημασίας κοινωνικά ζητήματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Το μάθημα της φυσικής αγωγής στα σχολεία & ανάλυση SWOT

5.1 Η φυσική αγωγή στα σχολεία αποτελώντας μορφωτικό αγαθό

5.2 Ανάλυση SWOT: δυνατά, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες & απειλές για την μετάδοση των αρχών του αθλητισμού στο σύγχρονο σχολείο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια: στο πρώτο γίνεται λόγος για τον αθλητισμό ως επικοινωνιακή διαδικασία, στο δεύτερο κεφάλαιο για την έννοια & τα είδη του δημοσιογραφικού λόγου, τα γενικά γνωρίσματα των δημοσιογραφικών ειδών και τις συγκλίσεις & αποκλίσεις ανάμεσα σε δημοσιογραφία και λογοτεχνία, μέσα από την οποία, και συγκεκριμένα μέσα από τα μαθήματα της Γλώσσας & Έκθεσης – Έκφρασης, διδάσκονται στους μαθητές η έννοια & η αξία του αθλητισμού. Στο επόμενο (3^ο) κεφάλαιο καταγράφονται τα οφέλη του αθλητισμού στον άνθρωπο και συγκεκριμένα προβάλλεται α) η έννοια του αθλητισμού, πρωταθλητισμού & μορφές του αθλητισμού, β) η αξία του αθλητισμού σε διάφορους τομείς (ψυχοπνευματικό - πολιτιστικό, κοινωνικό, ηθικό, εθνικό), γ) το αθλητικό ιδεώδες της αρχαιότητας, δ) οι προϋποθέσεις καλλιέργειας του αθλητικού ιδεώδους, ε) οι απειλές/κίνδυνοι που διατρέχουν σήμερα οι αθλητικοί αγώνες. Στο τέταρτο κεφάλαιο αποτυπώνεται ο εκφυλισμός του αθλητισμού στη σύγχρονη εποχή του βιομηχανικού καπιταλισμού, όπως παρουσιάζεται μέσα από δημοσιογραφικά είδη των σχολικών εγχειριδίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στην εμπορευματοποίηση του αθλητισμού, τον χουλιγκανισμό στα γήπεδα, τον φανατισμό, την φαρμακοδιέγερση των αθλητών και τις διατροφικές διαταραχές αθλητριών αισθητικών αθλημάτων. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για το μάθημα της Φυσική Αγωγής στα σημερινά σχολεία και πραγματοποιείται ανάλυση SWOT, ανάλυση των δυνατών & αδύνατων σημείων της εκπαιδευτικής διδασκαλίας για την μεταλαμπάδευση των ιδανικών και αξιών του αθλητισμού στους μαθητές καθώς και των ευκαιριών & απειλών εξωτερικού περιβάλλοντος ως προς αυτόν τον στόχο.

Στο Δημιουργικό μέρος μέσα από ένα χρονογράφημα, ένα σκίτσο, μία εικόνα, ένα διάγραμμα και έξι άρθρα που αντλήθηκαν από τα σχολικά βιβλία της Γλώσσας & Έκθεσης-Έκφρασης Γυμνασίου & Λυκείου (Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου) θίγονται τα εξής θέματα:

α) η σύγχρονη εμπορευματοποίηση του αθλητισμού & η απομάκρυνση του ολυμπιακού πνεύματος από τις αφετηριακές του αρχές (δηλαδή από το αθλητικό ιδεώδες) ,

β) η χρήση αναβολικών στεροειδών από αθλητές, τα οποία επιδρούν καταστροφικά για την υγεία τους, οι λόγοι που οδηγούν τους αθλητές στη φαρμακοδιέγερση & τα αθλήματα (πχ στίβος & άρση βαρών), που κατέχουν την «πρωτιά στο ντόπινγκ»,

γ) το γεγονός ότι, το ποδόσφαιρο αποτελεί μικρογραφία της σύγχρονης κοινωνίας, βασισμένη σε ανδροκρατικά πρότυπα και στην οποία λαμβάνει χώρα ο φανατισμός και η κατάρρευση του αθλητικού ιδεώδους. Πρόκειται για «ομαδικό σκληρό άθλημα» το οποίο παρέχει ψυχαγωγία στο πλήθος που απαιτεί θέαμα σκληρής και βίαιης σύγκρουσης. Παρουσιάζεται, το εν λόγω άθλημα, ως πρότυπο κοινωνικού ανταγωνισμού και ως κατάσταση αποχαύνωσης της μάζας που γίνεται πάθος, «θρησκεία» και αποσπά τις μάζες από καίρια και μεγίστης σημασίας κοινωνικά ζητήματα. Το μαζικό πνεύμα και ο φανατισμός που κυριαρχούν στα γήπεδα, όπου η «υπνωτισμένη μάζα» οδηγείται στην αποθηρίωση, αγριότητα και την παραφροσύνη,

δ) οι ανθυγιεινές μέθοδοι των αθλητριών για να ελέγξουν το βάρος του (πχ πολύωρη αερόβια άσκηση, καθαρτικά, έμετοι).

Λέξεις Κλειδιά: Αθλητισμός, Πρωταθλητισμός, Ολυμπιακοί Αγώνες, Εμπορευματοποίηση Αθλητισμού

ABSTRACT

The present work is divided into five chapters: in the first, sports as a communication process is discussed, in the second chapter, the meaning & types of journalistic discourse, the general features of journalistic genres and the convergences & divergences between journalism and literature, media from which, and specifically through the courses of Language & Presentation - Expression, students are taught the meaning and value of sports. In the next (3rd) chapter, the benefits of sports to humans are recorded and specifically a) the concept of sports, championships & forms of sports are shown, championships & forms of sports, b) the value of sports in various fields (psycho-spiritual - cultural, social, moral, national), c) the sports ideal of antiquity, d) the conditions for cultivating the sports ideal, e) the threats/ risks faced by sporting events today. In the fourth chapter, the degeneration of sports in the modern era of industrial capitalism is captured, as presented through journalistic types of secondary school textbooks. In particular, reference is made to the commercialization of sports, hooliganism in stadiums, fanaticism, the drugging of athletes and the nutritional disorders of female aesthetic sports athletes. In the fifth chapter, the subject of Physical Education in today's schools is discussed and a SWOT analysis is carried out, an analysis of the strengths and weaknesses of the educational teaching for the transmission of the ideals and values of sports to the students as well as the opportunities and threats of the external environment in relation to it the goal. In the Creative part, through a vignette, a sketch, an image, a diagram and six articles drawn from the Language & Expression-Expression textbooks of High School and High School (General and Vocational High School), the following topics are touched upon:

- a) the modern commercialization of sports & the removal of the Olympic spirit from its initial principles (i.e. from the sports ideal),
- b) the use of anabolic steroids by athletes, which have a disastrous effect on their health, the reasons that lead athletes to doping & the sports (e.g. athletics & weightlifting), which hold the "leadership in doping",
- c) the fact that football is a micrograph of modern society, based on male-dominated standards and in which fanaticism and the collapse of the sporting ideal take place. It is a "hard team sport" that provides entertainment to the crowd that demands the

spectacle of hard and violent conflict. The sport in question is presented as a model of social competition and as a state of disenchantment of the mass which becomes a passion, a "religion" and distracts the masses from key and most important social issues. The mass spirit and fanaticism that prevails in the stadiums, where the "hypnotized mass" is driven to debauchery, savagery and insanity,

d) the unhealthy methods of female athletes to control their weight (eg long hours of aerobic exercise, laxatives, vomiting).

Keywords: Athletics, Competitive Sport, Olympic Games, commercialization of sport

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως κεντρικό ερώτημα που πραγματεύεται το κατά πόσο μέσα από τη δημοσιογραφική γραφή των σχολικών εγχειριδίων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προωθείται το αθλητικό ιδεώδες και οι αξίες του ολυμπισμού και τίγονται προβλήματα του σύγχρονου τρόπου λειτουργίας του αθλητισμού. Όσον αφορά τον σκοπό είναι να παρουσιαστεί το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων και συγκεκριμένα τα κείμενα που αποτελούν μορφές δημοσιογραφικού λόγου και ως θέμα πραγματεύονται τον αθλητισμό και να ξεκινήσει ένας πρώτος προβληματισμός των μαθητών και μια συζήτηση γύρω από τα παραπάνω θέματα. Επιπλέον, ως ερευνητική υπόθεση θέσαμε ότι τα σχολικά εγχειρίδια τόσο του Γυμνασίου όσο και του Λυκείου δεν προβάλλουν τις αξίες του αθλητισμού ως πρότυπα προς μίμηση για τους έφηβους μαθητές αλλά κατά κύριο λόγο κάνουν αναφορά στα προβλήματα και τα φαινόμενα εκφυλισμού του γνήσιου αθλητικού ιδεώδους. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν έξι (6) δημοσιογραφικά άρθρα, ένα (1) χρονογράφημα, ένα (1) σκίτσο, μια διαγραμματική απεικόνιση και μια φωτογραφία από τα σχολικά εγχειρίδια Γλώσσας και Έκφρασης – Έκθεσης, Γυμνασίου/Γενικού Ενιαίου & Επαγγελματικού Λυκείου. Απαντήθηκαν οι ασκήσεις του σχολικού βιβλίου για να προσδιοριστεί εάν οι εν λόγω ασκήσεις προβάλλουν στους μαθητές τις αξίες ή/και τα προβλήματα του σύγχρονου αθλητισμού.

Ωστόσο υπήρξαν και περιορισμοί στην εν λόγω έρευνα, αφού εξετάστηκαν μόνο εγχειρίδια της Γλώσσας και Έκθεσης – Έκφρασης και όχι άλλων μαθημάτων όπου ενδεχομένως να υπάρχουν αναφορές στο θέμα. Επίσης, δεν είναι μεγάλος ο αριθμός των κειμένων που μελετήθηκαν, δεν έγινε ποσοτική ανάλυση με τη συνδρομή απαντήσεων των μαθητών αλλά προτιμήθηκε μια ποιοτική προσέγγιση του περιεχομένου των εγχειριδίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

1.1 Αθλητισμός, επικοινωνία και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ο αθλητισμός είναι εκ φύσεως συνδεδεμένος με την επικοινωνία. Η σχέση αθλητισμού και Μέσων Μαζικής ενημέρωσης είναι πολλή στενή διότι τα ΜΜΕ μέσα από την αθλητική θεματολογία τους ικανοποιούν τους ακροατές/αναγνώστες/τηλεθεατές και προσελκύουν νέο κοινό και από την άλλη για τον αθλητισμό είναι απαραίτητα τα ΜΜΕ. Δηλαδή, η σχέση ΜΜΕ και αθλητισμού βασίζεται σε «αμφίδρομη μετάγχιση ακροατηρίων» η οποία είναι απαραίτητη και για τα δύο μέρη¹. Ωστόσο με την μεγάλη άνθηση των ΜΜΕ, έντυπων και ηλεκτρονικών, υπάρχει αλλαγή στο «περιεχόμενο των μηνυμάτων, τη δομή και τη λειτουργία του αθλητισμού». Παρατηρείτε, λοιπόν, στον αθλητισμό ως διαδικασία επικοινωνιακή, μεταβολή στο περιεχόμενο και τους συμβολισμούς του με βάση τα κοινωνικοπολιτικά και οικονομικά πλαίσια. Ο αθλητισμός, ιδιαίτερα στις Δυτικές χώρες, διαπλέχτηκε με την πολιτική μέσα από διαδρομές δαιδαλώδεις στους διαδρόμους της πολιτικής εξουσίας². Η ανάπτυξη του αθλητισμού γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, υιοθετεί το management και έχει κριτήρια ιδιωτικοοικονομικής φύσεως στο διοικητικό κομμάτι. Επιπλέον, παρέχονται οικονομικές διευκολύνσεις – ρυθμίσεις, χορηγίες, χρηματοδοτήσεις από το κράτος προς τον επαγγελματικό αθλητισμό, που θεωρείται εμπορεύσιμος, και όχι στον συνολικό αθλητισμό. Το μοντέλο αυτό, προωθεί εκείνο το κομμάτι του αθλητισμού που κρίνεται ως «εμπορεύσιμο», ικανό να προσελκύσει το ευρύ κοινό και να ικανοποιήσει τις επιδιώξεις (οικονομικές -πολιτικές) που έχουν οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ³. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως ιδιοκτήτες Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αποτελούν ταυτόχρονα και ιδιοκτήτες ισχυρών παραγόντων του αθλητισμού ή αθλητικών ομάδων. Με αυτόν τον τρόπο ο αθλητισμός μετατρέπεται σε προϊόν πώλησης και αποστεώνεται από το κοινωνικό του περιεχόμενο, γεγονός που επιφέρει συνέπειες και στη σχέση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης με τον αθλητισμό και στη σχέση του πολίτη με τον αθλητισμό⁴. Στο

¹ Αντωνοπούλου, 2008

² ο.π.

³ ο.π.

⁴ ο.π.

σημείο αυτό αξίζει να σημειωθούν τα χαρακτηριστικά λόγια ενός ειδικού προσώπου της αμερικανικής τηλεόρασης, του W. Johnson, ο οποίος πριν από 35 έτη είχε πει «ότι η τηλεόραση θα επιφέρει ανεπίστρεπτες και επαναστατικές αλλαγές στον αθλητισμό, όσες δεν έχει φέρει καμία δύναμη». Η διαπίστωση αυτή του Johnson είδαμε πως τελικά επαληθεύτηκε⁵.

1.2 Αρχές Δεοντολογίας Δημοσιογραφικού Επαγγέλματος

Το έτος 1952 αποτέλεσε χρονιά ίδρυσης του Πανελληνίου Συνδέσμου Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ). Ο εν λόγω Σύνδεσμος είναι αφιερωμένος στην Δημοσιογραφία, τον Αθλητισμό και τη Νεολαία. Έχει στην δύναμή του 1200 μέλη, τα οποία ανήκουν σε 7 Επαγγελματικές Ενώσεις (ΕΣΗΕΑ, ΠΟΕΣΥ, ΕΣΗΕΜΘ, ΕΣΗΕΠΗΝ, ΕΣΗΕΘΣΕΕ, Ένωση Συντακτών ηλεκτρονικού και περιοδικού Τύπου και Ένωση ανταποκριτών ξένου Τύπου). Κάθε χρόνο βραβεύει Έλληνες αθλητές/τριες και ομάδες, μα ήταν και εκείνος ο φορέας που καθιέρωσε πρώτος το «έπαθλο ευ αγωνίζεσθαι» το 1997, προωθώντας έτσι το αθλητικό πνεύμα και συμβάλλοντας στη διάδοση του Ολυμπισμού. Η δημοσιογραφία, το λειτούργημα αυτό κοινωνικού χαρακτήρος, διέπεται από τον Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης με σκοπό: 1) να διασφαλίσει τον «κοινωνικό ρόλο» του δημοσιογράφου στις επικρατούσες συνθήκες τις οποίες διαμορφώνουν η ανοδική επιρροή και εμβέλεια των ΜΜΕ, η παγκοσμιοποίηση της επικοινωνίας και το ολιγοπώλιο στο ιδιοκτησιακό καθεστώς, 2) να αντισταθεί, να αποθαρρύνει κάθε προσπάθεια κρατικής επιρροής, 3) να κατοχυρώσει την δημοσιογραφική αυτονομία, ανεξαρτησία, την ελευθεροτυπία και 4) να ωθήσει στο να περιφρουρήσουν (να εφαρμόσουν) σπουδαίες αρχές οι δημοσιογράφοι όπως:

1) να μεταδίδουν πληροφορίες ανεπηρέαστοι από τις προσωπικές τους πεποιθήσεις,
2) να μην αποτελεί επιδίωξή τους η αμοιβή από «απόρρητα κονδύλια κρατικών υπηρεσιών, δημοσίων ή ιδιωτικών οργανισμών»,

3) να μην επιδιώκουν τη «διαφημιστική χρήση» του ονόματος, της εικόνας ή της φωνής τους, εκτός και αν είναι για κοινωφελή σκοπό,

4) να διασταυρώνουν, να ελέγχουν και να τεκμηριώνουν τις πληροφορίες,

⁵ ο.π.

5) να αποφεύγουν χυδαιολογίες και να προστατεύουν τη γλώσσα μας από την κατάχρηση ξενόγλωσσων όρων και

6) να υπάρχει μεταξύ τους αλληλοσεβασμός και να αποφεύγεται η λογοκλοπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο δημοσιογραφικός λόγος

2.1. Η έννοια δημοσιογραφικός λόγος

Ο δημοσιογραφικός λόγος, εφήμερος και δημόσιος, προσδιορίζεται από «επικοινωνιακούς παράγοντες και ιδιαίτερες προϋποθέσεις κοινωνικής φύσης». Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητο να τονιστεί πως, με τον όρο δημοσιογραφικός λόγος, εκδηλώνεται η γλωσσική μορφή που χρησιμοποιεί η δημοσιογραφία αλλά και «τα νοήματα που παράγονται μέσω της κατανάλωσης του δημοσιογραφικού προϊόντος – ανάγνωση, ακρόαση - καθώς και τα κοινωνικά συμφραζόμενα που παράγουν αυτά τα νοήματα». Αναλυτικότερα, «ο σημερινός ελληνικός δημοσιογραφικός λόγος παρουσιάζεται με πολλές μορφές μέσα από ποικίλα μέσα, με επακόλουθο να είναι σήμερα ποσοτικά ο κυρίαρχος δημόσιος λόγος, που εκτελεί έναν μεγάλο αριθμό λειτουργιών, διαμορφώνοντας συνειδήσεις αλλά και είδη και υποείδη λόγου». Θα λέγαμε, πως αυτός στη σύγχρονη κοινωνία, αποτελεί τον χώρο μέσα στον οποίο γεννιέται-μεγαλώνει-παράγει & καταναλώνει ελληνικό λόγο μεγάλο πλήθος ανθρώπων. Αποτελεί, ο δημοσιογραφικός λόγος, το κομβικό σημείο όπου συναντιούνται-διαστρεβλώνονται και αποκαλύπτονται το ψέμα και η αλήθεια, η μετριοπάθεια και η οξύτητα, η νηφαλιότητα και η υπερβολή, η σοβαρότητα και η ελαφρότητα, ο χαλαρός και ο πυκνός λόγος. Αξιοσημείωτο είναι, πως τα τελευταία έτη αυτός υπήρξε φορέας μέσω του οποίου πέρασαν στη νέα ελληνική γλώσσα καλλιτεχνικοί, οικονομικοί, επιστημονικοί και άλλοι όροι, που ήταν άγνωστοι μέχρι τότε, καθώς και λεξιλόγιο με τη βοήθεια του οποίου εκφράστηκαν και επένδυσαν νέες ανθρώπινες δραστηριότητες. Οι πλατιές λαϊκές μάζες άρχισαν να κατανοούν εκφράσεις άγνωστες, να δημιουργούνται νέα μορφωτικά σχήματα και εμπλουτίστηκε ο νεοελληνικός λόγος με «νέα υφολογικά σχήματα και νέους τρόπους γραφής».

Στον ελληνικό δημοσιογραφικό λόγο χρησιμοποιούνται : λέξεις του καθημερινού προφορικού λόγου, η επιτόνιση, επαναλήψεις, στερεότυπες εκφράσεις του προφορικού λόγου (όπως σκότωσε την ώρα του) και χαρακτηρίζεται και από ελλείψεις. Επιπλέον, γνωρίσματά του είναι «το οικείο ύφος, οι ανακολουθίες, τα

γεμίσματα (όπως βασικά, λοιπόν), η χωρίς αιτία αλλαγή προσώπου κατά την εκφορά του λόγου, η αναφορά σε πράγματα & αντικείμενα που είναι παρόντα κατά την εκφορά του λόγου»⁶.

2.1.1 Είδη δημοσιογραφικού λόγου

Ο δημοσιογραφικός λόγος αποτελεί θεσμικό λόγο. Είναι προϊόν γλωσσικών (θεσμικών) πρακτικών το οποίο διέπεται από αρχές επαγγελματικές. Διαφέρει από τα υπόλοιπα είδη του λόγου μιας και είναι δημόσιος. Ο θεσμικός του χαρακτήρας διαμορφώνει το περιεχόμενο και τη μορφή του. Όσον αφορά το περιεχόμενο του δημοσιογραφικού λόγου αυτό είναι πληροφοριακό και ο σκοπός του δημοσιογράφου είναι να παρέχει αξιόπιστη και έγκυρη ενημέρωση για θέματα που επηρεάζουν τη ζωή του ανθρώπου και τον απασχολούν⁷. Όσον αφορά τη μορφή του δημοσιογραφικού λόγου αυτή είναι επίσημη, δηλαδή το λεξιλόγιο, η σύνταξη και το ύφος του «προσιδιάζουν στο δημόσιο και θεσμικό χαρακτήρα του». Προτιμάται «ο μακροπερίοδος λόγος και η περίπλοκη συντακτική δομή, η χρήση ορολογίας και λογίου λεξιλογίου καθώς και η επίσημη και πομπώδης γλώσσα». Ο δημοσιογραφικός, λοιπόν, λόγος αποτελεί λόγο απρόσωπο μιας και είναι προϊόν «συλλογικής εργασίας» σε αντίθεση με τη συγγραφή κάποιου μυθιστορήματος που είναι προϊόν ατομικής εργασίας⁸.

Ο δημοσιογραφικός διακρίνεται σε ποικίλα είδη. Αυτά είναι τα εξής: 1) ο ειδησεογραφικός λόγος. Αυτός είναι πληροφοριακός και ως στόχο έχει να προσφέρει ενημέρωση & πληροφορίες για συμβάντα της επικαιρότητας, τα οποία είναι σημαντικά και αξιοδημοσίευστα. Τα κειμενικά είδη του ειδησεογραφικού λόγου είναι για παράδειγμα τα έντυπα άρθρα και οι τηλεοπτικές ειδήσεις. Όσον αφορά το λεξιλόγιο και τη σύνταξη, ο ειδησεογραφικός λόγος μοιάζει πιο πολύ στον γραπτό και όχι στον προφορικό, ενώ το ύφος του είναι ουδέτερο και απρόσωπο.

2) ο σχολιογραφικός λόγος έχει στόχο να αναλύσει και να σχολιάσει τα γεγονότα της επικαιρότητας και να κάνει κριτική χρησιμοποιώντας επιχειρήματα. Με αυτό το

⁶ Χατζησαββίδης, 2001

⁷ Χατζησαββίδη 1999:36-37

⁸ Γιαλαμπούκη, 2008

είδος δημοσιογραφικού λόγου σχετίζεται η επιφυλλίδα , το πολιτικό άρθρο και η κριτική. Το ύφος εδώ είναι περισσότερο προσωπικό και έχει έντονα τα στοιχεία της επιχειρηματολογίας.

3) ο «λόγος της συνέντευξης», όπου σκοπός του δημοσιογράφου είναι να θέσει ερωτήσεις και να λάβει απαντήσεις από ανθρώπους με μεγάλο κύρος, οι οποίοι λόγω του θεσμικού ρόλου και της εξουσίας τους, διαθέτουν γνώσεις για θέματα της επικαιρότητας. Ο λόγος της συνέντευξης έχει χαρακτηριστικά που μοιάζουν με τον προφορικό λόγο (πχ επανάληψη, ελλειπτικότητα).

4) ο «λόγος των τίτλων», ο οποίος περιλαμβάνει τίτλους δημοσιογραφικών κειμένων στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο. Αυτοί οι τίτλοι συνοψίζουν «το περιεχόμενο της είδησης» που ακολουθεί και καθορίζουν το πλαίσιο της ερμηνείας και προσπαθούν να αποκτήσουν την προσοχή του αναγνώστη. Οι λειτουργίες αυτές διαμορφώνουν και τα χαρακτηριστικά τους. Ο «λόγος των τίτλων» είναι ελλειπτικός, υπαινικτικός και χρησιμοποιεί πολλές στερεότυπες εκφράσεις προφορικού λόγου⁹.

2.1.2 Γενικά γνωρίσματα δημοσιογραφικών ειδών

Τα δημοσιογραφικά είδη έχουν 1) απλότητα στη γραφή, λέξεις που μπορούν εύκολα να τις κατανοήσουν οι αναγνώστες, 2) συνοπτικότητα, 3) παραγράφους διαρθρωτικά συνεκτικές: υπάρχει σύνδεση παραγράφων με «συνεκτικές εκφράσεις ιδέες, δηλώσεις ή κρίσεις», 4) αναφέρονται σε στενά, άμεσα προβλήματα και ταυτοχρόνως σε διάσταση τόσο του παραλήπτη όσο και του αποστολέα, 5) αναφέρονται σε κοινωνικού ενδιαφέροντος θέματα, 6) δεν έχουν δομή ενιαία: στην πρώτη παράγραφο παρουσιάζεται το πιο σημαντικό, ενώ εν συνεχεία όσα έχουν λιγότερο ενδιαφέρον¹⁰.

2.1.3 Δημοσιογραφική είδηση: σχόλιο & γεγονός

Μέσα από το σχολικό βιβλίο Έκθεση Έκφρασης της Β Λυκείου, μαθαίνουμε για τη διάκριση της δημοσιογραφίας σε δυο κύριους τομείς: 1) για την ειδησιογραφία που σχετίζεται με την ανακοίνωση των γεγονότων που ενδιαφέρουν τον άνθρωπο και επιδρούν στη ζωή του (*αναγραφή ειδήσεων*) και 2) τη δημοσιογραφία που σχολιάζει & ερμηνεύει τις ειδήσεις και τα γεγονότα (*ερμηνευτική δημοσιογραφία*) μέσα από

⁹ Γιαλαμούκη, 2008

¹⁰ <https://el.thpanorama.com> . Ημερομηνία ανάκτησης 25/03/2023

άρθρα, σχόλια, γελοιογραφίες, χρονογραφήματα. Μολονότι, ο βασικός σκοπός που έχει η ειδησεογραφία είναι το να εκθέσει τα γεγονότα, συχνά βλέπουμε σε μια είδηση να υπάρχει και σχόλιο από τον δημοσιογράφο, εκφράζοντας έτσι τα συναισθήματα και τη γνώμη του (επιδοκιμάζει, αποδοκιμάζει, ερμηνεύει, σχολιάζει, κρίνει το γεγονός). Μέσα από διάφορες λέξεις και φράσεις καταδεικνύεται το προσωπικό σχόλιο – άποψη του δημοσιογράφου (πχ θαυμάσια τα νέα για την υπόθεση... ή αποτρόπαια η ενέργεια του...). Ωστόσο, αυτό που έχει σημασία είναι το να μπορεί ο αναγνώστης να ξεχωρίσει το «αντικειμενικό περιεχόμενο της είδησης από το υποκειμενικό στοιχείο». Η πληροφορία που προβάλλεται σαν γεγονός φαίνεται πως έχει στοιχεία αδιάσειστα που την πιστοποιούν, την αποδεικνύουν και επομένως ανεπιφύλακτα την δεχόμαστε. Αντιθέτως, η πληροφορία που είναι σχόλιο-ερμηνεία δημοσιογραφική, τη δεχόμαστε με επιφύλαξη μιας και ύστερα από έλεγχο ενδέχεται να αποδειχτεί λανθασμένη ή σωστή. Αξίζει να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με τις ιδεολογικές μας κατευθύνσεις δύναται να διαφωνήσουμε ή να απορρίψουμε τη δημοσιογραφική γνώμη ¹¹. Επιπλέον, ο δημοσιογράφος που δεν παρουσιάζει τη γνώμη του για ένα γεγονός, πολλές φορές εντάσσει στην είδηση σχόλιο που έγινε από άλλο πρόσωπο. Κάποιες φορές το δημοσιογραφικό σχόλιο είναι συνυφασμένο και με το ανακοινωθέν γεγονός, πράγμα παραπλανητικό για τον αναγνώστη μιας και έτσι μπορεί να «θεωρήσει τη γνώμη του δημοσιογράφου ως εξακριβωμένο γεγονός». Βέβαια αυτό *δε σημαίνει πως τα σχόλια που υπάρχουν σε κάποια είδηση οδηγούν οπωσδήποτε σε αποτελέσματα αρνητικά*. Αντιθέτως, όταν οι ερμηνείες του δημοσιογράφου, με τις οποίες εκφράζει τη γνώμη του, αντιλαμβανόμαστε πως είναι προσωπικές, αυτές φωτίζουν το γεγονός και εξυπηρετούν την αλήθεια. Θα λέγαμε, πως έτσι δείχνει σεβασμό στον αναγνώστη, διότι δεν επιβάλλει τη γνώμη του αλλά τον αφήνει να κρίνει μόνος του με ελεύθερο τρόπο.

2.1.4 Η ανάλυση δημοσιογραφικού λόγου

Εξαιτίας της κειμενικής και γλωσσολογικής ποικιλότητας, ο Γ. Ανδρουτσόπουλος σε άρθρο του με τίτλο «Γλωσσολογικές προσεγγίσεις στον δημοσιογραφικό λόγο:

¹¹ <https://ebooks.edu.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 07/04/2023

ποικιλότητα, είδη και ιδεολογία»¹² προτείνει 3 τρόπους για γλωσσολογικής ανάλυσης δημοσιογραφικού λόγου. Αυτοί είναι:

«ανάλυση κειμενικών ειδών», μέσα από την οποία εντοπίζονται συντακτικές, γλωσσικές, λεξιλογικές και υφολογικές επιλογές του δημιουργού του κειμένου (του συντάκτη), ώστε το κείμενο να ενταχθεί στο «σωστό δημοσιογραφικό είδος»

«ανάλυση γλωσσικής ποικιλότητας», αναφέρεται στο γλωσσικό ύφος του κειμένου «ανάλογα με το κοινό που απευθύνεται».

«κριτική ανάλυση δημοσιογραφικού λόγου», με σκοπό να προωθήσει τον τρόπο που η γλώσσα διαμορφώνει αντιλήψεις κοινωνικές, επηρεάζοντας το κοινό και κατασκευάζοντας «το κοινωνικό γίγνεσθαι». Έτσι, η γλώσσα δεν είναι μόνο επικοινωνιακό εργαλείο αλλά και κώδικας διαμόρφωσης κοινωνιών και ατόμων.

2.2. Σχέση δημοσιογραφίας & λογοτεχνίας

Στην ενότητα αυτή γίνεται λόγος για τη σχέση δημοσιογραφίας και λογοτεχνίας, όπου μέσα από το μάθημα της λογοτεχνίας και της έκθεσης οι μαθητές διδάσκονται τον δημοσιογραφικό λόγο και συγκεκριμένα τον αθλητισμό μέσα από την δημοσιογραφική γραφή.

Η δημοσιογραφική γραφή στοχεύει στην ενημέρωση, πληροφόρηση και μετάδοση του σφυγμού της επικαιρότητας τους αναγνώστες, έγκυρα και έγκαιρα, έχοντας σαν εργαλείο τον γραπτό λόγο. Η παραστατικότητα και η ζωντάνια είναι χαρακτηριστικά της γνωρίσματα, που εντοπίζονται σε ηλεκτρονικά και έντυπα κείμενα. Η γραφή αυτή στοχεύει στην επεξεργασία της είδησης από τους αναγνώστες με τη βάση τη λογική, για αυτό για οτιδήποτε γράφεται έχει γίνει πριν ρεπορτάζ – έρευνα. Επιπλέον, για να ξαναπροτιμήσουν οι αναγνώστες αυτήν την πηγή (τη δημοσιογραφική γραφή) απαιτείται να είναι κατανοητό & εύμορφο.

Ο λογοτεχνικός λόγος, από την άλλη, είναι ένας τύπος γραφής που «δεν απαιτεί απλή καταγραφή γεγονότων και στόχο έχει «την ανάδειξη συναισθημάτων & την επίκληση στο θυμικό των αναγνωστών». Σε αυτό το είδος της γραφής η φαντασία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο καθώς και η αποδέσμευση από φόρμες και καλούπια. Για πολλούς μελετητές η *λογοτεχνία* είναι η *«μήτρα της δημοσιογραφίας & της*

¹² Ανδρουτσόπουλος, 2001

ιστορίας»¹³. Αξιοσημείωτη είναι η άποψη των Ρώσων φορμαλιστών που θεωρούν πως η λογοτεχνία είναι «απόκλιση στον κανόνα». Είναι μια «μορφή γλωσσικής βίας που σταδιακά μέσα από τη διαδικασία της ανοικείωσης» οδηγούμαστε σε βαθιά αίσθηση της εμπειρίας¹⁴. Επιπροσθέτως, αποτελεί είδος του δημοσιογραφικού λόγου που είναι συνυφασμένο και μ' άλλα είδη & διερευνά «τα όρια της κοινωνικής και ατομικής ταυτότητας», χωρίς να έχει τη διασκέδαση και την ψυχαγωγία μοναδικούς στόχους.

¹³ Αντωνίου, 2020: 14

¹⁴ Eagleton, 1989:25-26

2.2.1 Οι συγκλίσεις & οι αποκλίσεις ανάμεσα σε λογοτεχνία και δημοσιογραφία

Η δημοσιογραφία και η λογοτεχνία έχουν κοινό γνώρισμα, αυτό της χρήσης της γλώσσας, του λόγου. Είναι δυο κείμενα με μορφή προσεγμένη, με αρκετές ώρες εργασίας-δουλειάς-κόπου πίσω από κάθε σελίδα. Οι δημιουργοί τους έχουν στόχο την ικανοποίηση και ευχαρίστηση του κοινού. Επιπλέον, τόπος κοινός και για τον δημιουργό του δημοσιογραφικού και του λογοτεχνικού κειμένου είναι η «χαρά του δημιουργού», μιας και σε ό,τι γράφει στο «τέλος της διαδικασίας» αισθάνεται πληρότητα και θαυμασμό για το αποτέλεσμα ¹⁵

Συγκεκριμένα, ο δημοσιογράφος πως έχει πλήρως ανταποκριθεί στη συγγραφή σπουδαίας είδησης που θα αφυπνίσει και θα ενημερώσει τον κόσμο. Ο λογοτέχνης μέσα από τις επιλογές του περνά σπουδαία πολιτικά, κοινωνικά, ηθικά και ποικίλα μηνύματα στο αναγνωστικό κοινό, ώστε να το ψυχαγωγήσει, να το προβληματίσει και να το κάνει να ξεχάσει τα καθημερινά προβλήματά του, ταξιδεύοντάς το σε άλλη εποχή με τη χρήση της φαντασίας. Αυτά τα 2 είδη γραφής, παρέχουν συντροφιά στον άνθρωπο, τον μορφώνουν, του διευρύνουν τους πνευματικούς ορίζοντες, τους ορίζοντες στον τρόπο σκέψης και είναι τόσο ικανά να ασκήσουν πολιτική και κοινωνική επιρροή στον κόσμο.

Ωστόσο, υπάρχουν και αποκλίσεις ανάμεσα στη λογοτεχνία και τη δημοσιογραφία: ο δημοσιογράφος πραγματεύεται θέματα που είναι επίκαιρα και όταν ακούσει κάποια είδηση, αφού τη διασταυρώσει, τη μεταδίδει άμεσα, χωρίς να χάνει χρόνο. Αυτό διότι, αν καθυστερήσει να μεταδώσει την είδηση, είναι πολύ πιθανό να μην κεντρίσει στους αναγνώστες το ενδιαφέρον. Αντιθέτως, ο λογοτέχνης προκειμένου να «ολοκληρώσει τη σκέψη του έχει όσο χρόνο θέλει στη διάθεσή του», ώστε να το προβάλλει ολοκληρωμένο. Επιπλέον τα 2 αυτά είδη διαφέρουν και στον τρόπο της γραφής τους: η δημοσιογραφία γράφεται «σε λόγο λιγότερο υφολογικό και περισσότερο τυπολογικό και γλώσσα ελκυστική υποχρεωτικά». Η λογοτεχνία δίνει προτεραιότητα στις δομές που έχουν ενότητα και οριζόντια διάταξη, λόγω της γραμμικότητας του λόγου & επιτρέπει την εσωτερική συνομιλία των μερών του συνόλου¹⁶. Η γλώσσα, λοιπόν, της λογοτεχνίας κατά κάποιον τρόπο διαφοροποιείται από την καθημερινή, αλλάζοντας καταστάσεις, πρόσωπα και σημασίες με επακόλουθο τη διαφοροποίηση του λογοτεχνικού από το δημοσιογραφικό ύφος.

¹⁵ Τσούσια, 2011:12-13

¹⁶ Πολίτης, 2006

Στόχος της λογοτεχνίας είναι η ψυχαγωγία & η απόλαυση του αναγνώστη μέσα από την οποία καλλιεργεί τον ανθρώπινο νου, ενώ της δημοσιογραφίας είναι ενημερωτικός κατά κύριο λόγο. Ωστόσο αυτές οι αποκλίσεις δεν αποτελούν τον κανόνα, δεν είναι «απόλυτες», μιας και πάντα υπάρχουν και εξαιρέσεις.

2.2.2 Δημοσιογραφικός λόγος και σχολικά βιβλία

Ο Δημοσιογραφικός λόγος αποτελεί αποτελεσματικό υλικό για τη διδασκαλία της γλώσσας και την καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας των μαθητών, για αυτό και ο ειδησεογραφικός λόγος είναι αντικείμενο σχολικής μελέτης στο Λύκειο. Ωστόσο, ο τρόπος ανάλυσης και παρουσίασης είναι αποσπασματικός & μονόπλευρος με επακόλουθο ο εκπαιδευτικός στόχος να μην πετυχαίνεται ικανοποιητικά. Συγκεκριμένα, ο δημοσιογραφικός λόγος και οι μορφές του (χρονογραφήματα, γελοιογραφίες, επιφυλλίδες, άρθρα) αποτελούν εργαλεία που βοηθούν τον εκπαιδευτικό να διδάξει στους μαθητές, με αποτελεσματικό και ευχάριστο τρόπο, πώς να κάνουν ορθή χρήση της γλώσσας ανάλογα «με το επικοινωνιακό πλαίσιο που κάθε φορά τους ζητείται και να αξιολογούν-κρίνουν τα όσα βλέπουν και διαβάζουν, αποκωδικοποιώντας τα μηνύματα, βλέποντας πίσω από τις λέξεις, ανάμεσα στις γραμμές». Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως τα δημοσιογραφικά κείμενα ασχολούνται με θέματα επίκαιρα και γνωστά στους έφηβους, γεγονός που αποτελεί πλεονέκτημα ώστε ο καθηγητής «να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών».

Εντούτοις, η θεωρία που μαθαίνουν οι μαθητές προκειμένου να προσεγγίσουν το θέμα και να ξεκλειδώσουν το κάθε κείμενο δεν αρκεί. Είναι απαραίτητο να υπάρξει λογική σχέση ανάμεσα στο θεωρητικό μέρος και το πρακτικό, το οποίο είναι η παραγωγή κειμένου. Θα πρέπει ο μαθητής να μη φορτώνεται με περιττές λεπτομέρειες και να προσεγγίζει τα κείμενα (τα δημοσιογραφικά) χρησιμοποιώντας την ανάλυση γλωσσικής ποικιλότητας & την κριτική ανάλυση (και όχι μόνο την ανάλυση κειμενικών ειδών). Βέβαια για να φτάσει στην κριτική ανάλυση θα πρέπει να περάσει από τα 2 άλλα προστάδια, της ανάλυσης κειμενικών ειδών και γλωσσικής ποικιλότητας. Έτσι ο μαθητής θα απο-δομήσει, απο-συναρμολογήσει τα κείμενα, θα οξύνει την κριτική του ικανότητα και θα μπορεί να «χρησιμοποιεί τεχνικές παραγωγής ποικίλων κειμενικών ειδών & τελικά να συναρμολογεί επιτυχώς το δικό του κείμενο προσαρμοσμένο κάθε φορά σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό σκοπό».

2.2.3 Νέες μορφές αθλητισμού στα εκπαιδευτικά προγράμματα

Ένα νέο βήμα θα επιτευχθεί στα προγράμματα των Δημοτικών και Νηπιαγωγείων με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς (2023-2024), ώστε να *καλλιεργηθεί η αθλητική κουλτούρα*. Συγκεκριμένα, το ινστιτούτο εκπαιδευτικής πολιτικής, ύστερα από πρόταση της ελληνικής σκακιστικής ομοσπονδίας (ΕΣΟ), ενέκρινε της εισαγωγή δυο εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο ωρολόγιο πρόγραμμα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, το ένα απευθύνεται στους μαθητές /τριες Νηπιαγωγείου & Α και Β Δημοτικού και έχει τίτλο «το σκάκι και η φαντασία», ενώ το δεύτερο απευθύνεται στις μαθήτριες/τες Δ, Ε και ΣΤ Δημοτικού και έχει τίτλο «το σκάκι, ένα παιχνίδι στρατηγικής και μαθηματικών, ένα παιχνίδι για όλους». Όσον αφορά το πρακτικό κομμάτι, οι εκπαιδευτικοί θα ασχοληθούν με την εκπόνηση των προγραμμάτων αυτών, τα οποία θα ενταχθούν στη διδασκαλία των εργαστηρίων δεξιοτήτων¹⁷.

Τι προσφέρει, όμως, το σκάκι?

Το σκάκι χαρακτηρίζεται άθλημα πνευματικό μιας και «γυμνάζει» τον νου. Η βιβλιογραφία αναφέρει πως μέσα από το σκάκι καλλιεργείται η υπομονή & η στρατηγική σκέψη. Τα παιδιά με την ενασχόλησή τους με το σκάκι μαθαίνουν πως για να λαμβάνουν αποφάσεις θα πρέπει να μελετούν με προσοχή τα δεδομένα και ότι τα ίδια είναι υπεύθυνα για τις αποφάσεις τους: αν χάσουν, αυτό οφείλεται στην απόφαση που πήραν. Επιπροσθέτως, μαθαίνουν ότι για να κερδίσουν θα πρέπει να δουλέψουν, να προπονηθούν, δηλαδή, οι επιτυχίες τους εξαρτούνται από τους ίδιους. Η ευθύνη, η υπομονή και η επιμονή αποτελούν, λοιπόν, βασικές και θεμελιώδεις αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται το σκάκι. Το σκάκι, επιπλέον, αποτελεί διαδικασία δημιουργικής σκέψης και κρίσης που απαιτεί αυτοσυγκέντρωση, κατάστρωση σχεδίου, προγραμματισμό και στοχοθέτηση στόχων. Μέσα από το σκάκι ο μαθητής αντιμετωπίζει την αναποφασιστικότητα, ενισχύει την αποτελεσματικότητά του και ωριμάζει ως χαρακτήρας¹⁸. Η ενασχόληση με το εν λόγω παιχνίδι έχει, λοιπόν, πολλά πλεονεκτήματα, για αυτό και δεν είναι τυχαίο πως πρωταθλητές στο σκάκι σε μικρή ηλικία είναι συγχρόνως και άριστοι μαθητές.

¹⁷ <https://www.tanea.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 23/06/2023

¹⁸ <https://www.greekchess.com>. Ημερομηνία ανάκτησης 23/06/2023

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ & ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ

Εισαγωγή

Ο αθλητισμός αποτελεί κοινωνικός θεσμός που αντικατοπτρίζει τον πολιτισμό και την κοινωνία με παιδαγωγικό χαρακτήρα που καλλιεργεί πανανθρώπινες αξίες και ιδεώδη, όπως την ισότητα, τη φιλαλληλία, τη δημοκρατία, την ευγενή άμιλλα, τον σεβασμό στους κανόνες, τη δικαιοσύνη καθώς και ατομικές αξίες, όπως την αυτοπειθαρχία, την αριστεία (Αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων), τον αγώνα για βελτίωση, την αυτοεκτίμηση, τη νίκη του εαυτού μας («Η δυσκολότερη νίκη είναι εκείνη ενάντια στον ίδιο σου τον εαυτό», όπως αναφέρει ο αρχαίος φιλόσοφος Αριστοτέλης).

3.1 «Ιστορική αναδρομή» του αθλητισμού

Ο αθλητισμός έχει τις ρίζες του στην ελληνική αρχαιότητα και όπως μαρτυρεί ο Gardiner, η ιστορία του αρχαίου αθλητισμού είναι η ιστορία του ελληνικού αθλητισμού. Η σωματική δραστηριότητα και ο αθλητικός ανταγωνισμός αποτελούσαν τρόπο ζωής για τους αρχαίους Έλληνες. Στη μινωική Κρήτη έλαβαν χώρα οι «πρώτες αθλητικές εκδηλώσεις», οι οποίες συνδέθηκαν με τελετές θρησκευτικού χαρακτήρα. Οι αθλητικοί αγώνες ήταν συνδεδεμένοι με επικήδειες τελετές ώστε να τιμηθούν επιφανείς νεκροί. Στην Οδύσσεια αναφέρονται οι «αγώνες φιλοξενίας» με χαρακτήρα ψυχαγωγικό και άνευ επάθλων. Μοναδική ανταμοιβή των νικητών ήταν η «χαρά της νίκης, η ηθική ικανοποίηση». Επιπλέον, στα έπη του Ομήρου γίνονται αναφορές στις αγωνιστικές ασχολίες που ήταν μέρος του καθημερινού βίου & της στρατιωτικής ετοιμότητας. Η άσκηση του σώματος αποτελούσε σπουδαίο στοιχείο για την εκπαίδευση των Σπαρτιατών νέων. Οι Σπαρτιάτες (και τα 2 φύλα), γυμνάζονταν κάθε μέρα ώστε να διατηρήσουν υγιές και δυνατό το σώμα τους. Καθημερινό τους πρόγραμμα ήταν η κολύμβηση στον Ευρώτα, η ιππασία, ποικίλοι αγώνες και παιχνίδια με τη μπάλα. Στις πιο μεγάλες ηλικίες οι σωματικές ασκήσεις ήταν πιο δύσκολες, μιας και περιλάμβαναν ακόντιο, πάλη, δρόμο, ρίψη, παγκράτιο, ιππασία, τοξοβολία, πυγμαχία και το κυνήγι των άγριων ζώων¹⁹.

¹⁹ Θεοδωράκης, Ι., Τζιαμούρτας, Α., Νάτσης, Π., Κοσμίδου, Ε. Φυσική Αγωγή Α-Β & Γ Γυμνασίου

3.2 Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί αγώνες

Ο αθλητισμός αποτελούσε σπουδαίο σύμβολο του αρχαίου μας πολιτισμού και κληροδότημα στον σύγχρονο κόσμο. Μεγάλο γεγονός ήταν οι Ολυμπιακοί αγώνες (τα Ολύμπια), που τελούνταν ανά τέσσερα έτη στον χώρο (ιερό χώρο) της Ολυμπίας για να τιμηθεί ο πατέρας των θεών ο Δίας. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό των αγώνων ήταν η «θεική καταγωγή» τους. Αφετηρία των ολυμπιακών αγώνων ήταν το 776π.Χ. Η συμμετοχή στους Ολυμπιακούς αγώνες δεν ήταν επιτρεπτότα σε όλους. Σε αυτούς μπορούσαν να πάρουν μέρος μόνο οι Έλληνες, κατά την κλασική & αρχαϊκή εποχή. Αποκλείονταν από αυτούς δούλοι, γυναίκες, εγκληματίες ή ιερόσυλοι και οι βάρβαροι. Αρμόδιοι για τη διεξαγωγή τους ήταν οι Ελλανοδίκες οι οποίοι ήταν και οι μοναδικοί κριτές, των οποίων οι αποφάσεις ήταν ανέκκλητες. Οι Ελλανοδίκες με την αμεροληψία τους «είχαν ξεπεράσει τα ελληνικά σύνορα». Αυτοί απένειμαν βραβεία στους νικητές μα και ποινές σε περίπτωση που δεν τηρούσαν οι αθλητές τους κανονισμούς. Οι ποινές ήταν χρηματικές και σωματικές. Από τα χρήματα των ποινών φτιάχονταν αγάλματα από ορείχαλκο για τον Δία και τοποθετούνταν στο στάδιο (στην είσοδο). Όσον αφορά τα αγωνίσματα των αρχαίων Ολυμπιακών αγώνων, αρχικά ήταν ο αγώνας δρόμου, μα κατόπιν εισήχθησαν (μετά τη 14^η Ολυμπιάδα) αγωνίσματα ιπποδρόμου και γυμνικά : πάλη, δίαυλος, πένταθλο, πυγμή, δόλιχος, παγκράτιο & οπλίτης δρόμος. Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να γίνει λόγος για την ανακωχή, την εκεχειρία που προβλεπόταν με την έναρξη των Ολυμπιακών αγώνων. Η εκεχειρία αποτελούσε θεσμός, είχε ένα μήνα διάρκεια μα αργότερα αυξήθηκε σε 3 ή 11 μήνες. Κατά τη διάρκειά της έπαυαν οι εχθροπραξίες ανάμεσα στους Έλληνες. Το κότινο, το στεφάνι από κλαδί ελιάς, το «καλλιστέφανο» ήταν αυτό που έκανε τους προγόνους μας να αγωνίζονται ώστε να το λάβουν, διότι η νίκη από μόνη της θεωρούνταν μέγιστη τιμή²⁰. Ο νικητής λάμβανε εκτός από το στεφάνι ελιάς, με το οποίο στεφανωνόταν, και προνόμια - τιμές και κυρίως τον σεβασμό από τους συμπολίτες του. Η ηθική ανταμοιβή λόγω της νίκης ήταν αυτή που έκανε να αξίζουν οι προσπάθειες και ο σωματικός πόνος. Η νίκη «ήταν η υψηλότερη τιμή που μπορούσε να φτάσει ένας θνητός, μιας και η φήμη του γινόταν αθάνατη χάρη στους θεούς που τον βοήθησαν στη νίκη». Τέλος, υπήρχε η θεωρία πως οι νικητές που

²⁰ Σακελλαρίου, 1985

στεφανώνονταν με το κλαδί ελιάς αποκτούσαν «θεϊκές ιδιότητες & εξυψώνονταν στο ίδιο επίπεδο με τους θεούς».²¹

3.3 Οι πρώτοι σύγχρονοι ολυμπιακοί αγώνες

Οι ολυμπιακοί αγώνες αποτελούν μεγάλο αθλητικό γεγονός στον 20^ο αιώνα, αποτελώντας διοργάνωση γιγαντιαία, που με τη αίγλη και τη δόξα της επισκιάζει διεθνείς εκδηλώσεις αγωνιστικής φύσεως. Η αρχή των σύγχρονων ολυμπιακών αγώνων ανάγεται στο 1894 στην Σορβόννη της Γαλλίας, που ιδρύθηκε η διεθνής ολυμπιακή επιτροπή & πάρθηκε η απόφαση ώστε να διοργανωθούν οι σύγχρονοι ολυμπιακοί αγώνες. Η «πατρότητα» της ιδέας συνδέεται με τον γάλλο παιδαγωγό, Pierre de Coubertin, και τον σημαντικότερο ρόλο του λογίου Δ. Βικέλα για την ανάθεση στην Ελλάδα των πρώτων ολυμπιακών αγώνων. Οι ολυμπιακοί αγώνες του 1894 στην Αθήνα πέτυχαν χάρη στη συνδρομή των: προέδρου της διεθνούς ολυμπιακής επιτροπής, του Βικελά & τη δωρεά του Αβέρωφ (πρόσφερε για το παναθηναϊκό στάδιο το ποσό των 920.000 δραχμών). Το 1896 έγιναν οι πρώτοι σύγχρονοι ολυμπιακοί αγώνες στην Αθήνα που έμειναν γνωστοί και ως η 1^η Ολυμπιάδα. Στους συγκεκριμένους αγώνες διακρίθηκε ο 24χρονος Σπύρος Λούης στον Μαραθώνιο, μιας και ήταν ο πρώτος που νίκησε σε απόσταση που είχε τρέξει και ο αρχαίος Φειδιππίδης. Η πατρίδα μας προκειμένου να τον τιμήσει έδωσε το όνομά του στο ολυμπιακό στάδιο της Καλογρέζας.

3.4 Το αθλητικό ιδεώδες και η σύνδεση του με την εκπαίδευση

Ο αθλητισμός αποτελεί ένα ιδεώδες που επιδιώκει να είναι παιδαγωγικό και ηθοπλαστικό σύστημα με στόχο την αρμονική εξισορρόπηση της πνευματικής και ψυχοσωματικής φύσης του κάθε ανθρώπου που εκφράζεται έντονα με το αρχαιοελληνικό ρητό «Νους υγιής εν σώματι υγιεί». Στην Ελλάδα έχει τη ρίζα της η άποψη πως ο αθλητισμός αποτελεί στοιχείο αναπόσπαστο της εκπαίδευσης. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου η άποψη αυτή εγκαταλείφθηκε από τη χώρα μας. Με την ίδρυση του ελληνικού κράτους ο αθλητισμός άρχισε να θεωρείται δραστηριότητα εξωσχολική και το μάθημα της γυμναστικής στα ελληνικά σχολεία καθιερώθηκε το

²¹ Θεοδωράκης, Ι, Τζιαμούρτας, Α., Νάτσης, Π., Κοσμίδου, Ε. Φυσική Αγωγή Α-Β & Γ Γυμνασίου και <https://www.grelia.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 08/05/2023

1862 (τρεις δεκαετίες ύστερα από την ίδρυση του ελληνικού κράτους). Το μάθημα αυτό υπήρξε δευτερεύον στα χαρτιά και τριτεύον στην πράξη. Η κυρίαρχη άποψη θεωρεί εκπαίδευση την απόκτηση των γνώσεων. Δε θεωρεί ως εκπαίδευση «τη διαμόρφωση της συνολικής προσωπικότητας του μαθητή», ίσως διότι το βρίσκει πολύ δύσκολο. Ωστόσο, στη διαδικασία την εκπαιδευτική ο αθλητισμός πρωτίστως διαπλάθει προσωπικότητες. Ο μαθητής στον αθλητισμό δεν μπορεί «να τα βγάλει πέρα με ένα πασάλειμμα γνώσεων, δεν υπάρχει λυσάρι, δεν γίνεται αντιγραφή», αλλά είναι ό,τι κάνει. Ο μαθητής για κάνει αθλητισμό πρέπει να γνωρίσει το αντικείμενο και τον εαυτό του. Η καθεμιά τακτική στον αγώνα και καθεμιά κινητική εμπειρία δεν αποτελεί επανάληψη της προηγούμενης. Η επιτυχία στον αθλητισμό προϋποθέτει αντίληψη της κατάστασης, οξυδέρκεια και εκτίμηση « της συγκεκριμένης φάσης σε χρόνο που τρέχει»²².

3.5 Ο αθλητισμός & η θεωρία των αξιών

Στον χώρο της φυσικής αγωγής και του αθλητισμού, σύμφωνα με έρευνες, η υιοθέτηση και ανάπτυξη ηθικής συμπεριφοράς επέρχεται μέσα από την άμεση ενίσχυση αξιών, την παρατήρηση προτύπων και την ανατροφοδότηση από το κοινωνικό περιβάλλον. Το παιδί και γενικότερα ο άνθρωπος, εσωτερικεύει αξίες κοινωνικές & κανόνες ηθικούς μέσα από την αλληλεπίδραση και κοινωνικοποίηση με τους άλλους. Η θεωρία του Schwartz (1992) εξηγεί τη συμπεριφορά και τις αξίες των αθλητών & συνεπειών που προέρχονται από αυτές. Αναφέρει πως οι στόχοι και η λήψη των αποφάσεων ενός ανθρώπου για να εκδηλώσει ηθική συμπεριφορά στον αθλητισμό επηρεάζονται από τις αξίες που έχει. Σύμφωνα με τις γενικές αξίες του Schwartz (1992) και τη δομή τους, αυτές χωρίζονται σε 3 κατηγορίες: 1) στις ηθικές όπως είναι η ταπεινότητα και η δικαιοσύνη, 2) σε αξίες που συνδέονται με κοινωνική αναγνώριση του ανθρώπου (όπως είναι η επίτευξη της νίκης) & 3) σε αυτές τις αξίες που συνδέονται με την ικανότητα του ανθρώπου (όπως η επίδειξη υπεροχής στους άλλους). Αξιοσημείωτη είναι το πόρισμα έρευνας που αναφέρει ότι σε μαθητές/τριες Γυμνασίου «οι ηθικές αξίες έχουν μέτρια θετική συσχέτιση με τον προσανατολισμό

²² <https://avlonitou.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 08/04/2023

στο έργο , ενώ οι αξίες κοινωνικής αναγνώρισης υψηλά θετική σχέση στην επίτευξη του έργου».²³

3.6 Οι έννοιες αθλητισμός – ομαδικά αθλήματα & πρωταθλητισμός

Αθλητισμός είναι ο αγώνας που καταβάλλει ο άνθρωπος με στόχο να εξασκήσει το σώμα του, να αξιοποιήσει & αναδείξει τις ικανότητές του, να αποκτήσει ψυχοσωματική υγεία και ισορροπία, αλλά και να συνυπάρξει δημιουργικά με άτομα & λαούς στα πλαίσια ευγενούς άμιλλας. Μορφές αθλητισμού είναι ο ατομικός, ο ομαδικός, ο πρωταθλητισμός, ο επαγγελματικός, ο ερασιτεχνικός κ.α.

Όσον, αφορά τα ομαδικά αθλήματα μέσα από αυτά προσφέρονται εμπειρίες και ευκαιρίες που είναι πολύτιμες: μαθαίνουμε να ενεργούμε ομαδικά παραμερίζοντας τον εγωκεντρισμό, να είμαστε μια ομάδα και πεπεισμένοι πως λειτουργούμε για το καλό της, φροντίζοντας να προσφέρει ο καθένας ό,τι καλύτερο μπορεί με βάση «το ταλέντο» του. Έτσι, θα μοιραστούμε νίκες, εμπειρίες, ήττες και θα βιώσουμε «παρόμοια» συναισθήματα. Θα διαπιστώσουμε πως, όπως ο καθένας μας έχει τον δικό του ρόλο μέσα στην ομάδα, έτσι και στην ζωή έχουμε διαφορετικές αρμοδιότητες για το κοινό καλό. Επιπλέον, στους ομαδικούς αθλητικούς αγώνες μαθαίνουμε να σεβόμαστε και να δεχόμαστε τη διαφορετικότητα, γεγονός που βοηθά στο να πράττουμε το ίδιο και στην ζωή μας, γενικότερα.

Φυσικά, μην ξεχνάμε ότι χάρη στον αθλητισμό, ομαδικό ή ατομικό, μπορούμε να αποκομίσουμε, μέσα από την άσκηση, τις αξίες της επιμονής, υπομονής, πειθαρχίας και να διαπιστώσουμε ότι με προσπάθειες και αγώνες υλοποιούμε τους στόχους μας. Τέλος, από τη συμμετοχή μας σε αθλήματα ομαδικά αποκτούμε φίλους που έχουν παρόμοια ενδιαφέροντα με εμάς, κοινωνικοποιούμαστε και νιώθουμε αυτοπεποίθησι-

Πρωταθλητισμός είναι η «ενασχόληση με τον αθλητισμό που έχει υψηλούς στόχους, στοχεύει σε υψηλές επιδόσεις και έχει αποκλειστικό σκοπό τη νίκη και όχι στην προσωπική αναψυχή». Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, συχνά ο πρωταθλητισμός καταλήγει να είναι συνώνυμο της νίκης με οποιοδήποτε μέσο²⁴.

²³ Γυμνοπούλου, Βατάλη, Τσορπατζούδης & Μπαρκούκης, 2012

²⁴ <https://www.athlitikoskosmos.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 13/06/2023

3.7.1 Αθλητισμός και παιδεία

Το αγωνιστικό πνεύμα υπήρξε αποφασιστικός παράγοντας στην άνθηση της ιστορίας της Ελλάδας, κατακτώντας θρησκευτικό και πνευματικό βάθος. Η ρήση, η ομηρική εκείνη επιταγή (ιλιάδα Z, 208), «αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων» (που σημαίνει πάντα να αριστεύεις και να ξεπερνάς τους άλλους), αποτέλεσε κίνητρο για την άνθηση της αγωνιστικής διάθεσης των Ελλήνων. Το αθλητικό πνεύμα εδράστηκε σε βάσεις πνευματικής εμβέλειας. Η αθλητική ιδέα που προβλήθηκε μέσα από τους ολυμπιακούς αγώνες προϋπόθετε την πίστη του ανθρώπου στην ελευθερία, τη συνείδηση της ευθύνης, τη δημοκρατική και ισότιμη συμμετοχή στα κοινά, την απελευθέρωση από δεσποτεία οποιαδήποτε μορφής. Οι ολυμπιακοί αγώνες αποτέλεσαν Οικουμενική συνάθροιση ελεύθερων ανθρώπων που συγκεντρώνονταν ώστε να βιώσουν τον συναγωνισμό των αθλητών, ξεχνώντας τις όποιες «θανάσιμες διαφορές τους» και τις ανθρώπινες αδυναμίες. Η ειρήνη βασίλευε και όλοι ήταν ίσοι και ελεύθεροι. Από την άλλη, οι αθλητές προσδοκούσαν το δοξασμένο στεφάνι από κλαδιά ελιάς και την τιμή, τη δόξα που αποτελούσε το «αμάραντο στεφάνι». Μέσα, λοιπόν, από τους Ολυμπιακούς αγώνες εκφράστηκε η δημοκρατική ισότητα, η πανανθρώπινη συναδέλφωση, η παγκόσμια ειρήνη και αγάπη, διότι κατά τη διάρκεια αυτών (περίπου ένα μήνα, «ιερομηνία») σταματούσαν οι εχθροπραξίες και υπήρχε ανακωχή.

3.7.2 Η αξία της άθλησης σε ψυχοσωματικό και πνευματικό επίπεδο

Ο αθλητισμός πετυχαίνει σωματική διάπλαση, αναζωογονεί το σώμα, εκτονώνει νευρικές καταστάσεις, χτίζει αντοχή και «περιφρουρεί την υγεία». Συμβάλλει επομένως στην μακροζωία, εφόσον ενισχύει τη δύναμη και τις δεξιότητες του ανθρώπου.

Το άτομο έχει την ευκαιρία μέσα από τον αθλητισμό να πετύχει μια γόνιμη και ουσιαστική εκτόνωση των προβληματισμών και των εντάσεων της καθημερινότητας. Ενώ, η προερχόμενη από την άθληση βιοχημική ανταπόκριση του σώματος & του εγκεφάλου, του χαρίζει ευδιαθεσία, ενέργεια και καθαρότητα σκέψης.

Ο αθλητισμός καλλιεργεί ψυχικές αρετές, την αγωνιστικότητα, το θάρρος, τη θέληση, την υπομονή, τη σιγουριά, την πειθαρχία και την αυτοσυγκράτηση. Τονώνει την αυτοπεποίθηση του ανθρώπου, οπλίζει με ελπίδα την ψυχή του και κάνει πιο ισχυρή τη θέλησή του. Ο άνθρωπος μαθαίνει να αγωνίζεται για ένα σκοπό, αλλά και να

μάχεται γενικότερα στην ζωή του. Πράγματι «οι αθλητές μπορεί να χάνουν έναν αγώνα, αλλά συνεχίζουν να αγωνίζονται». Το άτομο αποκτά αυτοπειθαρχία, προκειμένου να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του προγραμματισμού του, και παράλληλα μια αίσθηση αντοχής και καρτερίας που του επιτρέπει την αποτελεσματικότερη και ψυχραιμότερη αντιμετώπιση προβλημάτων ή δυσκολιών σε άλλους τομείς της ζωής του. Ο αθλητής ζει έντονα τις εναλλαγές των συναισθημάτων (χαρά, λύπη, ικανοποίηση, αγωνία). Νιώθει τη χαρά της νίκης, αλλά μαθαίνει να αντιμετωπίζει την ήττα. Έτσι ωριμάζει ψυχολογικά. Προβάλλει πρότυπα ζωής και αποτελεί δημιουργικό τρόπο αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου.

Ο αθλητισμός σε πνευματικό επίπεδο ενισχύει την αντίληψη και την κρίση του ανθρώπου, εφόσον κάθε άθλημα απαιτεί από το άτομο να κατανοεί τους αναγκαίους κανόνες, να τους εφαρμόζει κάθε φορά, αλλά και να επιχειρεί το ξεπέρασμα τυχόν δυσκολιών κατά τη διάρκεια της προπόνησης ή της αγωνιστικής περιόδου.

Καλλιεργεί τη δημιουργικότητα, την αυτενέργεια, την πρωτοβουλία, την αυτοσυγκέντρωση, την κρίση, την ευστροφία και την παρατηρητικότητα. Εφοδιάζει με στρατηγική και μεθοδικότητα. Παρακινεί σε προβληματισμό, είναι αντίθετος σε φανατισμούς και προκαταλήψεις. Είναι στην ουσία αγώνας για την προετοιμασία σωστών ανθρώπων με ποιότητα και ήθος.

3.7.3 Η αξία της άθλησης σε επίπεδο ηθικό, κοινωνικό και εθνικό

Ο αθλητισμός εθίζει το άτομο στην ιδέα της τίμιας διεκδίκησης της νίκης και επιβραβεύει τη συνέπεια και την πειθαρχία, ηθικοποιεί το άτομο γιατί διδάσκει αρετές, όπως ευγένεια, το σεβασμό του αντιπάλου, την αξιοπρεπή αποδοχή της νίκης. Το άτομο μυείται στην αξία της προσωπικής προσπάθειας και μαθαίνει να εκτιμά τα οφέλη που προκύπτουν από τη συστηματική και κοπιώδη ενασχόληση με ένα αντικείμενο. Η ικανοποίηση που λαμβάνει από την επίγνωση ότι σημειώνει σημαντικές επιδόσεις σε ένα άθλημα, αλλά και οι αλλαγές που βλέπει στη σωματική του διάπλαση, του διδάσκουν πως η επίμοχθη προσπάθεια ανταμείβεται με επιτεύγματα και οφέλη που δεν είναι προσιτά με άλλο τρόπο. Επιπλέον, ο αθλητισμός βοηθά τον άνθρωπο να γνωρίσει τον εαυτό του. Μαθαίνει τα όρια των δυνατοτήτων του, αλλά και τις ιδιαίτερες δεξιότητες και ικανότητες που μπορούν να του διασφαλίσουν κάποιο αναγκαίο προβάδισμα έναντι του αντιπάλου. Οδηγείται, άρα, σε μια μορφή αυτογνωσίας, που σχετίζεται κυρίως με τις σωματικές αντοχές και δυνατότητες.

Επιπροσθέτως, ο αθλητισμός προσφέρει και άλλα οφέλη στον άνθρωπο. Συγκεκριμένα, κοινωνικοποιεί το άτομο και καλλιεργεί την ομαδικότητα, τη συλλογικότητα, τη συνεργασία, ενώ μειώνει τη μοναξιά και την εσωστρέφεια. Μαθαίνει τον άνθρωπο να προσαρμόζεται στην έννοια της ομάδας, να προβαίνει σε θυσίες, να ξεπερνά τον εγωισμό του να εκτιμά, να σέβεται και να περνά από το «εγώ στο εμείς».

Ο αθλητισμός συμβάλλει στην επικοινωνία των λαών και των πολιτισμών τους και έτσι υπηρετεί τον αγώνα για ειρήνη, συνεργασία και συναδέλφωση. Ξεπερνιούνται και οι κοινωνικές διακρίσεις και καταπολεμείται ο ρατσισμός. Τέλος, οι επιτυχίες των αθλητών μιας χώρας συμβάλλουν στην προβολή της στο εξωτερικό.

3.8 Ποιες απειλές & κίνδυνους διατρέχουν σήμερα οι αθλητικοί αγώνες

Σήμερα, ορισμένοι αθλητές στην προσπάθεια τους να κατακτήσουν την νίκη-την πολυπόθητη νίκη-υποκύπτουν στον «πειρασμό» να ενισχύσουν τον οργανισμό τους & να αυξήσουν τις επιδόσεις τους κάνοντας χρήση φαρμακευτικών σκευασμάτων. Οι πιο γνωστές απαγορευμένες ουσίες είναι τα αναβολικά στεροειδή, τα οποία είναι γνωστή κατηγορία των ουσιών ντόπινγκ. Εταιρίες εμπορικές «χρησιμοποιούν τους αθλητές ολυμπιακών αγώνων» προκειμένου να κάνουν γνωστά τα προϊόντα τους, μιας και προβάλλοντας τους ολυμπιακούς αγώνες προσελκύουν μεγάλο ποσοστό πελατών. Γίνονται, θα λέγαμε, οι αθλητές «εμπορεύσιμα είδη» που μπορούν να αποκτήσουν τεράστια χρηματικά ποσά υποστηρίζοντας προϊόντα με τις εμφανίσεις τους.

Οι διοργανωτές αθλητικών αγώνων ξεχνούν τις αρχές του Ολυμπιακού πνεύματος και ενδίδουν στα συμφέροντα κάποιων εταιριών.

Η διεξαγωγή ολυμπιακών αγώνων αποτελεί γόητρο και φήμη που συνοδεύουν τις πόλεις που αποτελούν τόποι πραγματοποίησης. Όμως, το πρόβλημα είναι πως για να γίνουν πετυχημένοι αγώνες απαιτούνται υπέρογκα ποσά τα οποία θα λείψουν από άλλους τομείς, όπως η παιδεία, η υγεία και διάφορους τομείς κοινωφελούς φύσεως.

Χτίζονται εγκαταστάσεις πανάκριβες ώστε να φιλοξενήσουν αγώνες, που μετά το πέρας τους πολλά από τα εν λόγω κτίσματα δεν χρησιμοποιούνται ξανά (ερημώνουν αχρησιμοποίητα και χωρίς, πολλές φορές, να έχουν αποπληρώσει το κόστος κατασκευής τους)

3.9.1 Αξίες του ολυμπισμού & «η προοπτική του στην εκπαίδευση»

Λόγια του Pierre de Coubertin στη σελίδα της διεθνούς Ολυμπιακής ακαδημίας: ο Ολυμπισμός τείνει να συγκεντρώσει, σα δέσμη φωτός, όλες τις ηθικές αρχές που προωθούν την ανθρώπινη τελειότητα.

Τα ιδεώδη του ολυμπισμού, από την αναβίωση των αιώνων μέχρι σήμερα, θεωρούνται μέσα για τη μετάδοση ηθικών αρετών και αξιών για τον άνθρωπο. Ο ολυμπισμός αποτελεί φιλοσοφία που μέσα από την εκπαίδευση συμβάλλει στην ηθική διαπαιδαγώγηση του ανθρώπου. Περιλαμβάνει ένα πλέγμα από ηθικές, φιλοσοφικές, οργανωτικές και εκπαιδευτικές αρχές οι οποίες συγκροτούν το θεμέλιο του ολυμπιακού κινήματος. Ο ολυμπιακός χάρτης είναι το βασικό καταστατικό του ολυμπιακού κινήματος όπου αναφέρεται η προσέγγιση, από παιδαγωγική άποψη, του ολυμπισμού. Στις παρακάτω παραγράφους προσδιορίζονται οι στόχοι και ο σκοπός του ολυμπισμού: Ο Ολυμπισμός είναι «φιλοσοφία ζωής που συνθέτει και εξαίρει σε ένα αρμονικό σύνολο τις ιδιότητες του πνεύματος, της θέλησης και του σώματος». Συνδυάζει αθλητισμό με παιδεία και πολιτισμό και επιδιώκει να δημιουργήσει έναν τρόπο ζωής που στηρίζεται στην «χαρά της προσπάθειας, την εκπαιδευτική αξία του καλού παραδείγματος» & τον σεβασμό για πανανθρώπινες αρχές. Ο σκοπός του ολυμπισμού είναι το να κάνει τον αθλητισμό να υπηρετεί την αρμονική ανάπτυξη του ανθρώπου για να προωθείται μια ειρηνική κοινωνία, που φροντίζει για τη διαφύλαξη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η ενασχόληση με τον αθλητισμό είναι ανθρώπινο δικαίωμα που απαιτεί κατανόηση αμοιβαία και πνεύμα αλληλεγγύης, φιλίας και ευγενούς άμιλλας²⁵.

²⁵ <https://www.pepfa.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 07/04/2023

3.9.2 Η οικονομική διάσταση του αθλητισμού & τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη

Ο αθλητισμός έχει διττή σημασία: είναι κοινωνικός θεσμός , αποτελώντας εκείνο το είδος της συστηματικής σωματικής δράσης και καλλιέργειας αλλά και κλάδος οικονομικής δραστηριότητας «που δε περιορίζεται αποκλειστικά στις άμεσες δραστηριότητες παραγωγής αθλητικού θεάματος, αλλά επεκτείνεται και στην ανάλυση της αγοράς προϊόντων». Σύμφωνα με το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης & τους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών – μελών (2018/C 449/01) αναγνωρίστηκε ο αθλητισμός παράγοντας αύξησης τουριστικής κίνησης και γενικά «κινητήρια δύναμη στην οικονομική άνθηση από την πλευρά των επιπτώσεων στη προστιθέμενη αξία, στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν και στην αγοραστική δύναμη». Πρόσφατα διαπιστώθηκε πως ο αθλητισμός αντιπροσωπεύει το 2,12% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πως στον χώρο του αθλητισμού απασχολούνται 5,67 εκ., δηλαδή 2,72% της απασχόλησης στην ΕΕ ²⁶.

²⁶ <https://op.europa.eu.Ημερομηνία> ανάκτησης 16/10/2022

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΗΜΕΡΑ, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ».

Εισαγωγή

Στη σύγχρονη εποχή παρατηρούμε τον αθλητισμό να απομακρύνεται από τα εφελθήρια ιδανικά του, δηλαδή, το άτομο μέσα από αυτόν να διαπλάθει σώμα και χαρακτήρα, έχοντας κίνητρο τον σεβασμό στον συναθλητή & την ευγενή άμιλλα. Ο πρωταθλητισμός και η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού αποτελούν κύρια έκφραση της σημερινής καινούριας πραγματικότητας. Ο αθλητισμός αντιμετωπίζεται ως υπερθέαμα και ως προϊόν που διασφαλίζει τις οικονομικές απολαβές. Αυτές οι πρακτικές αλλοιώνουν την ουσία των αγώνων και την ταυτότητα και τη φύση του ίδιου του αθλητή, που σήμερα πια υποκινείται από λάθος κίνητρα που θέτουν σε κίνδυνο την υγεία του λόγω των αναβολικών και εμπορευματοποιούν τον «ίδιο του τον εαυτό». Ο αθλητής καθίσταται ένα εργαλείο, προσόν που πωλείται και αγοράζεται με υπέρογκα ποσά. Οι αθλητές που χρησιμοποιούνται στις διαφημιστικές καμπάνιες «αντανακλούν αυτή τη νέα προσέγγιση περί αντικειμενικότητας και ταυτόχρονα καλλιεργούν λάθος πρότυπα που θαμπώνουν τους νέους».

4.1 Η κρίση του αθλητικού ιδεώδους ως απόρροια της σύγχρονης αντιπνευματικής εποχής

Οι σωματικοί και πνευματικοί αγώνες, κατά την αρχαία ελληνική περίοδο, με στήριγμα την άμιλλα όλων όσων αγωνίζονταν, ηθικοποιούσε και εξευγένιζε. Αντιθέτως, σήμερα φθείρει και αποθηριώνει. Στα αθλήματα, και γενικά σε όλους τους τομείς της σύγχρονης κοινωνικής ζωής, πιστοποιείται η έλλειψη ήθους και αγωγής. Μολονότι ο αρχαίος κόσμος συσχετιζε με την άθληση την έννοια της γνώσης, της αρμονίας και της μάθησης του ανθρώπου, στις μέρες μας αυτή συνδέεται με τις μεθόδους διαφήμισης, τη ματαιόδοξη επιδεικτικότητα και τα «οικονομικά συμφέροντα συναλλαγής». Αυτό το γεγονός πιστοποιεί τη βεβήλωση του αρχαίου αθλητικού ιδεώδους. Το πνεύμα εκείνων των αρχαίων αγώνων έχει πια ξεχαστεί, που διακρινόταν για τη μέγιστη παιδαγωγική του αξία. Επικρατεί το «κατώτερο ένστικτο της μάζας», η αγελοποίηση, ένα πνεύμα που επιφέρει πτώση του ήθους σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής του σύγχρονου ανθρώπου. Η πνευματικότητα, λοιπόν,

παρακμάζει και ευνοείται το ασύδοτο και ακαταλόγιστο. Η αυτόνομη σκέψη, η αντικειμενικότητα, η ορθή κρίση θάβονται. Το μαζικό πνεύμα και ο φανατισμός επικρατούν στα γήπεδα, όπου η «υπνωτισμένη μάζα» οδηγείται στην αποθηρίωση, αγριότητα και την παραφροσύνη. Ο άνθρωπος έχει υποταχτεί στα οικονομικά συμφέροντα και ο πνευματικός πολιτισμός μοιάζει με περιττή πολυτέλεια. Η κρίση, λοιπόν, στο αθλητικό ιδεώδες γίνεται απόρροια της σύγχρονης αντιπνευματικής εποχής, η οποία συνάδει με το καταναλωτικό πλαίσιο, τα οικονομικά συμφέροντα και την διαφήμιση. Έτσι, ο «αθλητισμός μαραίνεται» αφού μετατρέπεται σε αντικείμενο συναλλαγής και εκμετάλλευσης εμπορικού χαρακτήρα. Ο αθλητής του 21^{ου} αιώνα μοιάζει με υπεράνθρωπο και ο αγώνας με χλιδάτη παράσταση από την οποία αποκομίζει χρήμα ο ίδιος και οι αθλητικές επιχειρήσεις. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως, οι αθλητικές ομάδες σήμερα δείχνουν ανοχή στον φανατισμό των οπαδών, διότι αυτοί αποτελούν πηγή υψηλών εσόδων (στοιχήματα, αγορά εισιτηρίων και εμπορικών προϊόντων με το λογότυπο ομάδας κτλ)²⁷.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Εισαγωγή

Στο δημιουργικό αυτό μέρος της εργασίας, γίνεται λόγος για το πως παρουσιάζεται ο αθλητισμός μέσα από τη δημοσιογραφική γραφή των σχολικών βιβλίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέσα από άρθρα, σκίτσα, χρονογραφήματα και διαγράμματα προβάλλονται τα εκφυλιστικά φαινόμενα του αθλητισμού σήμερα. Τα δημοσιογραφικά αυτά κείμενα δεν προβάλλουν τον αθλητισμό ως μέσο για την κοινωνική ενσωμάτωση και ανάπτυξη κοινωνικών, εκπαιδευτικών, ηθικών και πολιτιστικών αξιών όπως της εντιμότητας, της αυτοπειθαρχίας, της επιμονής, της υπομονής, του αλληλοσεβασμού, της αλληλεγγύης, του ομαδικού πνεύματος, του σεβασμού στους κανόνες αλλά ως μέσο για την απόκτηση χρήματος.

Αναλυτικότερα γίνεται λόγος α) για την εμπορευματοποίηση του αθλητισμού, β) τη χρήση φαρμακευτικών ουσιών, αναβολικών για τη γρήγορη απόκτηση εντυπωσιακής μυϊκής δύναμης από αθλητές με στόχο την νίκη από την οποία θα αποκομίσουν υπέρογκα οικονομικά οφέλη και γ) την αθλητική βία, τον χουλιγκανισμό, κυρίως μέσα από το άθλημα του ποδοσφαίρου. Τα εν λόγω προβλήματα και το σύγχρονο υλιστικό πνεύμα ωθούν τους έφηβους στο να ακολουθούν «ακριβοπληρωμένους

²⁷ <https://aventer.blogspot.com>. Ημερομηνία ανάκτησης 22/05/2023

επαγγελματίες αθλητές» που γίνονται «σταρ» και τα ονόματά τους «οικείες λέξεις». Παρακάτω θα γίνει πλήρη ανάλυση του τρόπου παρουσίασης του αθλητισμού μέσα από τα σχολικά βιβλία Γλώσσας & Έκθεσης - Έκφρασης (άρθρα, διαγράμματα και σκίτσα από δημοσιεύσεις σε εφημερίδες) και συγκεκριμένα τα εκφυλιστικά φαινόμενα του αθλητισμού

4.2 Τα δημοσιογραφικά είδη των σχολικών βιβλίων που πραγματεύονται την εμπορευματοποίηση του αθλητισμού.

Το σχολικό εγχειρίδιο της Έκθεσης-Έκφρασης Α Γυμνασίου στην 8^η ενότητα, «αθλητισμός & ολυμπιακοί αγώνες», πραγματεύεται την εμπορευματοποίηση του σύγχρονου αθλητισμού μέσα από ένα χρονογράφημα με τίτλο «Αγώνες φασουλάδας» & ένα σκίτσο του Ηλία Μακρή.

Στη σύγχρονη εποχή το αθλητικό ιδεώδες δεν κατάφερε να διαφύγει από τη διαστρέβλωση και τη φθορά την οποία έχουν υποστεί πολλές κοινωνικές αξίες και αρχές. Παρατηρείται, δηλαδή, κρίση του αθλητικού ιδεώδες η οποία είναι απόρροια της σύγχρονης αντιπνευματικής εποχής:

Οι σωματικοί και πνευματικοί αγώνες, κατά την αρχαία ελληνική περίοδο, με στήριγμα την άμιλλα όλων όσων αγωνίζονταν, ηθικοποιούσε και εξευγένιζε. Αντιθέτως, σήμερα φθείρει και αποθηριώνει. Στα αθλήματα, και γενικά σε όλους τους τομείς της σύγχρονης κοινωνικής ζωής, πιστοποιείται η έλλειψη ήθους και αγωγής. Μολονότι ο αρχαίος κόσμος συσχέτιζε με την άθληση την έννοια της γνώσης, της αρμονίας και της μάθησης του ανθρώπου, στις μέρες μας αυτή συνδέεται με τις μεθόδους διαφήμισης, τη ματαιόδοξη επιδεικτικότητα και τα «οικονομικά συμφέροντα συναλλαγής». Αυτό το γεγονός πιστοποιεί τη βεβήλωση του αρχαίου αθλητικού ιδεώδους. Το πνεύμα εκείνων των αρχαίων αγώνων έχει πια ξεχαστεί, που διακρινόταν για τη μέγιστη παιδαγωγική του αξία. Η πνευματικότητα, λοιπόν, παρακμάζει και ευνοείται το ασύδοτο και ακαταλόγιστο. Ο άνθρωπος έχει υποταχτεί στα οικονομικά συμφέροντα και ο πνευματικός πολιτισμός μοιάζει με περιττή πολυτέλεια. Η κρίση, λοιπόν, στο αθλητικό ιδεώδες αποτελεί απόρροια της σύγχρονης αντιπνευματικής εποχής, η οποία συνάδει με το καταναλωτικό πλαίσιο, τα οικονομικά συμφέροντα και την διαφήμιση. Ο «αθλητισμός μαραίνεται» αφού μετατρέπεται σε αντικείμενο συναλλαγής και εκμετάλλευσης εμπορικού χαρακτήρα. Ο αθλητής του 21^{ου} αιώνα μοιάζει με υπεράνθρωπο και ο αγώνας με χλιδατή

παράσταση από την οποία αποκομίζει χρήμα ο ίδιος και οι αθλητικές επιχειρήσεις. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως, οι αθλητικές ομάδες σήμερα δείχνουν ανοχή στον φανατισμό των οπαδών, διότι αυτοί αποτελούν πηγή υψηλών εσόδων (στοιχήματα, αγορά εισιτηρίων και εμπορικών προϊόντων με το λογότυπο ομάδας κτλ)²⁸. Η αυτόνομη σκέψη, η αντικειμενικότητα και η ορθή κρίση θάβονται.

Προτού, όμως, προχωρήσουμε στην παρουσίαση και την ανάλυση των δυο αυτών δημοσιογραφικών ειδών των σχολικών εγχειριδίων, θα γίνει αναφορά στην εμπορευματοποίηση, τα αίτια της εμπορευματοποίησης του αθλητισμού, στη σχέση αθλητισμού και διαφθοράς, αθλητισμού και χορηγιών και τον τρόπο επίδρασης της χορηγίας στο σύγχρονο αθλητισμό.

Εμπορευματοποίηση του αθλητισμού

Ο αθλητισμός έχει διττή σημασία: είναι κοινωνικός θεσμός, αποτελώντας εκείνο το είδος της συστηματικής σωματικής δράσης και καλλιέργειας αλλά και κλάδος οικονομικής δραστηριότητας «που περιλαμβάνει και τις άμεσες δραστηριότητες παραγωγής αθλητικού θεάματος, αλλά επεκτείνεται και στην ανάλυση της αγοράς προϊόντων». Σύμφωνα με το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης & τους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών – μελών (2018/C 449/01) αναγνωρίστηκε ο αθλητισμός παράγοντας αύξησης τουριστικής κίνησης και γενικά «κινητήρια δύναμη στην οικονομική άνθηση από την πλευρά των επιπτώσεων στη προστιθέμενη αξία, στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν και στην αγοραστική δύναμη». Πρόσφατα διαπιστώθηκε πως ο αθλητισμός αντιπροσωπεύει το 2,12% του ΑΕΠ της

²⁸ <https://aventer.blogspot.com>. Ημερομηνία ανάκτησης 22/05/2023

Ευρωπαϊκής Ένωσης και πως στον χώρο του αθλητισμού απασχολούνται 5,67 εκ., δηλαδή 2,72% της απασχόλησης στην ΕΕ ²⁹.

Ο αθλητισμός, επιπλέον, γνωστός για την αξία του «ως προϊόν ψυχαγωγίας & για την εγγενή αξία που μπορεί να έχει», τα τελευταία χρόνια έχει μετατραπεί σε βιομηχανία δισεκατομμυρίων δολαρίων σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου έμποροι έμπειροι προσπαθούν «να προωθήσουν τις αντίστοιχες αθλητικές τους ιδιότητες σε μία αγορά μαζική».

Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή με την έννοια της εμπορευματοποίησης με μεγάλες προεκτάσεις στη σύγχρονη εποχή. Συγκεκριμένα, η εμπορευματοποίηση αθλητισμού είναι «διαδικασία εκμετάλλευσης αθλητικού γεγονότος για οικονομική απόδοση, που συνήθως γίνεται με τη χρήση ηλεκτρονικών & έντυπων μέσων, μάρκετινγκ, διαφήμισης και προώθησης, σε μαζική αγορά³⁰. Στις μέρες μας ο αθλητισμός αποτελεί «σημαντική επιχείρηση» & εκδηλώσεις όπως το παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου και οι ολυμπιακοί αγώνες αντιπροσωπεύουν «το αποκορύφωμα της σχέσης οικονομίας και αθλητισμού»³¹. Η διαπλοκή και εμπορευματοποίηση του αθλητισμού αποδεικνύεται περίτρανα και μέσα από χρηματοδοτήσεις κρατικές, διευκολύνσεις, χορηγίες & παροχές και από το γεγονός ότι ιδιοκτήτες Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αποτελούν ταυτόχρονα ιδιοκτήτες ισχυρών ομάδων³². Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο αθλητισμός αποτελεί σήμερα τον δεύτερο μεγάλο κλάδο της οικονομίας από άποψη κέρδους και χρημάτων, μετά από την πετροχημική βιομηχανία³³.

Ποια είναι τα αίτια της εμπορευματοποίησης του αθλητισμού?

Το πνεύμα του καταναλωτισμού, το οποίο έχει ενισχυθεί από τη διαφήμιση έχει εισέλθει στο περιβάλλον του αθλητισμού, τον οποίο μετατρέπει σε «πηγή πλουτισμού - αθλητική βιομηχανία» που εξαρτάται από την προβολή του από τα ΜΜΕ. Ο αθλητισμός μετατρέπεται σε εμπόρευμα που υπόκειται στο νόμο της προσφοράς &

²⁹ <https://op.europa.eu/Ημερομηνία> ανάκτησης 16/10/2022

³⁰ PA REID, DS MASON, 2013

³¹ Johannes Orłowski, at.al, 2017

³² Αντωνοπούλου, 2008

³³ Marnehkobnh at.all, 2001

της ζήτησης και οι αθλητές δεν αγωνίζονται για ένα στεφάνι - ένα μετάλλιο αλλά για τα χρήματα. Στόχος των αθλητών είναι η απόκτηση χρημάτων και η ικανοποίηση των φιλοδοξιών τους, γεγονός που τους ωθεί να «εμπορεύονται τον εαυτό τους, να γίνονται αντικείμενα αγοραπωλησίας, επικρατώντας αθέμιτος ανταγωνισμός για πρωταθλητισμό, εξαγορές αθλητών και αγοραπωλησίες συλλόγων»³⁴.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως η εμπορευματοποίηση του σημερινού αθλητισμού άρχισε στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, εξυπηρετώντας κατά κύριο λόγο τα συμφέροντα της αστικής τάξης, στην οποία επέτρεψε να εισέλθει σε διεθνείς αθλητικούς οργανισμούς & διάσημους αθλητικούς συλλόγους ασκώντας έτσι έλεγχο στις μάζες. Η κατάσταση αυτή οδήγησε στην αλλοίωση του αθλητισμού³⁵.

Αθλητισμός & διαφθορά

Η διαφθορά, σύμφωνα με διεθνείς έρευνες, έχει επεκτείνει τα πλοκάμια της και στον αθλητικό χώρο. Το φαινόμενο αυτό θα δύναται να οριστεί «ως μια ανήθικη και παράνομη πράξη που επιχειρεί να διαστρεβλώσει το αποτέλεσμα σε ένα αθλητικό γεγονός για οικονομικό ή υλικό όφελος ενός ή περισσότερων ατόμων, που εμπλέκονται στο αθλητικό γεγονός»³⁶. Εξαιτίας της διαφθοράς, οι παρακάτω αξίες του αθλητισμού πλήττονται:

Η εντιμότητα, το ήθος και το ευ αγωνίζεσθαι

Η υγεία, σωματική και ψυχική των αθλητών

Η επίδοση και η αριστεία των αθλητών

Ο σεβασμός στους εθνικούς & διεθνείς κανόνες και νομοθεσίες

Η συλλογικότητα, η αλληλεγγύη όσων ασχολούνται με τον αθλητισμό

Η ψυχαγωγία που προσφέρει

Η ομαδικότητα στα αθλήματα.

Το φαινόμενο της διαφθοράς στον αθλητισμό δεν έχει σύνορα και κατέχει τις εξής

³⁴ <https://www.jimages.wordpress.com>. Ημερομηνία ανάκτησης 23/11/2022

³⁵ <https://www.jimages.wordpress.com> Ημερομηνία ανάκτησης 22/11/2022

³⁶ United Nations Office on Drugs & Crime 2019

μορφές: α) της δωροδοκίας, β) της κατάχρησης της εξουσίας, γ) της χειραγώγησης των αθλητικών αγώνων, δ) της ασκήσεως επιρροής και του «ξεπλύματος χρήματος». Αν θεωρήσουμε πως το εν λόγω φαινόμενο ανήκει στη σημερινή εποχή, δημοσιεύσεις- ανακαλύψεις διαψεύδουν τη συγκεκριμένη πεποίθηση. Για πρώτη φορά τη συναντάμε το 388 π.Χ. στους αρχαίους ολυμπιακούς αγώνες, όταν κάποιος αθλητής της πάλης προχώρησε σε δωροδοκία τριών ανταγωνιστών του. Ένα πεδίο στο οποίο δύναται να υπάρξει διαφθορά είναι εκείνη της επιλογής χώρας που θα υποδεχθεί παγκόσμια αθλητική διοργάνωση, όπως τους Ολυμπιακούς αγώνες, το παγκόσμιο κύπελλο της FIFA. Ωστόσο, υπάρχει και η δραστηριότητα διαφθοράς όπου λαμβάνει χώρα η σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού φορέα προκειμένου να μετατοπίσουν «τον ορισμό της διαφθοράς σε άλλο επίπεδο». Σύμφωνα με τους Chadwick & Gorse³⁷ αναφέρουν πως η διαφθορά στον αθλητισμό χαρακτηρίζεται από ανήθικες και παράνομες δραστηριότητες που επιχειρούν να διαστρεβλώσουν το αποτέλεσμα του αθλητικού αγώνα με στόχο το προσωπικό όφελος κάποιου ή κάποιων. Τέλος, το φαινόμενο αυτό επηρεάζει την «οικονομική υγεία» των ομοσπονδιών, των συλλόγων & των αθλητών και μειώνει την εμπιστοσύνη του κόσμου στους αθλητές.

Αθλητισμός & χορηγίες

Ο αθλητισμός αποτελεί την πιο δημοφιλή και συνήθη χορηγούμενη δραστηριότητα, που ξεπερνά το 75% από τις συνολικές δαπάνες για χορηγίες, παγκοσμίως³⁸.

Τι είναι όμως χορηγία?

Ο θεσμός της χορηγίας έχει τις ρίζες του στην αρχαία Ελλάδα όπου κάποιοι εύποροι με χορηγίες υποστήριζαν καλλιτεχνικά και αθλητικά δρώμενα, με στόχο την κοινωνική καταξίωσή τους. Στη σημερινή εποχή αυτός ο θεσμός συναντάται κατά την έναρξη των Ολυμπιακών αγώνων του 1986 και κάποια χρόνια νωρίτερα, το 1928, η εταιρεία Coca Cola, απέκτησε δικαιώματα για τη δειγματοληψία προϊόντων της (Pope, 1998). Μέχρι τη δεκαετία 1970. Η χορηγία λειτούργησε σε μορφή «δωρεάς» σε πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, όπου ο χορηγός δεν

³⁷ Masters, 2015

³⁸ Μορφονιού:2022

αποσκοπούσε να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντά του ³⁹. Ωστόσο, γύρω στα 1980, ο θεσμός της χορηγίας αποκτά «επιχειρηματική συμπεριφορά» με οφέλη για τον χορηγούμενο & τον χορηγό⁴⁰. Σύμφωνα με τους Berrett, Amis & Slack (1999), η χορηγία μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά σε μια εταιρεία ώστε αυτή να αποκτήσει «ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» στην αγορά. Ο Dolphin(2003) υποστηρίζει πως μέσω της χορηγίας η επιχείρηση αποκτά ένα εργαλείο για να επικοινωνήσει με τους ανθρώπους. Ο Pore(1998), αναφέρει πως η χορηγία είναι παροχή πηγής από τον χορηγό στον χορηγούμενο με στόχο ο χορηγούμενος να επιδιώξει μια δραστηριότητα «σαν αντάλλαγμα για τα οφέλη που του παρείχε στα πλαίσια της στρατηγικής προώθησης». Οι πιο πολλοί ορισμοί της χορηγίας συγκλίνουν στα αμοιβαία οφέλη, τη συναλλαγή χορηγού & χορηγούμενου, που δημιουργούνται λόγω της χορηγίας ⁴¹. Η χορηγία, με το πέρασμα των χρόνων, έχει ως σκοπό να προωθηθεί η επιχείρηση μέσα από τη χορηγία, γίνοντας έτσι «*συνώνυμη της αναγνωρισιμότητας της μάρκας της επιχείρησης που γίνεται χορηγός*» και όχι της φιλανθρωπίας. Με αυτόν τον τρόπο μετατρέπεται σε *ένα εργαλείο μάρκετινγκ*. Στο σημείο αυτό αξίζει να υπογραμμιστεί, πως εμπειρισταωμένες έρευνες καταδεικνύουν ότι το 50% των χορηγιών στοχεύουν στην αναγνωρισιμότητα & προβολή της επιχείρησης (εμπορικού σήματος, προϊόντος) και το 30% στο να βελτιωθεί με αυτόν τον τρόπο η εικόνα που έχει η επιχείρηση, ενώ το 20% στο να αυξηθούν τα κέρδη-οι πωλήσεις⁴².

Ο τρόπος επίδρασης της χορηγίας στον αθλητή

Αποτελεί κοινή διαπίστωση πως ο πρωταθλητισμός χρειάζεται θυσίες. Η διακαής προσήλωση, συνεχής ενασχόληση του αθλητή με τον αθλητισμό με αποτέλεσμα να απουσιάζει από τη ζωή του η επιχειρηματική δραστηριότητα. Αυτό το γεγονός θα του προκαλούσε ελλείψεις οικονομικής φύσεως, οι οποίες καλύπτονται αναζητώντας διάφορες οικονομικές πηγές⁴³. Άλλη οικονομική πηγή αποτελεί η ελληνική αθλητική ομοσπονδία, προσφέροντας ελάχιστη οικονομική στήριξη σε σχέση με όσα πρέπει να ξοδέψει ο αθλητής που ασχολείται με τον πρωταθλητισμό. Ο αθλητής θα πρέπει να καλύψει τη διαμονή, τις βιοτικές του ανάγκες, τον εξοπλισμό του σε αθλητικά είδη,

³⁹ Jiffer & Roos, 1999

⁴⁰ Cornwell & Maignan, 1998

⁴¹ Walliser, 2003

⁴² Παπαβασιλείου, 2014

⁴³ Δημόπουλος & Ευαγγελόπουλος, 2017

τις προπονήσεις του σε σπουδαία αθλητικά κέντρα και την ιατροφαρμακευτική του φροντίδα⁴⁴. Εξαιτίας όλων αυτών, ο αθλητής αναζητά χορηγούς. Ωστόσο, ο αθλητής θα πρέπει να καταγράφει τις προτεραιότητές του και κατόπιν να στρέφεται σε αναζήτηση χορηγού. Για παράδειγμα, μια αποτυχημένη χορηγία ήταν πρόσφατα εκείνη που αφορούσε το παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου το 2022 στο Κατάρ, όπου δωροδοκήθηκαν από το Κατάρ «8 ποδοσφαιριστές του Εκουαδόρ με 7.4 εκατομμύρια δολάρια προκειμένου να ηττηθούν στην πρεμιέρα, 1-0 στο δεύτερο ημίχρονο»⁴⁵. Αυτό το γεγονός έβλαψε την ακεραιότητα και τη διαφάνεια του παγκόσμιου ποδοσφαίρου και κατ' επέκταση τον αθλητισμό. Πολλές, λοιπόν, είναι εκείνες οι εταιρείες που έχουν συνδεθεί με τη FIFA (Διεθνής Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία), η οποία θεωρείται οργάνωση διεφθαρμένου χαρακτήρος. Όλα αυτά τα σκάνδαλα αδιαφάνειας, δωροδοκίας & διαφθοράς «αμαυρώνουν» τον αθλητισμό και τον εκφυλίζουν.

Πλάνο μαθήματος «Εκθεσης- Έκφρασης» της Α Γυμνασίου, ενότητα 8^η «αθλητισμός & ολυμπιακοί αγώνες» που αποτυπώνει το παραπάνω πρόβλημα της εμπορευματοποίησης.

Αναλυτικότερα, μέσα από *χρονογράφημα* με τίτλο: *Αγώνες φασουλάδας*, διακωμωδούνται από τον Καραγκιόζη, που είναι πάντα άεργος και πεινασμένος, οι όροι συμμετοχής σε Ολυμπιακούς αγώνες. Μέσα από το εν λόγω χρονογράφημα παρουσιάζεται το πρόβλημα της εμπορευματοποίησης του αθλητισμού, ο οποίος αντιμετωπίζεται ως υπερθέαμα και ως προϊόν που διασφαλίζει υψηλές οικονομικές απολαβές.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ «Αγώνες φασουλάδας»:

Στο συγκεκριμένο χρονογράφημα παρουσιάζεται ο Καραγκιόζης ο οποίος αποφάσισε να συμμετάσχει σε Ολυμπιακούς αγώνες. Συναντιέται με τον Σελήμ μπέη ώστε να μιλήσουν για τα σχετικά με τη συμμετοχή. Εκεί ο κεντρικός μας ήρωας, ο Καραγκιόζης, παρουσιάζεται ως ένα πρόσωπο καθόλου σοβαρό, το οποίο έχει το μυαλό του διαρκώς στο φαγητό. Ο Σελήμ του λέει να μην τρώει πολύ γιατί θα

⁴⁴ Δημόπουλος & Ευαγγελόπουλος, 2017

⁴⁵ <https://www.naftemporiki.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 08/05/2023

δυσκολευτεί στον αγώνα εάν βαρύνει. Ο Καραγκιόζης συνεχίζει να σκέφτεται μόνο το «φαϊ» και ζητά από τον Σελήμ να πάνε να φάνε. Ο τελευταίος του ζητά να σοβαρευτεί και να ξεκινήσει προπόνηση συστηματικά. Ο Καραγκιόζης του απαντά με ερώτηση: «πόσες φορές θα τρώω & τι θα παίρνω, αν συμμετάσχω στους αγώνες?». Ο Σελήμ του αποκρίνεται πως ο αθλητής δεν πληρώνεται μα αγωνίζεται για ένα στεφάνι ελιάς, μα εσύ θα πάρεις και κύπελλο». Τότε ο κεντρικός μας ήρωας λέει στον Σελήμ: «το κύπελλο θα είναι τενεκεδένιο ώστε να το χρησιμοποιώ στο συσσίτιο και τι θα περιέχει, φασολάδα?». Ο άλλος απαντά «είσαι τρελός?». Εν συνεχεία ο Καραγκιόζης ρωτά τον Σελήμ μήπως, αφού δε θα του δώσουν φαϊ, αν τελικά θα του προσφέρουν χρήματα, γιατί τζάμπα δε δέχεται να αγωνιστεί. Ο Καραγκιόζης, μιας και εμμένει στη θέση του, δηλαδή να αγωνιστεί μόνο αν λάβει φαγητό ή χρήματα, κάνει τον Σελήμ να δεχτεί να του προσφέρουν το κύπελλο γεμάτο φασολάδα εφόσον και μόνο «έρθει πρώτος στον αγώνα». Τέλος, κλείνεται με αυτόν τον τρόπο η συμφωνία για το τι θα είναι το έπαθλο, δίνοντας όμως και ο Καραγκιόζης την υπόσχεση στον Σελήμ πως θα νικήσει, όπως χαρακτηριστικά λέει «θα τους φάω όλους».

Ανάλυση χρονογραφήματος και οι ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου που καλούνται να απαντήσουν οι μαθητές.

Το πρόσωπο αυτό, ο Καραγκιόζης, δεν είναι δυνατόν να πράξει κάτι άνευ ανταλλάγματος. «Πώς είναι δυνατόν να προπονείται χωρίς πληρωμή. Τι αξία δύναται να έχει ένα στεφάνι για βραβείο;». Το έπαθλο, τον κότινο, το στεφάνι από το κλαδί «καλλιστεφάνου ελαιίας» - που σύμφωνα με τη μυθολογία κόβονταν χρησιμοποιώντας χρυσό δρεπάνι - για τον Καραγκιόζη είναι χρήσιμο μόνο όταν κάποιος παντρεύεται & το κύπελλο είναι χρήσιμο μόνο όταν περιέχει φαγητό. Αυτή η αντιμετώπιση επιφέρει ευτελισμό στην ευγενή άμιλλα & στα σύμβολα των ολυμπιακών αγώνων, ωστόσο «δεν επιφέρει την αντιπάθεια των αναγνωστών» λόγω του χαμηλού μορφωτικού επιπέδου του Καραγκιόζη.

1^η Ερώτηση: Γιατί τα όσα λέει ο Καραγκιόζης μας δημιουργούν γέλια?

Ο Καραγκιόζης προκαλεί γέλιο στους θεατές, που δεν ενοχλούνται από τη στάση του διότι δεν είναι αποτέλεσμα συνειδητής στάσεως, αλλά έχει ως πηγή την αμορφωσιά, την τεμπελιά του & την φτώχεια του. Ο τρόπος που το συγκεκριμένο πρόσωπο σχολιάζει & αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα είναι πολύ χιουμοριστικός.

Ωστόσο, εξαιτίας των πολλών ερωτήσεων που θέτει ο Καραγκιόζης στον Σελήμ, ο τελευταίος αγανακτεί από τα παράλογα ερωτήματα.

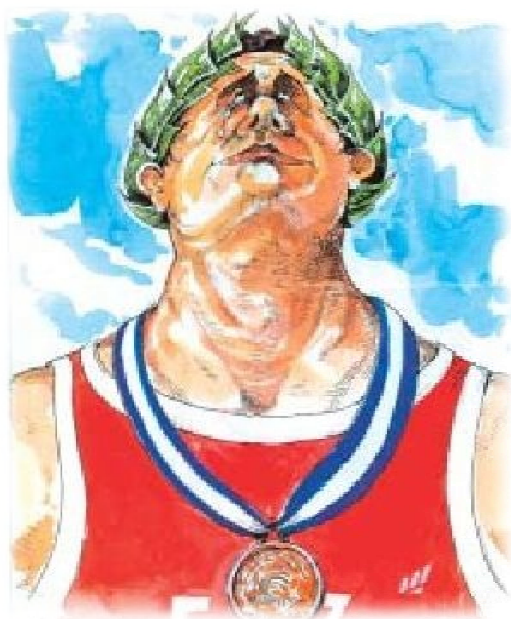
2^η Ερώτηση: Ποια ιδανικών των ολυμπιακών αγώνων φαίνεται πως αγνοεί ο Καραγκιόζης?

Ο Καραγκιόζης παρουσιάζεται αδαής στο θέμα της στέψης του νικητή. Αυτός ξαφνιάζεται όταν μαθαίνει πως το έπαθλο είναι ένα κλαδί ελιάς ή ένα κύπελλο. Για αυτόν το στεφάνι είναι «χρήσιμο» μόνο όταν γίνεται μια τελετή γάμου και το κύπελλο μόνο όταν περιέχει φαγητό.

Μέσα από αυτό το χρονογράφημα, παρουσιάζεται η διαφορά ανάμεσα σε νικητές αθλητές, του ένδοξου παρελθόντος, που ένιωθαν ηθικά ικανοποιημένοι από το στεφάνωμά τους με το κλαδί ελιάς, ενώ σήμερα νιώθουν το συναίσθημα αυτό με την χρηματική ανταμοιβή (αποτελώντας και στόχος τους).

Ωστόσο, πριν από το χρονογράφημα αυτό μέσα από συγκεκριμένα κείμενα, μη δημοσιογραφικά, οι μαθητές συζητούν θέματα που σχετίζονται με τους ολυμπιακούς αγώνες κατά τον παρελθόν, την προσφορά τους στην άνθηση του ελληνικού πολιτισμού και για τα σπουδαία ιδανικά των αθλητών εκείνης της εποχής. Προβάλλονται, λοιπόν, 1) τα συναισθήματα του αθλητή-νικητή των ολυμπιακών αγώνων, όταν φτάνει στο τέρμα, 2) η ευγενή και δημιουργική άμιλλα, 3) το στεφάνι της νίκης ως επιβράβευση του νικητή, κατά το παρελθόν, 4) η αξία του ευ αγωνίζεσθαι, 5) το αγωνιστικό στοιχείο της αρχαιότητας ως παράγοντας διαμόρφωσης του ελληνικού πολιτισμού, της πνευματικής ενότητας των Ελλήνων και της πανελλήνιας ένωσής τους, ασχέτως τυχών διαφορών τους. Μέσα από όλα αυτά γίνεται πιο έντονη η αντίθεση του αθλητισμού ανάμεσα σε παρόν και παρελθόν, ώστε οι μαθητές να προβληματιστούν για την αλλοίωση του αθλητικού ιδεώδους σήμερα. Έπειτα από το χρονογράφημα, παρουσιάζεται και ένα σκίτσο, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Καθημερινή, όπου προβάλλεται ένας ολυμπιονίκης στον οποίον δόθηκε το χρυσό μετάλλιο. Ζητείται από τη μαθητική κοινότητα να βρει ομοιότητες και διαφορές που έχει ο συγκεκριμένος ολυμπιονίκης από αυτούς που έχουν συνηθίσει να βλέπουν στους αγώνες και να αποκρυσταλλώσουν τα συναισθήματα που τους γεννά το συγκεκριμένο σκίτσο. Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να γίνει μια ανάλυση-αναφορά στο σκίτσο.

Στην ενότητα αυτή του σχολικού βιβλίου της Α Γυμνασίου, παρουσιάζεται το σκίτσο με τίτλο «Ο Ολυμπιονίκης».

«Ηλίας Μακρής, περ. «Κ»,
εφημ. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 2004»

Στο σκίτσο αυτό προβάλλεται ένας ολυμπιονίκης που του απονεμήθηκε το χρυσό μετάλλιο. Ο συγκεκριμένος αθλητής που έχει στεφανωθεί με τον κότινο, συγκινείται και στρέφει το βλέμμα του στον ουρανό ενώ δάκρυα κυλούν από τα μάτια του. Την εικόνα αυτή, συχνά τη βλέπουμε σε αθλητές «που ανεβαίνουν στο υψηλότερο βάθρο για να πάρουν το μετάλλιό τους». Πάρα πολλοί αθλητές, ανεβαίνοντας στο βάθρο, κρατούν τη σημαία της χώρας τους & παρουσιάζονται συγκινημένοι μόλις ακούγεται ο εθνικός τους ύμνος. Βέβαια, το συγκεκριμένο σκίτσο θα μας

δημιουργούσε πραγματική συγκίνηση εφόσον το στεφάνι δεν αποτελούνταν από χαρτονομίσματα. Δυστυχώς η εμπορευματοποίηση που υπάρχει σήμερα στον αθλητισμό, αλλοίωσε τις αξίες & τα ιδανικά του, μιας ως προτεραιότητα τοποθετούνται τα χρηματικά κέρδη & προνόμια υλικής φύσεως που απορρέουν όταν κατακτάται η πρώτη θέση. Το εν λόγω σκίτσο μας δημιουργεί θλίψη λόγω του παραμερισμού του αθλητικού ιδεώδους και της επικράτησης υλικού κέρδους. Μέσα, λοιπόν, από αυτό καταδεικνύεται πως κάποιοι αθλητές συμμετέχουν σε ολυμπιακούς αγώνες στοχεύοντας στην απόκτηση χρημάτων, εκφυλίζοντας έτσι το αθλητικό ιδεώδες. Η απομάκρυνση από το ολυμπιακό πνεύμα και τις αφετηριακές του αρχές & αξίες, οδήγησε τους αθλητές σε έναν σκληρό & μακροχρόνιο αγώνα με κυρίαρχο στόχο την κατάκτηση μεταλλίου που συνοδεύεται από τεράστια χρηματικά ποσά, καθώς και πίσω από τους αθλητές, ως χορηγοί, να βρίσκονται μεγάλες εμπορικές εταιρείες και οικονομικά συμφέροντα.

4.3 Τα προβλήματα της μαζοποίησης και του φανατισμού στο ποδόσφαιρο που προβάλλουν τα σχολικά εγχειρίδια μέσα από δημοσιογραφικά είδη.

Επιπλέον, στη συνέχεια της 8^η ενότητας Α Γυμνασίου της Νεοελληνικής Γλώσσας, παρατίθεται ένα άρθρο με τίτλο «Δε σταματώ ποτέ να τραγουδώ», αφού προηγουμένως γίνεται - μέσα από ένα απόσπασμα - μια μικρή αναφορά στη βιογραφία του Ολυμπιονίκη, του θρυλικού μαραθωνοδρόμου, Σπύρου Λούη. Αναφέρεται στον άθλο του Σπύρου Λούη, μιας και ήταν αυτός που 1) έδωσε το πρώτο χρυσό ολυμπιακό μετάλλιο στην Ελλάδα και 2) ήταν αυτός που μπήκε πρώτος στο στάδιο του Βερολίνου, όπου είχε κληθεί από τον Χίτλερ στην έναρξη των ολυμπιακών αγώνων, φορώντας την φουστανέλα του και έχοντας το χρυσό μετάλλιο στο στήθος σα φυλαχτό (και όντας επικεφαλής της ελληνικής ομάδας).

Περιληπτική παρουσίαση του δημοσιογραφικό άρθρο : «Δε σταματώ ποτέ να τραγουδώ»

Στο άρθρο αυτό ξετυλίγονται - περιγράφονται εικόνες από τους αγώνες της Ελλάδας με την Πορτογαλία, Ισπανία, Ρωσία και Τσεχία. Συγκεκριμένα, η χώρα μας «βγήκε» νικήτρια στους αγώνες με την Πορτογαλία & την Ισπανία. Στη συνέχεια, στο Μπέσα έχασε από τη Ρωσία, 2-1 (ήττα από τον Πόρτο στον Φάρο), μα αυτή η ήττα ήταν πολύ γλυκιά, διότι υπήρξε παράταση της ελληνικής ομάδας στο ταξίδι της για μια βδομάδα και από τον Φάρο στη Λισσαβόνα για τον προημιτελικό με την Γαλλία την οποία και νίκησε. Η Ελλάδα είχε καταφέρει να νικήσει μεγάλες ομάδες ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου: Ιταλία, Ισπανία, Γερμανία & Αγγλία. Εν συνεχεία, στον ημιτελικό της Ελλάδας με την Τσεχία, το δύσκολο αυτό παιχνίδι, η χώρα μας «άντεξε την πίεση των Τσέχων», όπως αναφέρει το άρθρο & νίκησε. Αυτό το γεγονός ήταν «το εισιτήριό της στον τελικό». Στο στάδιο της Λισσαβόνας «η ιστορία γράφει πως η Ελλάδα ήταν η πρωταθλήτρια της Ευρώπης». Η ομάδα μας νικά για δεύτερη φορά την Πορτογαλία και όλοι άρχισαν να τραγουδούν το σύνθημα «δεν σταματώ να τραγουδώ ποτέ», δε θα σταματήσουμε να τραγουδούμε ποτέ για την ελληνική ομάδα, για τον προπονητή και τους παίκτες της. Τους ευχαριστούμε που «μας απογείωσαν, μας τρέλαναν!»

Ανάλυση του άρθρου «Δε σταματώ να τραγουδώ ποτέ!»

Μέσα από το άρθρο με τίτλο: *Δε σταματώ να τραγουδώ ποτέ* περιγράφεται από τον δημοσιογράφο το χρονικό της νίκης της εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου στο

Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα του 2004. Η ανέλπιστα αυτή νίκη προκάλεσε στους φιλάθλους έντονα συναισθήματα ενθουσιασμού τα οποία αποτυπώνονται με τις φράσεις «Όλος ο κόσμος υποκλίνεται» και «Ακολούθησαν σκηνές απίστευτες, ονειρεμένες. Ο κόσμος ένα κουβάρι να τραγουδάει ασταμάτητα», «δε θα σταματήσουμε ποτέ να τραγουδάμε γι' αυτή την ομάδα, για αυτούς τους παίκτες, αυτό τον προπονητή, που μας χάρισαν τη μεγαλύτερη χαρά. Μας απογείωσαν, μας τρέλαναν. Τους ευχαριστούμε». Οι φράσεις αυτές που, ασφαλώς, αποτελούν έκφραση χαράς και υπερηφάνειας των φιλάθλων για την επιτυχία της εθνικής ομάδας, δεν παύουν να αποτυπώνουν και ένα υπερβολικό πάθος που συνεπαίρνει μαζικά το σύνολο των οπαδών και μπορεί, κατά τη γνώμη μας, να οδηγήσει σε μια αγελοποιημένη συμπεριφορά, στα πλαίσια της οποίας δεν είναι εύκολο το κάθε άτομο να διαφοροποιηθεί. Συχνά συμβαίνει να επικρατεί το «κατώτερο ένστικτο της μάζας», η αγελοποίηση, ένα πνεύμα που επιφέρει πτώση του ήθους σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής του σύγχρονου ανθρώπου.. Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου («δεν θα σταματήσουμε να τραγουδάμε», «μας χάρισαν», «μας απογείωσαν», «μας τρέλαναν», «τους ευχαριστούμε») θεωρούμε ότι εκφράζει παραστατικότερα τη συλλογικότητα του βιώματος, την συμμετοχή στην ομαδική αντίδραση, η οποία ενδεχομένως να μην βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από τον φανατισμό που επικρατεί στα γήπεδα με τις επιθετικές εκφράσεις που εκδηλώνονται στις περιπτώσεις ήττας της ομάδας ή σε περιπτώσεις που οι φίλαθλοι θεωρούν ότι η ομάδα αδικείται από τη διαιτησία.

Γενικά, φαίνεται, λοιπόν, κατά την κρίση μας, ότι σήμερα το «λαοφιλέσ ποδόσφαιρο» έχει εκφυλιστεί και απομακρυνθεί από αξίες και αρχές λόγω της παρακάτω πραγματικότητας:

Επικρατεί το «κατώτερο ένστικτο της μάζας», η αγελοποίηση, ένα πνεύμα που επιφέρει πτώση του ήθους σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής του σύγχρονου ανθρώπου. Η πνευματικότητα, λοιπόν, παρακμάζει και ευνοείται το ασύδοτο και ακαταλόγιστο. Η αυτόνομη σκέψη, η αντικειμενικότητα, η ορθή κρίση θάβονται. Το μαζικό πνεύμα και ο φανατισμός επικρατούν στα γήπεδα, όπου η «υπνωτισμένη μάζα» οδηγείται στην αποθηρίωση, αγριότητα και την παραφροσύνη.

Εξάλλου, η σύγχρονη κοινωνία μας χαρακτηρίζεται μαζική και παγκόσμια, αφού τα μέσα της πληροφόρησης είναι μαζικά και η διασκέδαση του πλήθους είναι μαζική. Όλα αυτά έχουν να κάνουν με τη μαζικότητα της ανθρώπινης ζωής στις μεγάλες πόλεις. Στα αστικά κέντρα οι άνθρωποι ψυχαγωγούνται, όχι στον ρωμαϊκό

ιπόδρομο και το κλασσικό θέατρο, αλλά στους ολυμπιακούς αγώνες. Για την ψυχαγωγία του πλήθους απαιτείται θέαμα σκληρής και βίαιης σύγκρουσης ανάμεσα σε ομάδες ή άτομα.. Αυτό για πρώτη φορά σε μαζική κλίμακα «παρέχεται στο ρωμαϊκό αμφιθέατρο», μα σήμερα στους ποδοσφαιρικούς αγώνες.

Ερώτηση σχολικού βιβλίου για τον σχολιασμό του άρθρου «Δε σταματώ να τραγουδώ ποτέ» : Ύστερα από την παρουσίαση αυτού του άρθρου, οι μαθητές καλούνται να βρουν το ασύνδετο σχήμα & τους όρους που έχουν με ασύνδετο τρόπο παραταθεί στις φράσεις: «δε θα σταματήσουμε ποτέ να τραγουδάμε γι' αυτή την ομάδα, για αυτούς τους παίκτες, αυτό τον προπονητή, που μας χάρισαν τη μεγαλύτερη χαρά. Μας απογείωσαν, μας τρέλαναν. Τους ευχαριστούμε»

Τέλος, η ενότητα αυτή του αθλητισμού στο βιβλίο της Α Γυμνασίου, τερματίζει με τη Διαθεματική Εργασία που περιλαμβάνει 2 ερωτήσεις:

1η : Να αναφέρουν α) τα αθλήματα που λάμβαναν χώρα στους αρχαίους ολυμπιακούς αγώνες, β) τα αθλήματα, κατά την αρχική αναβίωση των αρχαίων ολυμπιακών αγώνων το 1896 στην Αθήνα & γ) ποια τα σύγχρονα Ολυμπιακά αθλήματα.

2^η: Να αναφέρουν α) ποια συμφέροντα στη σύγχρονη εποχή έχουν πάρει τη θέση που είχε το στεφάνι ελιάς και τα ολυμπιακά ιδεώδη στην αρχαιότητα & β) αν για ένα «στεφάνι ελιάς ή για μια χούφτα δολάρια» αγωνίζονται οι αθλητές σήμερα?

Δημοσιογραφικό άρθρο: «Γιατί (μας) συνεπαίρνει το ποδόσφαιρο», που εμπεριέχεται στο σχολικό εγχειρίδιο Έκθεσης – Έκφρασης Γ Λυκείου.

Με έντονο τρόπο μέσα και από τη φωτογραφία του αρθρογράφου στο άρθρο με τίτλο «**Γιατί (μας) συνεπαίρνει το ποδόσφαιρο**», στο 2^ο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου της Έκθεσης – Έκφρασης Γ Λυκείου, γίνεται λόγος για τον τρόπο ψυχαγωγίας του όχλου μέσα από το ποδόσφαιρο, παρουσιάζοντας τον πανηγυρισμό ενός Ολλανδού

φιλάθλου, ένθερμου υποστηρικτή, επειδή νίκησε η ομάδα του στο μουντιάλ της Γαλλίας. Συγκεκριμένα, αναφέρεται α) στην παγκοσμιότητα του ενδιαφέροντος που

δημιουργεί ένα γεγονός αθλητικό και β) στο ποδόσφαιρο που «συνεπαίρνει εκατομμύρια ανθρώπους ανά υψήλιο, ανεξαρτήτως ιστορίας, πολιτιστικής παράδοσης, φυλής, ιστορίας και κοινωνικών συνθηκών». Είναι δόκιμο να αναφερθούν, τα λεγόμενα των Μαρκ Περλμάν και Ζαν-Μαρί Μπρομ οι οποίοι αναφέρουν πως «το ποδόσφαιρο έχει γίνει σχέδιο παγκοσμιοποίησης και φορέας της μαζικής διανομής υποπροϊόντων και προϊόντων της ποδοσφαιρικής κουλτούρας με παγκόσμιους προμηθευτές που με τα εμπορεύματά τους (τα οποία δημιουργούνται στις πιο φτωχές χώρες και πωλούνται στις πλούσιες) κατακλύζουν όλο τον πλανήτη» (Αντωνοπούλου, 2008).

Η συλλογική ταύτιση στο ποδόσφαιρο

Το ποδόσφαιρο σήμερα είναι το πιο λαοφιλές - δημοφιλές άθλημα, πολύ διαδεδομένο στην Ελλάδα, όπου πολλά παιδιά ασχολούνται με το συγκεκριμένο άθλημα & επηρεάζονται, αρνητικά ή θετικά, από τις συμπεριφορές των αθλητών του ποδοσφαίρου. Η εν λόγω διαπίστωση επιβεβαιώνεται ύστερα από την κατάταξη που πρόβαλλε η Tifosy (εταιρεία αθλητικών συμβούλων στο Λονδίνο), όπου σημείωσε πως η ποδοσφαιρική βιομηχανία έχει επεκταθεί σε όλον τον κόσμο (σε πλούσιες χώρες, όπως στις Η.Π.Α, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ιαπωνία, Δανία) και το ποδόσφαιρο έχει γίνει «βασιλιάς των αθλημάτων»⁴⁶.

Στη σημερινή εποχή η τηλεόραση και ο κινηματογράφος δίνουν διέξοδο σε τέτοιου είδους ανάγκη για ψυχαγωγία. Η αρχιτεκτονική παρέχει στους φιλάθλους γήπεδα μεγάλης χωρητικότητας. Ωστόσο, το περίεργο είναι η «παγκόσμια σύμπνοια γύρω από το ποδόσφαιρο». Το ποδόσφαιρο προσφέρει «κάτι μοναδικό»: συνδυάζει επιδόσεις ατομικές που είναι θαυμαστές και συντονισμό ομαδικό καθώς και στρατηγική που είναι αποτελεσματική. Επιπλέον, το ποδόσφαιρο είναι το άθλημα που συνδυάζει σκληρότητα, αντοχή, τεχνική και ευφυΐα των ποδιών. Στο ποδόσφαιρο, υπάρχει η συλλογική ταύτιση και η ομάδα ενώνει τους οπαδούς & γίνεται ιδεολογία που απαιτεί σύμπνοια, προσήλωση και παρέχει ύμνους, σημαίες και χρώματα. Ο κάθε άνθρωπος δύναται να γίνει μέλος της ομάδας, όταν γίνει οπαδός της. Επιπλέον, το αντρικό φύλο είναι εκείνο που συγκινείται πιο πολύ από το άθλημα αυτό, μιας και η ανάγκη της αντρικής επιθετικότητας, η «ανάγκη της επιθετικής συλλογικής ταύτισης

⁴⁶ <https://www.iefimerida.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 26/04/2023

είναι παγκόσμια» όσον αφορά τους άντρες, Τα γυναικείο φύλο που βλέπει το Μουντιάλ, συντροφεύει το αντρικό. Αυτό είναι φυσιολογικό, διότι το ποδόσφαιρο με τις ταπεινωτικές ήττες και τις μεγάλες χαρές, «συμβολίζει και συμπυκνώνει το ρόλο που έχει αναλάβει ο άντρας στο ανθρώπινο είδος» ανεξάρτητα από ιστορική περίοδο ή πολιτιστικό περίγυρο. Ως πολεμιστής, κυνηγός, ιππότης, γιάπης, καρποσυλλέκτης ή έμπορος εξειδικεύεται στην επιθετικότητα. Το ποδόσφαιρο που πολλές φορές αποκαλείται «θρησκεία», δεν είναι δόγμα αλλά τελετουργικό που έχει απήχηση κυρίως στο αντρικό κομμάτι της κοινωνίας, το οποίο μέσα από αυτό «επιβεβαιώνεται στον ρόλο του»⁴⁷.

Στη συνέχεια μέσα από αυτό το άρθρο ζητείται από τους μαθητές να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις:

Ερώτηση : Να διατυπώσουν με δικά τους λόγια τα ερωτήματα που θέτει ο αρθρογράφος αναφορικά με το συγκεκριμένο άθλημα, δηλαδή για: 1) το παγκόσμιο ενδιαφέρον για το ποδόσφαιρο, που εκ φύσεως δεν έχει (ως γεγονός αθλητικό) καθοριστικά αποτελέσματα στη κοινωνία, εν αντιθέσει με κάποιο οικονομικό ή πολιτικό γεγονός & 2) αν το ποδόσφαιρο είναι έτσι εκ φύσεως ώστε να προκαλεί παγκόσμιο ενδιαφέρον.

Ερώτηση : Γιατί, κατά τον συγγραφέα, μόνο το εν λόγω άθλημα «ενώνει τους πάντες & έχει γίνει παγκόσμιο άθλημα». Εδώ ζητείται από τη μαθητική κοινότητα να διατυπώσει τη γνώμη της, αν δηλαδή συμφωνεί ή όχι με τον αρθρογράφο.

Αξίζει να τονιστεί, πως ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι, μιας και η σημερινή κοινωνία έχει παγκόσμιο και μαζικό χαρακτήρα & αγκαλιάζει τα άτομα ποικιλοτρόπως (συνήθειες, πληροφόρηση, πολιτισμός), με τον ίδιο τρόπο τους συνδέει στη διασκέδαση. Το άθλημα του ποδοσφαίρου, που συνδυάζει ατομική επίδοση με συλλογική προσπάθεια και αποδοτική στρατηγική, ταυτίζεται με το «ρωμαϊκό» αμφιθέατρο, τον ιππόδρομο και τις αρένες. Εξάλλου, η ψυχαγωγία του όχλου απαιτούσε θέαμα σκληρής και βίαιης σύγκρουσης ανάμεσα σε ομάδες και άτομα. Ταυτόχρονα, η ομάδα «ενώνει» οπαδούς, παίρνει την έννοια της ιδεολογίας και παρέχει ύμνους, σημαίες και χρώματα. Αυτά όλα αποτυπώνονται με έντονο τρόπο μέσα και από τη φωτογραφία του αρθρογράφου στο συγκεκριμένο άρθρο, όπου

⁴⁷ <https://www.tovima.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 1/4/2023

παρουσιάζει τον πανηγυρισμό ενός Ολλανδού φιλάθλου, ένθερμου υποστηρικτή, επειδή νίκησε η ομάδα του στο μουντιάλ της Γαλλίας. Ουσιαστικά, παρατηρούν οι μαθητές μια μη πολιτισμένη έκφραση χαράς, μία που υπόκειται σε κατώτερα ένστικτα, λόγω του φανατισμού που επικρατεί σήμερα στο ποδόσφαιρο. Επιπροσθέτως, κατά τον αρθρογράφο, κ Δ.Δημητράκο, το εν λόγω άθλημα επιτρέπει τη «συλλογική ταύτιση & την ομαδοποίηση των μαζών σε έναν χώρο. Επιπλέον, αναφέρει πως το ποδόσφαιρο προσφέρει «διέξοδο στην αντρική επιθετικότητα, την τονώνει & την εκτρέφει».

Ερώτηση : Ζητείται από τους μαθητές να αποτυπώσουν τη γνώμη τους στο ερώτημα αν συμφωνούν με τον αρθρογράφο που αναφέρει ότι το ποδόσφαιρο συνδέεται με την αντρική επιθετικότητα

Ο δημιουργός του άρθρου αυτού απευθύνεται στο αντρικό φύλο που μέσα από το ποδόσφαιρο επιβεβαιώνει το ρόλο του, γεγονός ωστόσο που δε σημαίνει ότι παρέχει άλλοθι στους χώρους του ποδοσφαίρου, ώστε να γίνονται αρένες. Δε σημαίνει πως σε κάθε αγώνα ποδοσφαίρου θα βλέπουμε χούλιγκαν – οπαδούς. Με αυτόν τρόπο ο αρθρογράφος παρουσιάζει τον ποδοσφαιρικό χώρο και για ανάλυση κοινωνιολογική, μιας και αποτελεί τη μικρογραφία της σύγχρονης κοινωνίας που είναι στηριγμένη σε «ανδροκρατικά» πρότυπα. Από την άλλη προσφέρεται για την «αναφήνηση προπηλακισμών, διαμαρτυριών, βωμολοχιών από μέρους των θεατών», γεγονός που του δίνει ρόλο ζωτικής σημασίας για την καταπίεση και εκτόνωση της κοινωνίας. Αποτελεί, ακόμα, το «όπιο του λαού», διότι δίνει τη δυνατότητα στην κάθε εξουσία να τον κατευθύνει. Είναι, δηλαδή, συμφέρον της εξουσίας να φανατίζεται η κοινωνία με καθετί που δε συνδέεται με αυτήν.

Ερώτηση : α) Από πού βγαίνει η λέξη Μουντιάλ και η σημασία της, β) να δημιουργήσουν οι μαθητές φράσεις χρησιμοποιώντας ορισμένα ονοματικά σύνολα: «πολιτιστικός περίγυρος, καθοριστικές επιπτώσεις, παγκόσμια σύμπνοια, κοινή συνισταμένη, συλλογική ταύτιση, ατομικές επιδόσεις, αποτελεσματική στρατηγική», γ) να βρουν σύνθετες λέξεις με δεύτερο συνθετικό συλλέκτης & ποίηση, δ) να χρησιμοποιήσουν τη λέξη παγκοσμιοποίηση σε κάποιες φράσεις αλλάζοντας στον «παραδειγματικό άξονα τη γενική που δύναται να συνοδεύει τη λέξη, πχ παγκοσμιοποίηση της αγοράς», ε) καλούνται να απαντήσουν αν οι λέξεις διασκέδαση και ψυχαγωγία είναι συνώνυμες σήμερα, αλλά με σημασιολογική διαφορά στην

αρχαιότητα, στ) να αντικαταστήσουν τις φράσεις/λέξεις του άρθρου με άλλες που είναι ισοδύναμες: «θεάματος, αμείλικτο, παρέχουν διέξοδο, εγείρει, εκτρέφει»

Αξιοσημείωτο στο σημείο αυτό είναι η αναφορά της σημασίας & προέλευσης της λέξης Μουντιάλ καθώς και των λέξεων ψυχαγωγία και διασκέδαση. Η λέξη Μουντιάλ προέρχεται από την λατινική mundial που σημαίνει κόσμος, ουρανός, οικουμένη, σύμπαν και στα ισπανικά παγκόσμιος. Η λέξη ψυχαγωγία είναι σύνθετη & προέρχεται από το «ψυχή και αγωγός» (άγω). Η σημασία της είναι η χειραγώγηση, η καθοδήγηση της ψυχής που οδηγούν στην πνευματική και ψυχική καλλιέργεια. Η λέξη διασκέδαση προέρχεται από το ρήμα «διασκεδάννυμι» που σημαίνει διαλύω, διασκορπίζω. Συνδέεται με τον διασκορπισμό της ψυχής, την απόλαυση, με στόχο την απαλλαγή/εκτόνωση, την προσωρινή εκτόνωση, από καταστάσεις που συνθλίβουν το μυαλό και την ψυχή. Η διασκέδαση δεν συνδέεται με αισθήματα εσωτερικής πληρότητας και γαλήνης, όπως η ψυχαγωγία.

Ερώτηση : Ζητείται από τη μαθητική κοινότητα να εντοπίσουν τη διαφοροποίηση των αντιδράσεων των θεατών : 1) όταν παρακολουθούν έναν αγώνα από την τηλεόραση και 2) όταν είναι στο γήπεδο μεταξύ των θεατών

Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να πούμε πως σαφέστατα υπάρχει διαφορά στην αντίδραση του θεατή του γηπέδου και του καναπέ. Συγκεκριμένα, η παρακολούθηση από το σπίτι συνδυάζεται με την «οικογενειακή γαλήνη & τις οικιακές ανέσεις» και σπάνια εμφανίζονται συμπτώματα βίαιης αντίδρασης και οργής. Ο θεατής, κατά κύριο λόγο, δείχνει ψυχραιμία & αταραξία σε γεγονότα που δεν είναι παρών. Παράλληλα, στον χώρο της οικογενειακής του εστίας δεν διαπιστώνεται η «ψυχολογία του όχλου» που δύναται να ωθήσει σε βίαιες και έκτροπες ενέργειες. Επιπλέον, ακόμα και αν επιθυμούσε κάποιος θεατής από το σπίτι να εκτονωθεί, δεν τον βοηθά η απουσία κάποιου αντιπάλου. Έτσι οι φάσεις του ποδοσφαιρικού αγώνα αντιμετωπίζονται με περισσότερη ηρεμία και διαλλακτικότητα.

Από την άλλη, η παρακολούθηση από τα γήπεδα συνοδεύεται από την ιδιαίτερος φορτισμένη συναισθηματική θέση των υπόλοιπων οπαδών από μια τεταμένη και ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα. Τα συνθήματα, οι κραυγές και από τις δυο ομάδες, οι χυδαιότητες, οι βωμολοχίες, οι ύμνοι, οι σημαίες & τα αυτοσχεδιασμένα τραγούδια επιφέρουν στον θεατή την υιοθέτηση της «ψυχολογίας της μάζας». Όσον αφορά, πιο συγκεκριμένα, τη γλώσσα του αθλήματος αυτού, αυτή παρουσιάζει φωνολογικές και

συντακτικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με την καθομιλούμενη, διότι υπάρχουν έντονα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του ποδοσφαίρου. Επιπλέον, η χρήση «αργκό» που γίνεται ωθεί αρκετές λέξεις να έχουν άλλη σημασία από ότι στη καθημερινή μας γλώσσα αλλά και στο να λαμβάνουν χώρα πολλά συντακτικά και γραμματικά λάθη από εμπλεκόμενους στα αθλητικά δρώμενα. Τις Κυριακές ακούμε περιπτώσεις «λεκτικής βίας», συνθήματα υβριστικά από φανατισμένους φιλάθλους προς τη διαιτησία, τον πρόεδρο, τους ποδοσφαιριστές & τους οπαδούς αντίπαλης ομάδας.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι αρκετοί άνθρωποι βλέπουν το ποδόσφαιρο ως «εκτόνωση» και ξεσπούν πηγαίνοντας σε γήπεδο, κάνοντας επεισόδια με πρόφαση τη διαμάχη. Από την άλλη, απλοί άνθρωποι, φοβούνται εντόνως & διστάζουν να παρακολουθήσουν αγώνες από τις θέσεις των κερκίδων ακόμα «και να περάσουν έξω από το γήπεδο», όπου κυριαρχούν τα καπνογόνα και τα υβριστικά πανό. Η ηρεμία, η κριτική δυνατότητα υποχωρούν και λαμβάνουν χώρα βάρβαρες και βανδαλικές τάσεις. Οι θεατές φανατίζονται και χάνουν την αυτοκυριαρχία τους, εν ολίγοις μαζικοποιούνται.

Ερώτηση σχολικού βιβλίου : Ζητείται από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες και να συζητήσουν τα κάτωθι αποσπάσματα από κάποια κείμενα τα οποία δημοσιεύτηκαν στον τύπο με αφορμή το μουντιάλ του 1998.

Το πρώτο κείμενο προβάλλει το ποδόσφαιρο ως ενοποιητικό & συνεκτικό παράγοντα που ενώνει τους ανθρώπους, τους κάνει σύμμαχους για να αναδείξουν την εθνική τους ομάδα, ασχέτως αν υπάρχουν οικονομικές, πολιτιστικές, πολιτικές και οικονομικές διαφορές. Έτσι δεν είναι διαιρεμένοι σε φατρίες, δεν είναι αντίπαλοι.

Το δεύτερο κείμενο συνδέει το ποδόσφαιρο με την καλλιτεχνία και τη δύναμη. Η δύναμη αλλά και οι προσπάθειες που είναι βίαιες παραπέμπουν σε πολεμική σύρραξη. Σε αυτό συμβάλλουν και οι τίτλοι στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων αθλητικού περιεχομένου με λέξεις και εκφράσεις όπως: δύναμη λιονταρίσια, εκρηκτική επίθεση, κανονιέρης των γηπέδων, αντίπαλο στρατόπεδο, οι οποίες παραπέμπουν σε σκηνές πολέμου.

Το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα

Σήμερα, ο αθλητισμός κατακερματίζεται από τα φαινόμενα της βίας στα γήπεδα. Ο σύγχρονος άνθρωπος που βιώνει οικονομικές δυσκολίες, ανεργία, έντονο άγχος,

υποαπασχόληση, προβλήματα προσωπικά και οικογενειακά, και ζώντας σε μια κοινωνία που κατακλύζεται από το υλιστικό πνεύμα και την παρακμή των ηθικών αξιών, βρίσκει ως διέξοδο αποφόρτισης το ξέσπασμά του στα γήπεδα.

Η βία στους χώρους του γηπέδου, ο χουλιγκανισμός, αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο ακραίου φανατισμού. Αυτό λαμβάνει χώρα στη διάρκεια των αγώνων μετά ή πριν την έναρξη τους, ανάμεσα ή σε αθλούμενους και λοιπούς συμμετέχοντες ή μεταξύ θεατών ή ως βία που την προκαλούν οι θεατές προς ορισμένους που συμμετέχουν στον αγώνα⁴⁸. Η πιο συχνή μορφή βίας στα γήπεδα είναι η συμβολική ή τελετουργική που εκφράζεται με λεκτικές ή μη λεκτικές χειρονομίες απέναντι στην αντίπαλη ομάδα έχοντας υποτιμητικό χαρακτήρα. Άλλη μορφή είναι η σωματική χρησιμοποιώντας αντικείμενα (πχ φωτοβολίδες, πλαστικά καθίσματα ή με λιθοβολισμό κ.α.) και βέβαια σε περιπτώσεις ακραίες με τη χρήση μαχαιριών ή όπλων. Με όλα αυτά, γίνεται αντιληπτό πως τα περιστατικά της βίας στα γήπεδα συνδυάζουν ποικίλες μορφές⁴⁹.

Αξιοσημείωτο είναι πως, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το 30% με 50% των ανθρώπων που εκδηλώνουν βίαιες συμπεριφορές ενέχουν και κάποια άλλη μορφή διαταραχής (συναισθηματική ή ουσι- εξάρτηση ή διαταραχή προσωπικότητας ή μανία κ.α.). Όταν ανατραπεί η ισορροπία ανάμεσα στον αυτοέλεγχο και τις «ενορμήσεις», τότε οι σκέψεις βίας μετατρέπονται σε πράξεις βίας⁵⁰.

Τα εν λόγω γεγονότα έχουν ως επακόλουθο να μυσούνται τα παιδιά – που από τη φύση τους μιμούνται & αντιγράφουν τους μεγαλύτερους- στον χουλιγκανισμό, να μαθαίνουν να λαιδορούν και να βρίζουν όποιον διαφωνεί μαζί τους.

4.4 Ο αθλητισμός μέσα από το σχολικό βιβλίο της Έκθεσης - Έκφρασης Γενικού Λυκείου, με τίτλο Θεματικοί Κύκλοι, και συγκεκριμένα μέσα από τρία άρθρα προσεγγίζεται το θέμα της «ποσοτικοποίησης του αθλητισμού έναντι της ποιότητας, της εμπορευματοποίησης του αθλητισμού και το στέμμα του σύγχρονου αθλητή φτιαγμένο με αριθμούς»

Αναλυτικότερα, στο σχολικό βιβλίο της Έκθεσης Έκφρασης Γενικού Λυκείου, με τίτλο «Θεματικοί Κύκλοι», γίνεται αναφορά στον αθλητισμό μέσα από 3 άρθρα του Πανταζή Τερλέτση, δημοσιευμένα στον ημερήσιο Τύπο. Αυτά είναι: «Η νέα

⁴⁸ Μαυρομάτης, 2006

⁴⁹ Ζαϊμάκης, 2005

⁵⁰ Η «ενορμηση εξαρτάται από γενετικά προκαθορισμένα & ενδογενή κίνητρα». Παπαδοπούλου – Νταϊφώτη & Μαχαίρας, 2010, σ.167

βιομηχανία με τους χρυσούς εργάτες», «Το στοιχείο του ανταγωνισμού» και «Το στοιχείο της ποσότητας & αποδοτικότητας».

Το πρώτο άρθρο με τίτλο :Η νέα βιομηχανία με τους χρυσούς εργάτες, κάνει λόγο για τον σύγχρονο αθλητισμό και τις «όψεις του» στη σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία. Αναφέρει ότι, αυτός σήμερα καθιερώνεται στην ιεραρχία αξιών που κυριαρχούν στην εποχή μας, (εποχή της βιομηχανικής πλησμονής και της μαζικής ευημερίας) στα δόγματα και τα ιδανικά που διαμορφώνονται από επιχειρηματικά και κυβερνητικά επιτελεία. Ο σύγχρονος ορισμός του αθλητισμού, κατά το εν λόγω άρθρο, ορίζεται «ως η σωματική δραστηριότητα μιας βιομηχανικής κοινωνίας που βασίζεται στον ανταγωνισμό, την ιεραρχημένη δράση, την ποσοτικοποίηση και την εκμηχάνιση της ανθρώπινης προσπάθειας».

Το δεύτερο άρθρο με τίτλο: Το στοιχείο του ανταγωνισμού, μιλά για τον σύγχρονο ανταγωνισμό ως «εγγενώς επιβιωτική συνθήκη & νόμος της καπιταλιστικής παραγωγικής διαδικασίας». Παρουσιάζει τον αθλητισμό «ως πρότυπο κοινωνικού ανταγωνισμού».

Στο τρίτο άρθρο με τίτλο «Το στοιχείο της ποσότητας και αποδοτικότητας», γίνεται αναφορά για την εμπορευματική οικονομία και τον ορθολογισμό της ποσότητας, με την ποσότητα να υπερτερεί της ποιότητας. Αυτή η «ποσοτικοφρένεια είναι κυρίαρχη και στο αθλητικό πεδίο» σήμερα. Έτσι, το στέμμα του αθλητή φτιάχνεται με τους αριθμούς, με τα εκατοστά, τα μέτρα, τα δευτερόλεπτα, τα λεπτά, το ρεκόρ, 2) το πάν αποτελεί ο καταμετρήσιμος χρόνος 3) η ποιότητα αφανίζεται, και 4) η άθληση αποτελεί αυτοσκοπός και γίνεται εκμεταλλεύσιμη.

Κάτω, λοιπόν, από όλες αυτές τις συνθήκες δεν μας προκαλεί εντύπωση η Ολυμπιάδα των αναβολικών της Σεούλ, το 1988, ή η Ολυμπιάδα της μίζας το 1996, που χαρακτηρίστηκαν από υπερβολικό κυνισμό.

Στη συνέχεια οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις:

- τον τρόπο που ο ανταγωνισμός της σημερινής βιομηχανικής κοινωνίας εισέρχεται στον αθλητισμό
- τον τρόπο που ο συγγραφέας τεκμηριώνει τη γνώμη του ότι οι αξίες της αποδοτικότητας και ποσότητας υπεισέρχονται στον αθλητισμό,

- γιατί ο σύγχρονος αθλητισμός αντιτίθεται στο αθλητικό ιδεώδες σύμφωνα με τα τρία άρθρα,
- με ποιον τρόπο πρέπει να αντιδράσουμε στην κρίση στο αθλητικό πεδίο
- με ποιόν τρόπο παρουσιάζεται στα τρία άρθρα το συμπέρασμα πως η κρίση του αθλητισμού είναι κρίση πολιτισμού και
- να υποθέσουν πως συζητούν με φίλο τους, που συμμετείχε σε βίαιου χαρακτήρος επεισόδια, μετά το τέλος του αγώνα ποδοσφαίρου. Να γίνει προσπάθεια να αποτρέψουν τέτοιες εκδηλώσεις στο μέλλον. Να χρησιμοποιήσουν λογικά επιχειρήματα, να απευθυνθούν στο συναίσθημά του ή να χρησιμοποιήσουν κάποιο αποτελεσματικό επιχείρημα.

4.5 Το πρόβλημα της στέρησης και της εξάντλησης στον αθλητισμό μέσα από το βιβλίο της Γλώσσας Α Γυμνασίου.

Μέσα από φωτογραφίες αθλητριών, που δημοσιεύτηκαν στην αθλητική εφημερίδα Πρωταθλήτης και αναφέρονται στο σχολικό βιβλίο Νεοελληνικής Γλώσσας Α Γυμνασίου, ζητείται από τους μαθητές να αποτυπώσουν τις σκέψεις που τους προκαλούν όσα βλέπουν.

Ερμηνεύοντας τις παρακάτω φωτογραφίες («ιπτάμενα κορίτσια»), μας προκαλείται έντονος θαυμασμός για τις αθλήτριες οι οποίες μοιάζουν να νικούν ακόμα και τη δύναμη της βαρύτητας. Βέβαια, ο θαυμασμός αυτός είναι πρόπον να μας κάνει να μην ξεχνάμε πως με επίπονη, μεγάλη προσπάθεια & καθημερινό αγώνα ο αθλητής φτάνει στο «επίπεδο του αθλητή των ολυμπιακών αγώνων».

Οι αθλητές αυτοί αφιερώνουν την ζωή τους στον αθλητισμό, κάνουν καθημερινή άσκηση, στερούνται απολαύσεις. Η γνώμη μας είναι ότι όλα αυτά ίσως να αποτρέπουν κάποιους νέους από το να ασχοληθούν επαγγελματικά με κάποιο άθλημα γιατί απαιτείται εξάντληση σωματική, στέρηση απολαύσεων, αποξένωση από φίλους & συγγενείς και αυστηρή επικέντρωση στον στόχο.

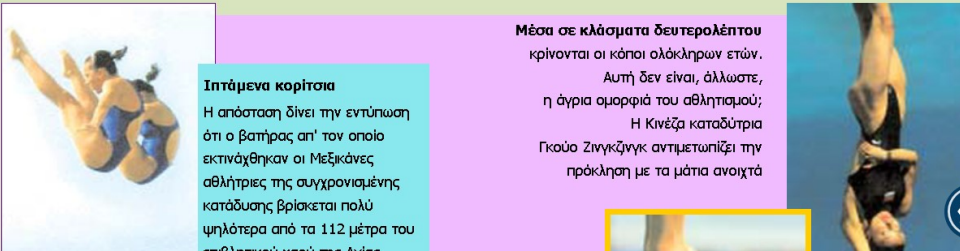
Στο σημείο αυτό να τονίσουμε επίσης ότι ένα σημαντικό πρόβλημα είναι η «πείνα της πρωταθλήτριας», η αυστηρή διατροφή για τον πρωταθλητισμό, όπως στα αισθητικά αθλήματα (καλλιτεχνικό πατινάζ, συγχρονισμένη κατάδυση), προκειμένου να εξασφαλιστεί χαμηλό σωματικό βάρος. Αυτό οδηγεί της αθλήτριες σε ανθυγιεινές μεθόδους διατροφής. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, οι αθλήτριες αναγκάζονται να έχουν ως «δείκτη των αθλητικών τους επιδόσεων» τη ζυγαριά, για αυτό ζυγίζονται ακόμα και 10 φορές ημερησίως.

Ωστόσο, όταν οι ψυχικές και σωματικές αντιστάσεις «σπάσουν» η αθλήτρια καταφεύγει σε κατανάλωση υψηλής ποσότητας διατροφής, χάνοντας τον έλεγχο, κάνοντας βουλιμικό επεισόδιο και εν συνεχεία αποβάλλοντας το φαγητό μέσω πολύωρης και επίπονης αερόβιας άσκησης, καθαρτικών ή εμέτου. Συνέπεια όλων

αυτών είναι η αφυδάτωση, οστεοπόρωση, ζαλάδες, οστεοπενία, λιποθυμία, κακή ψυχολογία, καταπόνηση μυών & σκελετού και διατροφικές διαταραχές⁵¹.

Θα μπορούσαμε, επομένως, με αφορμή αυτές τις εικόνες να ξεκινήσει από τον εκπαιδευτικό στην τάξη ένας διάλογος που δεν θα προβάλλει μόνο τις επιδόσεις το αποτέλεσμα αλλά και τις θυσίες και την σωματική καταπόνηση για την επίτευξη του στόχου. Σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να ενταχθεί και μια συζήτηση και για τον τρόπο διατροφής των αθλητών και αθλητριών, για το εάν πρέπει να υπάρχουν ή όχι όρια στον τρόπο προετοιμασίας τους για τις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, αφού συχνά μπορεί να αποβαίνει επιζήμιος για την υγεία τους.

2. Δείτε τις παρακάτω φωτογραφίες και διαβάστε τα κειμενάκια που τις συνοδεύουν. • Ποιες σκέψεις γεννούν για τις προσπάθειες που χρειάζεται να καταβάλουν οι αθλητές; • Τι νομίζετε ότι είναι αυτό που τους κάνει να προσπαθούν τόσο σκληρά; • Εσείς θα αποφασίζατε να ασχοληθείτε σοβαρά με κάποιο άθλημα; • Γιατί ναι; • Γιατί όχι;

Ιπτάμενα κορίτσια
Η απόσταση δίνει την εντύπωση ότι ο βατήρας απ' τον οποίο εκπινάχθηκαν οι Μεξικάνες αθλήτριες της συγχρονισμένης κατάδυσης βρίσκεται πολύ ψηλότερα από τα 112 μέτρα του επιβλητικού νασιού της Δνίας

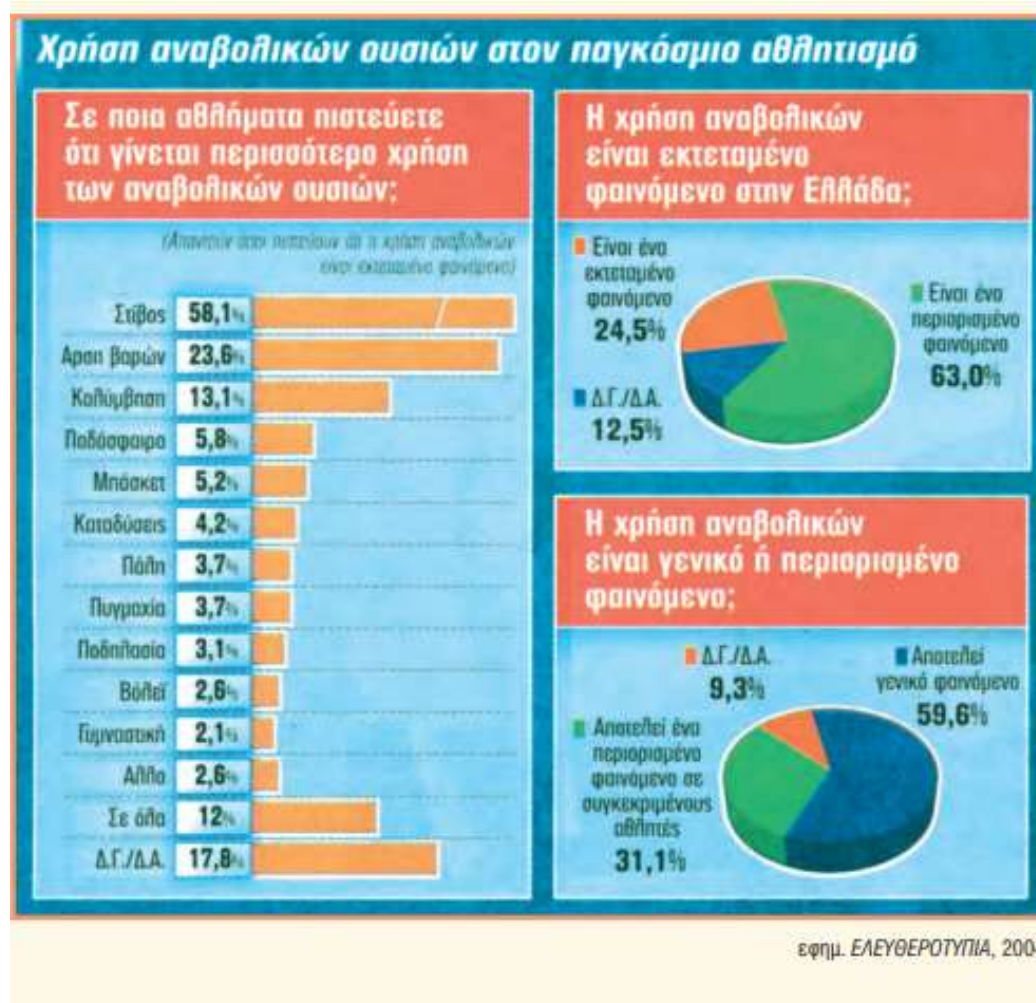
Μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου
κρίνονται οι κόποι ολόκληρων ετών. Αυτή δεν είναι, άλλωστε, η άγρια μορφοιά του αθλητισμού; Η Κινέζα καταδύτρια Γκούο Ζινγκζίνγκ αντιμετωπίζει την πρόκληση με τα μάτια ανοιχτά

«εφημ. Πρωταθλητής, 2004»

⁵¹ <https://diatrofi.gr>. Ημερομηνία ανάκτηση 29/06/2023

4.6 Το πρόβλημα της φαρμακοδιέγερσης στον αθλητισμό

Συγκεκριμένα, παρατίθενται στο σχολικό βιβλίο της Α' Γυμνασίου τα δημοσιεύματα εφημερίδας αποτελεσμάτων μιας διεθνούς έρευνας που έγινε το 2004 για τη χρήση αναβολικών ουσιών από αθλητές. Συγκεκριμένα, το παρακάτω ραβδόγραμμα του πίνακα, αναφέρει τα αθλήματα στα οποία γίνεται μεγαλύτερη χρήση αναβολικών (ο στίβος και η άρση βαρών), ενώ τα άλλα δυο εικονίδια καταδεικνύουν πως το φαινόμενο αυτό είναι γενικό σε παγκόσμιο επίπεδο (σε ποσοστό 59,6%) μα περιορισμένο φαινόμενο, κατά 63%, στην Ελλάδα.

Ο εν λόγω πίνακας παρουσιάζει το πρόβλημα της χρήσης αναβολικών στον αθλητισμό, τα οποία αυξάνουν τη μυϊκή μάζα & την αντοχή, μα από την άλλη προκαλούν παρενέργειες. Στους άντρες, όταν η δόση φτάνει στα 100mg τη μέρα, ο εγκέφαλος συχνά σταματά να παράγει δική του τεστοστερόνη με συνέπεια να ανατρέπονται οι φυσιολογικές ορμονικές αναλογίες. Δυσάρεστες παρενέργειες παρουσιάζονται στο αναπαραγωγικό σύστημα του άντρα και της γυναίκας, αλλά και

στο καρδιαγγειακό, στο μυοσκελετικό, στο ήπαρ, την ψυχική υγεία , το δέρμα και στην αλλαγή της φωνής⁵².

Στο σημείο αυτό κρίνεται δόκιμο να γίνει αναφορά στην φαρμακοδιέγερση και τον αθλητισμό, τις συνέπειες μα και την ποινική διάσταση του ντόπινγκ.

Το ντόπινγκ, η φαρμακοδιέγερση είναι ένα μεγάλο πρόβλημα που έχει διαδοθεί στα αθλήματα που «ανταγωνιστικά & υψηλών επιδόσεων» εξαιτίας της εμπορευματοποίησης και του επαγγελματισμού των αθλημάτων⁵³. Το εν λόγω θέμα δεν είναι εφεύρεση των σύγχρονων χρόνων. Στην αρχαία Ελλάδα οι αθλητές έτρωγαν είδη κρέατος ή ζωμούς αίματος, που αποτελούσαν τροφές γεμάτες πρωτεΐνες, οι οποίες στις μέρες μας ενδείκνυνται για τον πρωταθλητισμό. Επιπλέον, μανιτάρια και βότανα είχαν στη διατροφή τους ώστε να αυξήσουν τη δύναμή τους πριν τον αγώνα. Το ντόπινγκ εμφανίστηκε τη ρωμαϊκή εποχή. Η πρώτη περίπτωση ντόπινγκ που καταγράφηκε ήταν κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα στο χώρο της κολύμβησης. Έναν αιώνα μετά, καταγράφηκαν πάρα πολλά σκάνδαλα ντόπινγκ και θάνατοι αθλητών εξαιτίας αυτών των ουσιών. Το 1999 η διεθνής επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων αποφάσισε να ιδρύσει τον διεθνή ανεξάρτητο οργανισμό (WADA –World Anti Doping Agency) με στόχο την καταστολή και πρόληψη της χρήσης απαγορευμένων μεθόδων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, το θέμα των αναβολικών θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των αθλητών και μηδενίζουν τον ανταγωνισμό και την φυσική υπεροχή ή το ταλέντο κάποιων ανθρώπων, καθώς νικητής σε έναν αγώνα μπορεί να στεφτεί όχι ο ικανότερος, αλλά εκείνος που γεμίζει το σώμα του με κάθε είδους συμπληρώματα διατροφής και αναβολικά, βάζοντας σε κίνδυνο την ίδια του τη ζωή. Τέλος, θα γίνει μια σύντομη αναφορά στον κατάλογο, τα είδη, αυτών των

⁵² D' Ascenzo S, Millimaggi D, Di Massimo C, Saccani-jotti G, et.al, 2007

⁵³ Heilko Striegel. George Vollkommer, HH Dickhuth, 2002

απαγορευμένων ουσιών: ορμόνες, διουρητικά, β-2 αγωνιστές, ορμόνες ανταγωνιστές & τροποποιητές, γενετικό ντόπινγκ, ενίσχυση της μεταφοράς οξυγόνου, φυσικός & χημικός χειρισμός, ναρκωτικά, γλυκοκορτικοστεροειδή, διεγερτικά, κανναβινοειδή, β-αποκλειστές, αλκοόλ. Αυτές τις ουσίες χρησιμοποιούν αθλητές προκειμένου να αυξήσουν τη μυϊκή τους δύναμη, την επίδοσή τους σε αγωνιστικές διαδικασίες, να μειώσουν το βάρος τους και να συγκαλύψουν τη χρήση άλλων ουσιών. Ωστόσο, απαγορεύεται όχι μόνο η χρήση αυτών των μεθόδων, αλλά και η απόπειρα χρήσης τιμωρείται. Αξιοσημείωτο είναι, πως κάποιοι αθλητές υπήρξαν θετικοί στον έλεγχο ντόπινγκ, εξαιτίας της χρήσης «αθών φαρμακολογικών ουσιών με την επωνυμία συμπληρώματα διατροφής ή διαιτητικά συμπληρώματα»⁵⁴.

Επιπλοκές λόγω της χρήσης αναβολικών

Τα αναβολικά είναι υπεύθυνα για πολλές επιπλοκές στον ανθρώπινο οργανισμό. Συγκεκριμένα, προκαλεί:

Ψυχολογικά προβλήματα: αλλαγές στην ψυχική διάθεση, επιθετικότητα, ευερεθιστικότητα, θέματα στον ύπνο, παράνοια, ψευδαισθήσεις. Επιπλέον, η κατάθλιψη κατόπιν διακοπή των αναβολικών έχει συσχετιστεί και με αυτοκτονίες.

- Αυξημένη πίεση και αυξημένη κακή χοληστερόλη
- Ασθένειες από διαταραχές στο ορμονικό, καρδιαγγειακό και μυοσκελετικό σύστημα μέχρι και όγκους.
- Αυξημένο ενδεχόμενο για εγκεφαλικά και καρδιαγγειακά επεισόδια
- Μόλυνση λόγω κοινής χρήσης των βελονών στη χορήγηση αναβολικών
- Εξάρτηση από τα ναρκωτικά.

Τέλος, το ερώτημα που προκύπτει από το ντόπινγκ είναι «κατά πόσο ο άνθρωπος είναι ελεύθερος εάν το επιθυμεί, να καταστρέφει το σώμα του».

⁵⁴ Botre & Pavan, 2009

Ντόπινγκ και ποινική του διάσταση

Το ντόπινγκ, η φαρμακοδιέγερση αποτελεί πολιτικό και κοινωνικό ζήτημα, πρόβλημα που έχει συνέπειες στην υγεία του αθλητή και αιτία παραβίασης του αθλητικού ιδεώδους (του εν αγωνίζεσθαι), διότι ωθεί σε αλλοίωση του αποτελέσματος του αγώνα και σε ανισότητα ανάμεσα στους αθλητές. Σύμφωνα με τον νόμο 3057/2002 & τον παγκόσμιο κώδικα αντιντόπινγκ, ντόπινγκ ορίζεται η χορήγηση στον αθλητή ή η χρήση από τον ίδιο «απαγορευμένου μέσου» για την αύξηση της απόδοσής του. Ιεραρχώντας τις πηγές αθλητικού δικαίου, κυρίαρχη θέση έχει το Σύνταγμα που θέτει το πλαίσιο για να προστατεύσει το κράτος τον αθλητισμό. Νόμοι, διάσπαρτοι, αναφέρονται στο ντόπινγκ όπως οι εξής: 75/1975, 1646/1986, 2371/1996, 3057/2002, 3516/2006 και ο νόμος 3708/2008. Επιπλέον, υπάρχουν και υπουργικές αποφάσεις σε επίπεδο εθνικό που ρυθμίζουν το εν λόγω θέμα, το θέμα της φαρμακοδιέγερσης (Υ.Α.549/1987, Υ.Α.21717/1987, Υ.Α. 3519/2005, Υ.Α. 5387/2004, Υ.Α. 19514/2005, Υ.Α. 54082/2006, Υ.Α. 3416/2006, Υ.Α. 55769/2008). Ωστόσο, ανάμεσα στους κανόνες της χώρας μας υπάρχουν και διεθνείς συμβάσεις που σχετίζονται με το συγκεκριμένο πρόβλημα(πχ συγκαταλέγονται ψηφίσματα της UEFA & κανονισμοί της FIFA)⁵⁵.

Τέλος, αξίζει να καταγραφεί πως η φαρμακοδιέγερση αποτελεί αξιόποινη πράξη. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ποινικό δίκαιο το ντόπινγκ συμπεριλαμβάνεται στα πλημμελήματα που έχουν ως ποινή τη φυλάκιση. Κατά την παράγραφο 1 του 1280 άρθρου του νόμου 2725/1999, «όποιος χορηγεί σε αθλήτρια-τη χημικό ή φυσικό ή βιοτεχνολογικό υλικό ή χρησιμοποιεί μέθοδο απαγορευμένη με στόχο να βελτιώσει την αθλητική του απόδοση, τιμωρείται με φυλάκιση 3 ετών και με χρηματική ποινή από 25 – 50 χιλιάδες ευρώ. Το εν λόγω άρθρο, το 2008 τροποποιήθηκε με αποτέλεσμα η φυλάκιση να αυξηθεί και να γίνει 3 έτη, ενώ η χρηματική ποινή προσδιορίστηκε επακριβώς (από αόριστα που ήταν πρωτότερα), φτάνοντας στις 50 χιλιάδες ευρώ.

⁵⁵ <https://www.offinepost.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 07/05/2023

Ερώτηση σχολικού βιβλίου, ύστερα από την παρουσίαση του παραπάνω πίνακα

Υστερα από την απεικόνιση του παραπάνω πίνακα, στην ενότητα Γράφω και Διαβάζω, ζητείται από του μαθητές να αναφέρουν συναισθήματα και σκέψεις τους είτε ως αθλητές είτε ως θεατές, πριν, κατά και ύστερα από έναν αγώνα.

4.7 Το ποδόσφαιρο που γίνεται πάθος, «θρησκεία» και αποσπά τις μάζες από καίρια και μεγίστης σημασίας κοινωνικά ζητήματα.

Στο σχολικό βιβλίο των Νέων Ελληνικών Α Λυκείου ΕΠΑΛ, γίνεται αναφορά για το ποδόσφαιρο μέσα από δημοσιευμένο άρθρο στην εφημερίδα Βήμα. Ο Mario Vargas Llosa, αναφέρεται στη διάλεξη του ανθρωπολόγου Ρομπέρτο ντα Μάτα, ο οποίος εξηγεί τους λόγους στους οποίους οφείλεται η αυξημένη δημοτικότητα του ποδοσφαίρου:

το ποδόσφαιρο ελκύει το ευρύ κοινό διότι μέσα από αυτό το θέαμα εκτονώνεται. Το εν λόγω θέαμα παρέχει απόλαυση, είναι σαγηνευτικό και αποτελεί ένα «είδος πρότυπης κοινωνίας που διέπεται από νόμους, οι οποίοι αν παραβιαστούν θα σημάνουν την τιμωρία των ενόχων».

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο, το γήπεδο του ποδοσφαίρου είναι ένας χώρος ισότητας του παραγκωνίζει την ύπαρξη προνομίων και ευνοιοκρατίας. Στο γρασίδι με τις διαχωριστικές του γραμμές, ο κάθε αθλητής εκτιμάται για αυτό που είναι (για την αφοσίωση, την ικανότητα, την εφευρετικότητα και την αποτελεσματικότητά του). Ο παίκτης ασκεί τη «μοναδική μορφή ελευθερίας που του εκχωρεί η κοινωνία», να κάνει ό,τι του αρέσει με την προϋπόθεση πως αυτό δεν απαγορεύεται από τους κοινωνικούς κανόνες. Ωστόσο, αυτό αφυπνίζει πάθη στο πλήθος και το κοινό που συρρέει στα γήπεδα για να παρακολουθήσουν τους αγώνες, που μαλώνουν λόγω των ειδώλων του ποδοσφαίρου : *«ο κρυφός φθόνος, η ασυνείδητη νοσταλγία για έναν κόσμο που σε αντίθεση με αυτόν στον οποίο ζουν - που είναι γεμάτος αδικίες, διαφθορά, ατιμία και βία- τους προσφέρει αρμονία, δικαιοσύνη και ισότητα»*. Ο κόσμος του ποδοσφαίρου είναι πολύ διαφορετικός από αυτόν που παρακολουθεί «τα σχέδια που διαγράφουν οι αθλητές στο γρασίδι». Το ποδόσφαιρο, λοιπόν, γίνεται για τους φιλάθλους πάθος, «θρησκεία» και αποσπά τις μάζες από καίρια και μεγίστης σημασίας κοινωνικά ζητήματα. Έτσι ο αθλητισμός φτωχαίνει και διαβρώνει τις

μάζες και η αγάπη του ανθρώπου για τον αθλητισμό υπερβαίνει την αισθητηριακή, φυσική και στιγμιαία συγκίνηση.

Στη συνέχεια οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν στις κάτωθι 3 ερωτήσεις:

1) Να παρουσιάσουν την κεντρική ιδέα του εν λόγω άρθρου

Στο άρθρο αυτό ο ανθρωπολόγος Ρομπέρτο ντο Μάτα, υποστηρίζει πως η έντονη απήχηση του ποδοσφαίρου είναι συνυφασμένη με την «ψυχολογική ανάγκη» του ανθρώπου για ελευθερία, ισότητα και δικαιοσύνη. Το ποδόσφαιρο προωθεί μια κοινωνία όπου οι νόμοι είναι ίδιοι για όλους. Αν, από την άλλη, κάποιος υποστηρικτής πέσει σε παράπτωμα, θα τιμωρηθεί. Η «εξάλειψη της μεροληψίας» παρέχει σε όλους ίσα δικαιώματα. Αυτό το γεγονός, προκαλεί – εγείρει φθόνο «στο υποσυνείδητο» των φιλάθλων, που ζουν σε κοινωνία άνομη, άδικη και ανήθικη.

2) Ποια, κατά τον συγγραφέα, είναι η «γοητεία του ποδοσφαίρου»

Σύμφωνα με τον συγγραφέα, το ποδόσφαιρο αποτελεί θέαμα ευχάριστο που δίνει τη δυνατότητα και την ευκαιρία στους ανθρώπους να εκτονωθούν, οι οποίοι, ανεξαρτήτως μόρφωσης, καταγωγής ή νοημοσύνης, έχουν δικαίωμα στην διασκέδαση.

3) Να αναφέρουν 3 συνθήματα τα οποία εξυμνούν τις ομάδες του ποδοσφαίρου, όπως Θρύλος, Γηραιός, με τα οποία ο κάθε οπαδός χαρακτηρίζει την ομάδα του.

5) Να εντοπίσουν τα επιχειρήματα με τα οποία ο συγγραφέας του παράλληλου κειμένου, το οποίο παρουσιάζεται εν συνεχεία με το παραπάνω άρθρο, κατηγορεί το ποδόσφαιρο.

Συνοπτική παρουσίαση του παράλληλου κειμένου : «Η κυρίαρχη ιδεολογία του ποδοσφαίρου»

Το ποδόσφαιρο αποτελεί ένα «πολύ - συλλογικό ανταγωνιστικό άθλημα», που τα 30 τελευταία έτη έχει ενσωματωθεί στη δομή του βιομηχανικού καπιταλισμού και εκτελεί ποικίλες λειτουργίες (κοινωνικοψυχολογικές, οικονομικές και ιδεολογικές). Ιεραρχείται και διοικείται από την πολιτική και οικονομική «ολιγαρχία του κεφαλαίου». Εν συνεχεία, η «οικονομική ιεραρχία» δημιουργεί εκ φύσεως ανταγωνισμό, ανισότητα, εκμετάλλευση και συγχρόνως βία, που η γενεσιουργό της αιτία υπάρχει και στην φύση του ποδοσφαίρου. Έτσι, το σημερινό ποδόσφαιρο

επαγγελματικού χαρακτήρα, αποτελεί οικονομικοκοινωνικός μηχανισμός της «παγκόσμιας ανταγωνιστικής οικονομίας».

Σύμφωνα, λοιπόν, με το παράλληλο κείμενο : «Η κυρίαρχη ιδεολογία του ποδοσφαίρου», το ποδόσφαιρο 1) είναι στοιχείο της «παγκόσμιας καπιταλιστικής αγοράς», διότι η διοίκηση του γίνεται από την πολιτική και οικονομική ολιγαρχία του κεφαλαίου. Επακόλουθο αυτού είναι η στήριξη παγκοσμίως, 2) η «οικονομική ιεραρχία» προκαλεί συνθήκες (εκμετάλλευση, ανταγωνισμό, διαιώνισης ανισότητας) που διαχέονται στο χώρο του γηπέδου με μορφή βίας, 3) η αιτία της βίας συνδέεται με την «ιδεολογία της καπιταλιστικής αγοράς». Στο σημείο αυτό είναι δόκιμο να αναφερθεί ότι ο σύγχρονος αθλητισμός, και κυρίως το ποδόσφαιρο, ακολουθεί τον δρόμο του νεοφιλελεύθερου μοντέλου, τον δρόμο του υπέρ-επαγγελματισμού – εμπορευματοποίησης, «της διόγκωσης του τζόγου κρατικού, παράνομου και νόμιμου στοιχήματος καθώς και της διόγκωσης του τζόγου των χρηματαγορών». Τεράστια ποσά, ιλιγγιώδη, διακινούνται σήμερα στον τζόγο και το παράνομο στοίχημα με τις δυνατότητες του διαδικτύου είναι σε παγκόσμιο επίπεδο. Συνέπεια αυτών είναι η αλλοίωση του «κοινωνικού δικαιώματος των νέων για τον αθλητισμό και του χαρακτήρα τους» καθώς και η προβολή μη θετικών προτύπων⁵⁶.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Το μάθημα της φυσικής αγωγής στα σχολεία & ανάλυση SWOT

5.1 Η φυσική αγωγή στα σχολεία αποτελώντας μορφωτικό αγαθό

Το μάθημα της φυσικής αγωγής και γενικότερα ο αθλητισμός αποτελούν βασική

διάσταση της παιδείας & το δίκαιο «προσδιορίζει την άθληση ως δραστηριότητα καλλιέργειας και αγωγής, ως μορφωτικό αγαθό που προάγει το ανθρώπινο ον, ως πολιτιστικό αγαθό διαμόρφωσης της προσωπικότητας». Βέβαια οι

⁵⁶ Αθανασίου:2011. Η σχέση αθλητισμού με το οικονομικό έγκλημα. Φαινομενολογία-Αίτια-Πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης

νέοι με την εκπαίδευσή τους μέσα από τον αθλητισμό, διαμορφώνουν ορθές στάσεις έναντι της φυσικής δραστηριότητας και της άσκησης με αποτέλεσμα να μετατρέπονται σε «δια βίου ασκούμενους»⁵⁷. Στο ελληνικό Σύνταγμα, στο άρθρο 16, η φυσική αγωγή αναφέρεται ως στοιχείο της παιδείας και βασική αποστολή του κράτους στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από την οποία επιτυγχάνεται η αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των νέων (στο άρθρο 16, παράγραφοι 2 & 4). Μέσα από το μάθημα της φυσικής αγωγής τα παιδιά καλλιεργούνται πνευματικά και ηθικά, οικοδομούν κοινωνικές επαφές και αναπτύσσονται-ενδυναμώνουν σωματικά⁵⁸. Η προστασία του αθλητισμού από το Σύνταγμα συμπληρώνεται από το 5ο άρθρο, όπου η αθλητική δραστηριότητα εντάσσεται στις δραστηριότητες που οδηγούν στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και κοινωνική ζωή της χώρας μας⁵⁹. Επιπλέον στον Διεθνή χάρτη φυσικής αγωγής & αθλητισμού της UNESCO – International Charter of Physical Education and Sport, UNESCO 1978), η φυσική αγωγή & ο αθλητισμός δε συντελούν μόνο στη σωματική υγεία αλλά και στην «ισορροπημένη και ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας» και για αυτό με τον νόμο 3776/2009 δημιουργήθηκε το παρατηρητήριο της UNESCO στη χώρα μας σε θέματα φυσικής αγωγής και αθλητισμού. Ο στόχος αυτού του οργανισμού είναι το να βελτιωθούν οι συνεργασίες ανάμεσα στα κράτη σε ό,τι αφορά τον αθλητισμό, ο οποίος προωθεί – πρεσβεύει- αξίες, δεξιότητες, γνώσεις και την ολόπλευρη ανάπτυξη⁶⁰. Αξιοσημείωτα είναι όσα αναφέρει η εθνική ένωση των ΗΠΑ σχετικά με τον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή: «προτείνει τουλάχιστον 150 λεπτά φυσικής αγωγής την εβδομάδα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 225 στη δευτεροβάθμια⁶¹. Ωστόσο, η χώρα μας μειώνει τις ώρες φυσικής αγωγής στα σχολεία, γεγονός που υποβαθμίζει την αξία του εν λόγω μαθήματος. Για παράδειγμα στη Β και Α Λυκείου η φυσική αγωγή διδάσκεται μόνο 2 φορές την εβδομάδα καθώς και στις τάξεις του Γυμνασίου⁶².

⁵⁷ Graham 2008; Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης, Γούδας 1999

⁵⁸ Παναγιωτόπουλος, 2001

⁵⁹ Παναγιωτόπουλος, 1994

⁶⁰ White Paper, 2007

⁶¹ NASPE, 2004

⁶² <https://www.esos.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 17/04/2023

5.2 Ανάλυση SWOT: δυνατά, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες & απειλές για την μετάδοση των αρχών του αθλητισμού στο σύγχρονο σχολείο

Εισαγωγικά

Με την ανάλυση SWOT γίνεται η μελέτη των δυνατών (Strengths) & αδύνατων (Weaknesses) σημείων του εσωτερικού περιβάλλοντος ενός οργανισμού καθώς και των ευκαιριών (Opportunities) & των απειλών του εξωτερικού περιβάλλοντος του (Threats).

Όταν λέμε δυνατά σημεία (πχ χρηματοοικονομική υγεία, τεχνογνωσία) εννοούμε την ύπαρξη εσωτερικών ικανοτήτων που έχει ένας οργανισμός ή μια επιχείρηση που αποτελούν βοηθητικοί παράγοντες για την επίτευξη των στόχων του/της.. Αντίθετα, αδύνατα είναι εκείνα τα εσωτερικά στοιχεία που συντελούν στην εμπόδιση του επιδιωκόμενου στόχου. Από την άλλη, οι απειλές και οι ευκαιρίες αντανακλούν τις μεταβλητές του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος που μπορεί ένας οργανισμός ή μια επιχείρηση να τις εντοπίσει και να τις προσαρμόσει (όπου κάτι τέτοιο είναι εφικτό) ή να προσαρμοστεί πάνω σε αυτές⁶³.

Ποια είναι σήμερα τα δυνατά & αδύνατα σημεία στο εσωτερικό περιβάλλον της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσον αφορά την μεταλαμπάδευση των πανανθρώπινων αξιών του αθλητισμού στα σύγχρονα σχολεία?

Τα **αδύνατα** σημεία της εκπαίδευσης, σήμερα, είναι πως αυτή στοχεύει στον εξοπλισμό του μαθητή με ικανότητες, γνώσεις και δεξιότητες που θα τον βοηθήσουν στην επαγγελματική του αποκατάσταση και όχι στην σφαιρική καλλιέργεια. Κυριαρχεί, λοιπόν, η «στροφή στην μηχανιστική μάθηση, την οικονομική εξαργύρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, γεγονός που προϋποθέτει τον αποκλεισμό πολύπλευρης γνώσης και ταυτόχρονα όλων των αξιών που χαρακτηρίζουν εγγενώς την εκπαίδευση». Η πορεία αυτή, η λεγόμενη «κουλτούρα του σχολικού οργανισμού», δημιουργεί δυσλειτουργίες στο εκπαιδευτικό σύστημα των δυτικών χωρών και προβλήματα πανανθρώπινων αξιών που πριονίζουν και υποβόσκουν τα θεμέλια της σύγχρονης κοινωνίας. Η σχολική, λοιπόν, εκπαίδευση που δημιουργήθηκε κατά την βιομηχανική επανάσταση, του 19^{ου} αιώνα, έχει δομηθεί

⁶³ <https://el.wikipedia.org>. Ημερομηνία ανάκτησης 15/04/2023

έτσι ώστε να επιτύχει την «ταξινόμηση του εργατικού δυναμικού για τη βιομηχανική εποχή με άκαμπτα όρια τάξης που απαιτούν μαζικές ικανότητες για συμμόρφωση». Ο Zhao (2013) τονίζει πως το πρότυπο του προσανατολισμού στην απασχόληση σχετίζεται με τη μειωμένη ποικιλομορφία σε κάποιες επιθυμητές δεξιότητες. Με αυτόν τον τρόπο «παράγονται άτομα με παρόμοιες δεξιότητες». Έτσι, οι King & Lender (2013) εξηγούν και συμπεραίνουν ότι τα σημερινά σχολεία είναι κοινωνικά κατασκευασμένα (σχεδιασμένα) ώστε να αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση των αναγκών και των προσδοκιών της κοινωνίας, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται άμεσα από το οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο που δραστηριοποιούνται. Άλλα αδύνατα σημεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσον αφορά τη μεταλαμπάδευση πανανθρώπινων αξιών του αθλητισμού στα σημερινά σχολεία είναι πως 1) το μάθημα της φυσικής αγωγής σήμερα είναι υποβαθμισμένο και έχει εκφυλιστεί σε απλό παιχνίδι η άσκηση του σώματος χωρίς ουσιαστική σύνδεση με το αθλητικό ιδεώδες, 2) καλλιεργείται ο φανατισμός μεταξύ των μαθητικών ομάδων στα σχολικά πρωταθλήματα από γονείς & καθηγητές άρα & μαθητές και 3) είναι λίγες οι εβδομαδιαίες ώρες φυσικής αγωγής στο Γυμνάσιο & στην Α & Β Λυκείου, δηλαδή μόνο 2, ενώ το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο με ψήφισμα του⁶⁴ «καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν 3 τουλάχιστον εβδομαδιαία μαθήματα φυσικής αγωγής στα σχολεία».

Όσον αφορά τα **δυνατά** σημεία, αυτά επικεντρώνονται στο γεγονός πως το σχολείο έχει παιδευτικό ρόλο και αποτελεί καθοριστικός παράγοντας της προσωπικότητας, των αντιλήψεων και αξιών των μαθητών.

Οι **ευκαιρίες** εξωτερικού περιβάλλοντος στην εκπαίδευση αποτελούν τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα στην εκπαίδευση σε συνδυασμό με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια. Για παράδειγμα οι Steffen & Hansen(1987), συγκρίνοντας τη διδασκαλία του μπόουλινγκ με τη βοήθεια του υπολογιστή με τον παραδοσιακό τρόπο, διαπίστωσαν πως είχαν καλύτερες επιδόσεις όσοι είχαν διδαχθεί με τη βοήθεια υπολογιστή. Διαπιστώθηκε, λοιπόν, πως τα αλληλεπιδραστικά πολυμέσα είναι αποτελεσματικά στα μαθησιακά αποτελέσματα στο μάθημα της φυσικής αγωγής. Σε έρευνα των Yang, Liu, Zhao (που έγινε το 2001), προέκυψε συσχέτιση θετική όσον αφορά «τη χρήση πολυμέσων στο μάθημα φυσικής αγωγής και τη δημιουργία κινήτρων στους μαθητές για *περαιτέρω*

⁶⁴ (European Parliament, 2007)

ενασχόληση»⁶⁵. Επιπλέον, μέσα από τις τεχνολογικές καινοτομίες, όπως το *Skype*, οι μαθητές δύνανται να αλληλεπιδρούν με μαθητές άλλων χωρών, σε πραγματικό χρόνο. Με αυτόν τον τρόπο και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν τις «πιο καλές πρακτικές της τάξης» που ακολουθούνται σε διάφορα μέρη. Επιπλέον, η τεχνολογία αποτελεί μέγιστο βοηθητικό εργαλείο και για μαθητές με αισθητηριακές, σωματικές και γνωστικές αναπηρίες (πχ η χρήση του λογισμικού αναγνώρισης ομιλίας κτλ).

Όσον αφορά τις **απειλές** στο εξωτερικό περιβάλλον της εκπαίδευσης αυτές επικεντρώνονται στις νόρμες, τις κοινές πεποιθήσεις, στο κυρίαρχο υλιστικό πνεύμα της εποχής, τον ατομικισμό, τα πρότυπα που προβάλλουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που προωθούν το χρήμα, την ύλη, τον υλιστικό ευδαιμονισμό, την απόκτηση δημοσιότητας & δόξας με γρήγορο τρόπο και την πλουτοθηρία. Σήμερα, ο ιδανικός άνθρωπος είναι ο οικονομικά πετυχημένος, ο παραγωγικός, αυτός που έχει υλικά αγαθά και έχει αναγνωριστεί κοινωνικά⁶⁶.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο αθλητισμός δηλώνει την μακροχρόνια και επίπονη σωματική εξάσκηση που αποσκοπεί στην απόκτηση δυνατού και υγιούς κορμιού και συγχρόνως στην καλλιέργεια πνευματικών και ηθικών χαρακτηρισμάτων. Το αρχαίο ελληνικό ρητό «νους υγιή εν σώματι υγιή», με περίτρανο τρόπο αντικαθιστά αυτήν τη φιλοσοφία και συγχρόνως την

καταγωγή του αθλητισμού. Το αθλητικό ιδεώδες, με τον τρόπο που διαμορφώθηκε στην αρχαία Ελλάδα, αναπαριστά την «αρμονική συνύπαρξη» ψυχής και σώματος σε απόλυτη ισορροπία: ο άνθρωπος διαπλάθει με τέτοιο τρόπο σώμα και χαρακτήρα,

⁶⁵ Liu, P.J, Yang, T.L, & Zhao, L. 2001

⁶⁶ <https://www.mariakappou.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 17/04/2023

έχοντας ως κίνητρο τον σεβασμό και την ευγενή άμιλλα προς τον συναθλητή, και γενικά τους ανθρώπους, υποκινούμενος από την αγάπη για το όμορφο –εξωτερικά και εσωτερικά- και όχι τα «εγωιστικά εφελθήρια». Το πολύτιμο αυτό δώρο που κληροδοτήσαμε από τους προγόνους μας επιβίωσε στη διάρκεια των χρόνων.

Παρόλο που διασώθηκαν τα ιδανικά του αθλητισμού μέχρι σήμερα, καταδεικνύεται - μέσα από την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση και την ανάλυση των ειδών του δημοσιογραφικού λόγου που περιλαμβάνουν τα σχολικά βιβλία και κάνουν αναφορά στον αθλητισμό - ότι ο αθλητισμός απομακρύνεται από «την αρχική του επιταγή» και αλλοιώνεται ο χαρακτήρας και η «πραγματική του φύση». Σύμφωνα με τα παραπάνω δημοσιογραφικά άρθρα που αναλύθηκαν στην παρούσα διπλωματική εργασία, το αθλητικό ιδεώδες εκφυλίζεται: βασική έκφραση αυτής της πραγματικότητας είναι η εμπορευματοποίηση (διάχυτη εμπορευματοποίηση) του αθλητισμού, και κυρίως του πρωταθλητισμού που αντιμετωπίζεται ως εκμεταλλεύσιμο προϊόν που περιορίζεται στην «προσφορά υπερθεάματος και στη διασφάλιση επιθυμητών οικονομικών απολαβών». Με αυτόν τον τρόπο δεν αλλοιώνεται μόνο η αρχική ουσία του αθλητισμού αλλά και η ταυτότητα του αθλητή που υποκινείται από λάθος κίνητρα, εκθέτοντας την υγεία του σε κίνδυνο με τη χρήση αναβολικών και εμπορευματοποιώντας τον εαυτό του. Ο αθλούμενος μετατρέπεται σε «ανθρώπινο εργαλείο», «πολύτιμο προσόν», που πωλείται και αγοράζεται. Το εν λόγω φαινόμενο της εμπορευματοποίησης του αθλητισμού επιδρά και στην ευρύτερη κοινωνία: η μεγάλη δημοτικότητα αθλητών τους καθιστά μέσα για την επίτευξη σκοπιμότητας πολιτικής ή εθνικής φύσης: τα καθεστώτα, τα οποία επικαλούνται την ανάγκη του ανθρώπου να ενταχθεί σε ομάδα ως τρόπο αυτοπροσδιορισμού του, κατευθύνουν το πλήθος μετατρέποντάς το σε μάζα άβουλη. Επακόλουθο αυτών είναι ο αποπροσανατολισμός της μάζας από τρέχοντα-καίρια – προβλήματα, η οποία διοχετεύει τη δυσαρέσκειά του και εκτονώνεται με βίαιο τρόπο στους χώρους των αθλητικών αγώνων. Οι οπαδοί- φίλαθλοι- υιοθετούν τις πρακτικές του φανατισμού, καλλιεργούν τον διχασμό, την εχθρική συμπεριφορά μεταξύ των ανθρώπων σε επίπεδο εθνικό και διεθνές. Συνέπεια αυτών των φαινομένων, αποτελεί η κυριαρχία μιας προβληματικής κουλτούρας που παραγκωνίζει το ευ αγωνίζεσθε και το θυσιάζει στο βωμό του χρήματος. Καθίσταται, λοιπόν, επιτακτική ανάγκη ο επαναπροσδιορισμός των αξιών του ολυμπισμού, ξεκινώντας από το σχολείο που άμεσα σχετίζεται με θέματα παιδείας, εμφυσώντας στους μαθητές την κατάλληλη

αθλητική διαπαιδαγώγηση. Βέβαια και οι φορείς κοινωνικοποίησης και η πολιτεία θα πρέπει να εξαγνίσουν αυτό το πεδίο, απομακρύνοντας οικονομικές και πολιτικές σκοπιμότητες και εμποδίζοντας - ελέγχοντας - τη χρήση αναβολικών. Με όλες αυτές τις ενέργειες το αθλητικό ιδεώδες θα ανθήσει και πάλι και θα εκφράζει την ευγενή άμιλλα, τον σεβασμό της ανθρώπινης ζωής, την ειρήνη, την ισότητα, τη δικαιοσύνη, τη αλληλεγγύη και την προσέγγιση του Αληθινού, του Αγνού και του Ωραίου.

Αναλυτικά συμπεράσματα ερευνητικής υπόθεσης

Αναλυτικότερα, ύστερα από την ολοκλήρωση της μελέτης των κειμένων των σχολικών εγχειριδίων καταδεικνύεται ότι η ερευνητική υπόθεση που τέθηκε στην αρχή της εργασίας επιβεβαιώνεται πλήρως, καθώς τα κείμενα δημοσιογραφικού λόγου των βιβλίων του Γυμνασίου και του Λυκείου πράγματι παρουσιάζουν τον εκφυλισμό των αξιών του γνήσιου αθλητικού ιδεώδους μέσα από την αναλυτική προσέγγιση των φαινομένων της εμπορευματοποίησης, του ντόπινγκ και του χουλιγκανισμού.

Τα εν λόγω φαινόμενα αποτυπώνονται σε όλες τους τις διαστάσεις με αποτέλεσμα να προκαλούν έντονο προβληματισμό στους μαθητές σχετικά με τις συνέπειες που έχουν αυτές οι πρακτικές τόσο για τους ίδιους τους αθλητές όσο και για τους φιλάθλους.

Αυτού του είδους η αποτύπωση του αθλητισμού μέσα από τα αρνητικά χαρακτηριστικά που έχει αποκτήσει στη σύγχρονη εποχή, ενισχύει στους μαθητές τις αξίες της σύγχρονης υλιστικής κοινωνίας και προτάσσεται στη συνείδηση τους ως πρότυπο το χρηματικό έπαθλο και όχι το γνήσιο αθλητικό ιδεώδες. Υπό αυτό το πρίσμα η νίκη αποτελεί ύψιστο σκοπό και καταργείται η ερασιτεχνική ενασχόληση καθώς επιδιώκεται ο πρωταθλητισμός που πάντα συνοδεύεται από ανάλογες οικονομικές απολαβές.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μια αναγκαία και αξιόλογη πρόταση για την ενδυνάμωση και προώθηση των πανανθρώπινων αξιών του αθλητισμού από τα σχολεία είναι, καταρχάς, ο εμπλουτισμός των σχολικών εγχειριδίων με περισσότερα κείμενα που να προβάλλουν σύγχρονους αθλητές, γνωστούς στα παιδιά οι οποίοι μπορούν να λειτουργήσουν ως πρότυπα ενασχόλησης με τον αθλητισμό αλλά και γενικότερα ως πρότυπα ανθρωπιστικών αρχών. Στα σχολικά εγχειρίδια, επίσης, θα μπορούσαν να ενταχθούν περισσότερες διαθεματικές δραστηριότητες που θα ενισχύσουν την ενεργότερη ενασχόληση των μαθητών ώστε να συλλέξουν περισσότερες πληροφορίες για το θέμα του αθλητισμού αλλά και για άλλα θέματα που συνδέονται με αυτό όπως είναι η διατροφή.

Επίσης κρίνεται απαραίτητη η επαναφορά δύο προγραμμάτων της Φυσικής αγωγής: της «Ολυμπιακής Παιδείας» & του προγράμματος «Καλλιπάτειρα», όπως επίσης η μαθητοκεντρική διδασκαλία στα σχολεία που θα προωθήσει ιδανικά και αξίες στους μαθητές. Στο πλαίσιο της βιωματικής επαφής με τον αθλητισμό χρήσιμες είναι και οι επισκέψεις σε ολυμπιακά αθλητικά μουσεία με εκπαιδευτικό και πολιτιστικό ρόλο.

Κατά τη γνώμη μας κρίνεται σκόπιμη και η επαναλειτουργία των αθλητικών σχολείων, χώρων όπου προωθείται το ολυμπιακό ιδεώδες.

Στο σημείο αυτό θα γίνει μια σύντομη αναφορά στην έννοια της Ολυμπιακής παιδείας και των προγραμμάτων «Ολυμπιακή Παιδεία» & «Καλλιπάτειρα» και την προσφορά τους στην προώθηση των αξιών του αθλητισμού.

Ορισμός της έννοιας «Ολυμπιακή παιδεία»

Η ολυμπιακή παιδεία βασίζεται στις αρχές του Ολυμπιακού χάρτη και του Ολυμπισμού & εκφράζεται από το τρίπτυχο παιδεία –αθλητισμός – πολιτισμός (Parry, 2004). Ο όρος αυτός έκανε την εμφάνισή του στις αρχές του 1970 (Muller, 1999). Το 1995 ο καθηγητής Stolyaron (1995) γράφει πως η ολυμπιακή παιδεία αποτελεί μια διαδικασία εκπαιδευτική που στηρίζεται στις αρχές του ολυμπισμού & αποτελείται από γνώσεις, δεξιότητες, κίνητρα και ενδιαφέροντα με στόχο να ευαισθητοποιήσει τα νέα άτομα στις ανθρωπιστικές ιδέες & στις ηθικές και πνευματικές αξίες του. Επιπλέον, ο Brownlee(1999), παρουσιάζει την ολυμπιακή

παιδεία ως διαδικασία που προσφέρει ζωή στην φιλοσοφία του ολυμπισμού μέσα από τη διδασκαλία των ολυμπιακών ιδεωδών, παρέχοντας εμπειρίες που ενισχύουν την προσωπική και πολιτιστική ταυτότητα, την ανοχή στους άλλους, την κατανόηση (*αμοιβαία κατανόηση*), τον *κοπιαστικό αγώνα για υπεροχή, την προσωπική «άνοδο», ενθαρρύνοντας τον ενστερνισμό αυτών των αξιών σαν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής.* Ο Naul(2007) παρουσιάζει την ολυμπιακή παιδεία σαν ενοποιητική άνθηση της κοινωνικής, αθλητικής, πνευματικής και ηθικής αγωγής που οδηγεί στην «ατομική αθλητική ικανότητα με τη μορφή του επιτεύγματος, της ευγενούς άμιλλας και του συναγωνισμού ως μέσου για την απόκτηση θετικών εμπειριών και ηθικών κατευθύνσεων από τους μαθητές».

Το πρόγραμμα «Ολυμπιακή Παιδεία» στα σχολεία

Το πρόγραμμα «Ολυμπιακή Παιδεία» εντάχθηκε στα σχολεία στα πλαίσια του μαθήματος της Φυσικής αγωγής στα τέλη της δεκαετίας του 1990, με αφορμή τους ολυμπιακούς αγώνες του 2004. Η οργανωτική επιτροπή ολυμπιακών αγώνων, Αθήνα 2004, και το υπουργείο παιδείας ήταν οι κύριοι συντελεστές που οργάνωσαν αυτό το πρόγραμμα έχοντας στόχο 1) την καλλιέργεια της κριτικής συνείδησης και στάσης απέναντι σε θέματα του ολυμπιακού κινήματος & 2) στο να διαμορφώσει θετικές συμπεριφορές και στάσεις απέναντι στα «ολυμπιακά ιδεώδη»⁶⁷. Οι αρχές αυτού του προγράμματος στην Ελλάδα, βασίστηκαν στην εκπαιδευτική διάσταση του ολυμπισμού & του ολυμπιακού κινήματος, εκφρασμένες μέσα από τις τάσεις των ολυμπιακών αγώνων 2004 και κατανοήσιμες μέσα στον ορίζοντα του δημοκρατικού διαλόγου, της δημοκρατίας και της ειρηνικής συνύπαρξης λαών και ανθρώπων όπως:

Η ολυμπιακή παράδοση αποτελεί παιδευτικό, μορφωτικό αγαθό.

Το παιχνίδι με όλες τις πτυχές του, ως ψυχαγωγία, χαρά και διασκέδαση.

Ο αγώνας σε όλες τις μορφές του, ως άσκηση, συμμετοχή, προετοιμασία, κοινωνική κατανόηση.

Η ψυχαγωγία ως κοινωνικό αγαθό που αναπτύσσει τον διάλογο, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την ομαδικότητα, την κοινωνικότητα, την συνύπαρξη με τους άλλους, την έκφραση και τη μάθηση.

⁶⁷ Γραμματικόπουλος, 2004, Makris & Georgiadis, 2017

Οι αθλητικοί & ηθικοί κανόνες: σεβασμός στον αντίπαλο ή τον συναθλητή, την τήρηση των κανόνων, το αίσθημα της προσπάθειας, της αλληλεγγύης, του ευ αγωνίζεσθαι και της ανεκτικότητας.

Η ιδέα της ισότητας ανάμεσα στα δυο φύλα, της πολύ - πολιτισμικότητας και της ανοχής στο διαφορετικό⁶⁸. Αξιοσημείωτα είναι τα μηνύματα των ολυμπιακών αγώνων που πρόβαλλε το πρόγραμμα Ολυμπιακή παιδεία όπως : «το κατόρθωμα του Φειδιππίδη, την τιμωρία της υπερβολής, την ανιδιοτέλεια - τον κότινο της νίκης, τη δύναμη της θέλησης, την αγάπη που νικά, τον κώδικα ηθικής, την Καλλιπάτειρα, το ότι τότε δεν είναι αργά, το να μην εγκαταλείπει κανείς τον στόχο του, τι είναι αυτό που κάνει τον πρωταθλητισμό, τι είναι σπουδαίο : η νίκη ή ήττα, τον Ολυμπιακό όρκο, την αγαπημένη στιγμή στον αθλητισμό, τα αγωνίσματα των αρχαίων ολυμπιακών αγώνων⁶⁹.

Το εν λόγω πρόγραμμα ήταν μια καινοτομία στα ελληνικά δεδομένα και εφαρμόστηκε και σε δημόσια και σε ιδιωτικά σχολεία. Αξιοσημείωτο, είναι το γεγονός πως, για παράδειγμα στα πλαίσια του προγράμματος, υπήρχαν πολλές διαδικτυακές ξεναγήσεις σε αρχαιολογικούς χώρους για την κατάρτιση των μαθητών αλλά και την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα που δένουν τον ολυμπισμό & την ολυμπιακή παιδεία. Επιπλέον, υπήρχαν πολλές παρεμβάσεις αθλητών με μεγάλες επιδόσεις & ολυμπιονικών. Οι αξιολογήσεις και τα αποτελέσματα αυτής της καινοτομίας ήταν θετικά με υλοποιημένους τους βασικούς του στόχους. Οι μαθητικές κοινότητες οι οποίες συμμετείχαν υιοθέτησαν θετική στάση απέναντι σε αυτήν την καινοτομία. Αντιθέτως, οι κάποιες αδυναμίες που προέκυψαν, αυτές αναδείχθηκαν & εντοπίστηκαν στα πλαίσια της αξιολόγησης, στα οποία υπήρχε η απαιτούμενη ανατροφοδότηση για να απαλειφθούν⁷⁰. Ωστόσο, το εν λόγω πρόγραμμα σταμάτησε μετά από τους ολυμπιακούς αγώνες του 2004, ήταν δηλαδή μικρής διάρκειας (από το 1998-2004)⁷¹.

2) Το πρόγραμμα Καλλιπάτειρα

⁶⁸ Γεωργιάδης, 2005, Μουντάκης, Γουλεγού, Βουζίκα & Παπαδόπουλος, 2002

⁶⁹ <https://users.sch.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 01/05/2023

⁷⁰ Γραμματικόπουλος, Θεοδωράκης & Γούδας, 2003, Grammatikopoulos, Papacharisis, Koustelios, Trigilis & Theodorakis, 2004

⁷¹ <https://eclass.duth.gr> Ημερομηνία ανάκτησης 01/05/2023

Το πρόγραμμα Καλλιπάτειρα αναπτύχθηκε με βάση τα ολυμπιακά ιδανικά και τις αρχές του αθλητισμού, δίνοντας έμφαση στο να καλλιεργήσει την ισότητα στα σχολεία και με απώτερο στόχο να προάγει την ισότιμη συμμετοχή και εκπροσώπηση των 2 φύλων στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Ως εκπαιδευτικό υλικό είχε: βιβλίο εκπαιδευτικού, τετράδιο για δραστηριότητες μαθητών ηλικιών 6-9 ετών, 10-12, 13-15 και επιτραπέζια παιχνίδια. Θεματικές ενότητες πραγματεύονταν θέματα που συνδέονταν με 1) ανθρώπινα δικαιώματα, 2) τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και την πολυπολιτισμικότητα, 3) την ισότητα των 2 φύλων, 4) τον κοινωνικό αποκλεισμό & τις ανισότητες. Στόχος των συγγραφέων ήταν να μυήσουν μαθητές & εκπαιδευτικούς στην ενθάρρυνση, ενίσχυση δράσεων μιας ανεκτικής & ανοικτής κοινωνίας μέσα από την τον αθλητισμό και την Φυσική αγωγή. Οι εν λόγω στόχοι, είχαν σπουδαία θέση στις παιδαγωγικές προτεραιότητες της εκπαίδευσης οι οποίες δημιουργούσαν σημαντικές (βάσιμες) προσδοκίες για να συνεχιστούν και μετά το τέλος αυτής⁷².

Τέλος, οι θεματικές ενότητες του προγράμματος, πραγματοποιούνταν με την ενεργή συμμετοχή των μαθητών, την αυτενέργεια και την ομαδική εργασία. Η «Καλλιπάτειρα», ήταν λοιπόν, πρόγραμμα «διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», που σήμαινε ανταλλαγή, αλληλεπίδραση, αμοιβαιότητα, αποδυνάμωση των περιορισμών, αλληλεγγύη και ανταπόδοση. Με την «διαπολιτισμική εκπαίδευση» ικανοποιούνταν οι ανάγκες που είχαν οι «μειονοτικές» μαθητικές κοινότητες να κερδίσουν την αναγνώριση από τους υπόλοιπους μαθητές, αλλά και οι μαθητές των «πλειονοτήτων» μάθαιναν να ζουν θετικά, ειρηνικά με τις μειονότητες χωρίς να λαμβάνουν χώρα τα στερεότυπα⁷³. Το φαινόμενο της ξενοφοβίας και του ρατσισμού βελτιώθηκε κατά πολύ, ύστερα από την εφαρμογή της «Καλλιπάτειρας». Οι αλλοδαποί μαθητές φάνηκε να έχουν ισότιμη αντιμετώπιση με τους μαθητές ελληνικής καταγωγής.

3) Θα πρέπει, επιπλέον όπως προείπαμε, η *εκπαιδευτική διδασκαλία* να είναι *μαθητοκεντρική*, γιατί μέσα από αυτήν την προσέγγιση της διδασκαλίας ο μαθητής θα εκφράζεται δημιουργικά, θα εμπλέκεται ενεργά στη μάθησή του, θα επιλύει τους προβληματισμούς του, θα ενθαρρύνεται η ομαδική εργασία, η έρευνα, η ανάληψη πρωτοβουλιών, η έκφραση των συναισθημάτων του. Η μάθηση θα συσχετίζεται με

⁷² <https://www.psych.pe.uth.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 01/05/2023

⁷³ European Youth Center, 1996

καθημερινά προβλήματα της κοινωνίας (τον φυσικό κόσμο), γεγονός που θα προωθεί την βιωματική «μετουσίωση των γνωστικών ερεθισμάτων & την αποστασιοποίηση από την έννοια της σχολικής ύλης». Η μαθητοκεντρική διδασκαλία θα προβάλλει τις αξίες του αθλητισμού και ιδανικά, διότι, όπως λέει και ο Πλάτωνας, η παιδεία είναι ο δεύτερος ήλιος για τον άνθρωπο, αποτυπώνοντας με αυτόν τον τρόπο τον κυρίαρχο ρόλο της στην καλλιέργεια της ψυχής με αξίες, στη συναισθηματική ωρίμανση του παιδιού και στην ανάπτυξη του νου του (<https://blogs.sch.gr>. Ημερομηνία ανάκτησης 15/04/2023). Το σχολείο, λοιπόν, και συγκεκριμένα ο εκπαιδευτικός διαδραματίζει ρόλο πρωταγωνιστικό όχι μόνο μορφωτικό αλλά και ηθικό καθώς ο νέος μέσα από τον καθηγητή του βρίσκει τον «οδηγό του στη ζωή» που θα τον θωρακίσει πνευματικά, εμφυσώντας του ιδανικά & αξίες όπως η δικαιοσύνη, η ισότητα, ο σεβασμός στους κανόνες. Πρέπει, λοιπόν, να καταλάβουμε πως ο κυρίαρχος στόχος της εκπαίδευσης πρέπει να είναι η συνολική ανθρώπινη ανάπτυξη που δημιουργεί ανθρώπους μορφωμένους γνωστικά και ηθικά, οι οποίοι θα κατανοούν τον κόσμο γύρω τους και θα έχουν «ηθικό οπλοστάσιο» που θα τους επιτρέπει να διαχειρίζονται πολυπλοκότητα της κοινωνίας προς όφελος και των ίδιων & των υπολοίπων. Έτσι θα υπάρξουν προοπτικές ανάκαμψης - κοινωνικής άνθησης και ο αθλητισμός ως μορφωτικό αγαθό.

4) Μέσα από τα αθλητικά ολυμπιακά μουσεία οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν μοναδικές γνώσεις, εμπειρίες και συναισθήματα⁷⁴ και, όπως αναφέρει ο Howes (2014) σε άρθρο του, «στο μουσείο του 21^ο αιώνα οι «αισθήσεις επιστρέφουν» Δύναται, λοιπόν, η διδασκαλία εφόσον συμπληρωθεί με ποικίλες προσεγγίσεις στην μάθηση να μεταβάλλει το μουσείο σε «είδος αισθητικού γυμνασίου», όπως αναφέρει. Με αυτόν τον τρόπο το μουσείο αναδημιουργείται σε συναρπαστικό κομμάτι διαπολιτισμικής, ιστορικής και αισθητικής εκπαίδευσης και έμπνευσης. Αξιοσημείωτα είναι, όσα αναφέρουν για την αξία των μουσείων στην εκπαιδευτική διαδικασία, οι Samara & Ioannidi (2019) στη σημερινή εποχή: «οι πολιτιστικοί χώροι και τα μουσεία είναι τόποι αποτελεσματικής μάθησης, εφαρμόζοντας εξατομικευμένα αλλά και ομαδικά βιωματικά εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά με ή χωρίς ιδιαιτερότητες». Με αυτόν τον τρόπο

⁷⁴ Argyropoulos & Kanari, 2015

συνδυάζεται η θεωρία με την πράξη οδηγώντας στην πολιτιστική, εκπαιδευτική και επικοινωνιακή διάσταση των ολυμπιακών αθλητικών μουσείων.

Η σημασία των αθλητικών σχολείων

Τα αθλητικά σχολεία υπήρξαν θεσμός που άφησε, κατά τις δεκαετίες 1980, 1990 και 2000, το στίγμα του στον σχολικό αθλητισμό. Στη συνέχεια σταμάτησαν να υπάρχουν. Τι ήταν τα αθλητικά σχολεία?

Τα συγκεκριμένα σχολεία ήταν η βάση ώστε να αναγνωριστεί και να αντιμετωπιστεί το αθλητικό «ταλέντο» ενός χαρισματικού μαθητή. Κύριο γνώρισμα είχε την εξειδίκευση, την αποκέντρωση σχολείων σε κάποια αθλήματα & να διευκολυνθούν αθλητές-μαθητές στην πρόσβασή τους στα σχολεία. Επιπλέον, άλλο βασικό χαρακτηριστικό είχε τον ενιαίο και προπονητικό σχεδιασμό, τον αγωνιστικό σχεδιασμό και την διαρκή και στενή σύνδεση του σχολικού αθλητισμού με τον εξωσχολικό αθλητισμό.

Ωστόσο, εκτός από την επαναλειτουργία των αθλητικών σχολείων, είναι απαραίτητο, για την μεταλαμπάδευση αθλητικών ιδανικών και αξιών, να γίνει η εισαγωγή στα σχολεία κάποιων διδακτικών ενοτήτων που θα συνδέονται με τη διατροφή, την αθλητική ψυχολογία και την αθλητική συμπεριφορά με την καθοδηγητική συμβολή ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, διατροφολόγων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασίου. Ε (2011). ΤΕΙ Μεσολογγίου. «Η σχέση αθλητισμού με το οικονομικό έγκλημα. Φαινομενολογία – Αίτια - Πολιτικές πρόληψης & αντιμετώπισης».

Αντωνίου, Γ.(2020). Μεταξύ δημοσιογραφίας & Λογοτεχνίας. Σκιαγραφώντας το χρονογράφημα στην Ελλάδα του 1980. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Αντωνοπούλου. Γ. Αθλητισμός, Πολιτική και ΜΜΕ. Εκδόσεις Δρακοπούλου, 2008

Γεωργιάδης, Κ. (2005). Το πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004 και του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδος. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 45η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.

Γιαλαμπούκη, Ε. 2008. Δημοσιογραφικός Λόγος και Διακειμενικότητα. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2008.

Γραμματικόπουλος, Β. (2004). Αξιολόγηση καινοτόμων προγραμμάτων Φυσικής Αγωγής: Εφαρμογή στο πρόγραμμα της ολυμπιακής παιδείας. Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.

Γυμνοπούλου, Βατάλη, Τσορμπατζοπούδη & Μπαρκούκης, (2012). «Ο Ρόλος των Αξιών στη Διαμόρφωση των Προσανατολισμών Επίτευξης στο Μάθημα Φυσικής Αγωγής». Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης .

Ζαϊμάκης, Ι. (2005). Το φαινόμενο της βίας στο ελληνικό ποδόσφαιρο. Κοινωνική εργασία, 80, σσ 223-247.

Μανωλίδης, Γ., Μπεχλιβάνης, Θ., Φλώρου, Φ. Έκθεση Έκφραση για το Ενιαίο Λύκειο. Θεματικοί κύκλοι. **ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

Θεοδωράκης, Ι, Τζιαμούρτας. Α., Νάτσης. Π., Κοσμίδου. Ε. Φυσική Αγωγή Α-Β-Γ Γυμνασίου. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος».

Κοντού. Μ.(2004). Η αθλητική αρετή στον Πίνδαρο (Διδακτορική διατριβή Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Μανωλίδης, Γ., Μπεχλιβάνης, Θ., Φλώρου, Φ. Έκθεση Έκφραση για το Γενικό Λύκειο. Θεματικοί Κύκλοι. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Μαυρομάτης, Α. (2006). Αθλητικά εγκλήματα. Αθήνα – Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις Σάκκουλας.

Μπάδας , Ε. (2022). Ο εκπαιδευτικός & πολιτιστικός ρόλος των ολυμπιακών αθλητικών μουσείων. Διπλωματική εργασία. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

Μπουκάλας Π. & Σ. Μοσχονάς (εκδ.) Δημοσιογραφία και Γλώσσα (Πρακτικά Συνεδρίου, 15-16 Απριλίου 2000), 167-84. Αθήνα : Μορφωτικό Ίδρυμα της ΕΣΗΕΑ.

Νεοελληνική γλώσσα α γυμνασίου, Κωνσταντίνος Αγγελάκος Ελένη Κατσαρού Αναστασία Μαγγανά . ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Παπαβασιλείου, Ν. (2014). Η χορηγία ως εργαλείο επικοινωνίας. Εφημερίδα «Καθημερινή». 08/05/2023.

Παναγιωτόπουλος, Δ., (2001). Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική θεμελίωση & εφαρμογή, Αθήνα.

Παναγιωτόπουλος Δ., (1994). Το δικαίωμα στον αθλητισμό, Σάκκουλας: Αθήνα-Κομοτηνή.

Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης, Ι., Γούδας, Μ. (1999). Για μια καλύτερη διδασκαλία φυσικής αγωγής . Θεσσαλονίκη: Salto.

Πολίτης, Π.(2006). «Ο λογοτεχνικός λόγος», Γένη & είδη του λόγου

Σακελλαρίου, Κ. (1985). Παιδαγωγική της φυσικής αγωγής & του αθλητισμού. Αθήνα: Καρανάσης.

Σ. Χατζησαββίδης (2001). Ο δημοσιογραφικός λόγος σε ελληνική γλώσσα: ρητές γλωσσικές επιλογές και υπόρρητες αναφορές. *Μέντορας*, Ειδικό Τεύχος 4, 214-221 (διασκευή).

Φυσική Αγωγή Α', Β' και Γ' Γυμνασίου Ιωάννης Θεοδωράκης Αθανάσιος Τζιαμούρτας Πέτρος Νάτσης Ευδοξία Κοσμίδου. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Amis, J., Slack, T., Berrett, T. (1999). Sport Sponsorship as Distinctive Competence. *European Journal of Marketing*.

Botrè, F. & Pavan, A. (2009). Enhancement drugs and the athlete. *Phys Med Rehabil Clin N Am*, 133-148.

- Cornwell, B., Maignan, I. (1998). An International Review of Sponsorship Research. *Journal of Advertising*. Vol.27, No. 1.
- Gardiner, E. N. (1930). *Athletics of the Antient World*. London: Oxford University Press.
- Grammatikopoulos, V., Papacharisis, V., Koustelios, A., Tsigilis, N., &Theodorakis, Y. (2004). Training's evaluation of the Greek Olympic education program. *The International Journal of Educational Management*. 18 (I), 15-24.
- D'Ascenzo S, Millimaggi D, Di Massimo C, Saccani-jotti G, Botre F, Carta g et al. (2007), Detrimental effects of anabolic steroids on human endothelial cells. *Toxicol Lett* 2007, 169:129-136
- Eagleton, T. (1989). *Εισαγωγή στη θεωρία της λογοτεχνίας*. Μτφρ. Μ. Μαυρωνάς. Αθήνα: Οδυσσέας.
- European Commission (2007), *White Paper on Sports*, (COM, 2007. 391-11.7.2007).
- Heilko Striegel. George Vollkommer, HH Dickhuth. *Combating drug use in competitive sports*. *Journal of medicine and physical fitness* 42(3), 2002.
- Jiffer, M. & Roos, M. (1999). *Sponsorship – A way of communicating*. Stockholm: Ekerlids Forlag.
- Johannes Orłowski, Manuel Herter, Pamela Wicker. *The Commodification and Commercialization of Elite Athletes*. *Johannes sport meets business: Capabilities, challenges, critiques*, 43-56,2017.
- Lender, E. & King, L. (2013). *Our chosen future: One school' s learning reform blueprint*. Center for Strategic Education, Occasional paper 133, 2-4.
- Liu, P.J, Yang, T.L, & Zhao, L.(2001). An investigation oh effects of multimedia assisting teaching. *Journal on Capital College of Physical Education*, 13, 54-56
- Mapnhkobnh .*The influence of globalization and commercialization in sport*. *Sport, media and business* 7(1), 49-57, 2001.
- Muller, N. (1999). *Ο Ολυμπισμός στον εκπαιδευτικό τομέα: Από την παγκόσμια διάσταση στην τοπική*. Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία, 39^η Διεθνή Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες, Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α
- NASPE(2004) *National association for sport and physical education: Physical Activity for Children: A Statement of Guidelines for Children Ages 5-12*, 2nd ed. Reston, VA:NASPE.

- Naul, R. (2007). Olympic Pedagogy as a theory of development of Ethical and Humanistic Values in Education. International Olympic Academes, 9th International Session for Directors of National Olympic Academies. Olympia: I.O.A.
- Parry, J. (2004). Ο Ολυμπισμός και η ηθική του. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 44η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Patrick A Reid, Daniel S Mason. The Commercialization of Sport. Contemporary, 23, 2013.
- Stolyarov, V. (1995). Η πολιτική εξέλιξη του κόσμου και οι συνέπειες της για το ολυμπιακό Κίνημα. Μπορεί το Ολυμπιακό Κίνημα να επηρεάσει τις πολιτικές αλλαγές μέσω της Ολυμπιακής Παιδείας. Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία, 35η Διεθνής Σύνοδος για Νέους Μετέχοντες. Αρχαία Ολυμπία: Δ.Ο.Α.
- Susan Murphy. Books for Adolescents: Books about Sports. Journal of Reading 35(8), 684-687, 1992.
- UNESCO, 1978. International Charter of Physical Education and Sport. Διαθέσιμο σε ηλεκτρονική
πηγή:<http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/pdf/SPORT E.PDF>
- Walliser, B. (2003). An international review of sponsorship research: extension and update. International Journal of Advertising, 22(1), 5-40.
- Zhao, Y. (2013). Paradigm shift: Defining and designing world-class education. Centre for Strategic Education.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- <https://el.thpanorama.com>
- <https://www.fa3.gr>.
- <https://www.tovima.gr>
- <https://www.dikaiologika.gr>.
- <https://ebooks.edu.gr>.
- <https://avlonitou.gr>.
- <https://www.pepfa.gr>.
- <https://www.tanea.gr>. Ημερομηνία
- <https://www.naftemporiki.gr>.
- <https://op.europe.eu>.

<https://www.jimages.wordpress.com>.

<https://www.iefimerida.gr>.

<https://www.tovima.gr>.

<https://www.esos.gr>.

<https://el.wikipedia.org>.

<https://www.mariakappou.gr>.

<https://users.sch.gr>.

<https://eclass.duth.gr>

<https://www.psych.pe.uth.gr>.

<https://aventer.blogspot.com>

<https://blogs.sch.gr>.

<https://ir.lib.uth.gr>